

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle Digi- ja väestötietoviraston toimialaa koskevien lakien muuttamiseksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle Digi- ja väestötietoviraston toimialaa koskevien lakien muuttamiseksi (HE 10/2019 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Isamaria Mäkiäho, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Sari Hosionaho, valtiovarainministeriö
- erityisasiantuntija Virpi Koivu, oikeusministeriö
- johtava asiantuntija Noora Kallio, Väestörekisterikeskus
- tietosuojavaltuutettu Reijo Aarnio, tietosuojavaltuutetun toimisto
- lakimies Aila Heusala, Itä-Suomen aluehallintoviraston maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö
- maistraatin päällikkö Jari Taipale, Länsi-Suomen maistraatti
- julkisen sektorin johtaja Niko Simola, Ammattiliitto Pro ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- sisäministeriö
- puolustusministeriö
- liikenne- ja viestintäministeriö
- sosiaali- ja terveysministeriö
- saamelaiskäräjät
- Suomen ortodoksinen kirkollishallitus
- Ahvenanmaan valtionvirasto - Statens ämbetsverk på Åland
- Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
- professori Olli Mäenpää

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- maa- ja metsätalousministeriö
- työ- ja elinkeinoministeriö
- ympäristöministeriö
- Svenska Finlands folkting

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

- Suomen Kuntaliitto
- Julkisanalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry

HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esitys sisältää ehdotukset eräiksi sellaisiksi lainsäädännön muutoksiksi, jotka johtuvat Väestörekisterikeskuksen, maistraattien sekä Itä-Suomen aluehallintovirastossa toimivan maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön tehtävien yhdistämisestä uudeksi kokonaisuudeksi Digi- ja väestötietovirastoon.

Esitys sisältää myös ehdotuksia Digi- ja väestötietoviraston rekistereitä koskevan lainsäädännön muutoksiksi, jotka eivät seuraa suoraan virastojen uudelleenorganisoinnista, mutta jotka on tarkoituksenmukaista toteuttaa samassa yhteydessä. Maistraattien, Väestörekisterikeskuksen ja Ahvenanmaan valtionviraston ylläpitämiä henkilörekistereitä koskeva sääntely keskitettäisiin väestötietojärjestelmää lukuun ottamatta uuteen lakiin Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä. Maistraattien eräistä henkilörekistereistä annettu laki kumottaisiin. Esityksessä ehdotetaan myös tarkennettavaksi henkilötietojen käsittelyyn liittyviä rekisterinpitovastuuta koskevia kysymyksiä sekä tehtäväksi tietosuoja-asetuksesta johtuvia ja eräitä muita muutoksia.

Digi- ja väestötietovirasto aloittaa toimintansa vuoden 2020 alusta, mistä syystä lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Tehtävien yhdistämisestä johtuvat muutostarpeet

Eduskunta on helmikuussa 2019 hyväksynyt lainsäädännön, joka mahdollistaa nykyisten Väestörekisterikeskuksen, maistraattien ja Itä-Suomen aluehallintovirastossa toimivan maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön tehtävien yhdistämisen toiminnallisesti uudeksi kokonaisuudeksi perustettavaan Digi- ja väestötietovirastoon (HaVM 33/2018 vp — HE 233/2018 vp). Muutokset tulevat voimaan vuoden 2020 alussa, jolloin myös uusi virasto aloittaa toimintansa.

Käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan tehtäväksi mainitusta organisaatiouudistuksesta johtuvat pääosin tekniset muutokset niihin lakeihin, joissa säädetään yhdistettävien viranomaisten tehtävistä, virastojen välisestä toimivallanjaosta tai joissa muutoin viitataan näihin toimijoihin. Lisäksi ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomia alueellisia toimivaltasäännöksiä, koska Digi- ja väestötietoviraston toimialue on valtakunnallinen.

Digi- ja väestötietoviraston toimialue kattaa myös Ahvenanmaan maakunnan, jossa maistraateille säädettyjä tehtäviä, kuten holhousviranomaisen tehtävät, avioliittoon vihkimiset ja julkisen notaarin tehtävät, hoitaa rekisterihallintolain (166/1996) 3 §:n 2 momentin mukaan Ahvenanmaan valtionvirasto. Ahvenanmaan valtionviraston rooli ja toimivalta säilyvät muutoksen yhteydessä ennallaan. Ahvenanmaan valtionviraston toimivallasta tulee kuitenkin säätää erityislainsäädän-

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

nössä, koska mainittu rekisterihallintolaki kumoutuu Digi- ja väestötietovirastosta annetun lain (304/2019) tullessa voimaan.

Hallituksen esitykseen sisältyy saamen kielilain muutos (*13. lakiehdotus*), jolla kielilain soveltamisala laajennetaan koskemaan koko valtakunnallista Digi- ja väestötietovirastoa. Nykyisin lakia sovelletaan vain Lapin maistraatin toimialueella. Viraston tulee saamelaiden kielellisten oikeuksien toteuttamiseksi huolehtia siitä, että saamenkielisillä on tosiasiasa mahdollisuus asioida saamen kielellä omassa asiassaan tai asiassa, jossa häntä kuullaan. Muutos parantaa saamelaiden kielellisiä oikeuksia. Valiokunta pitää tärkeänä, että muutoksen toteuttamiseen varataan tältäkin osin riittävät resurssit.

Tietojen käsittelyä koskeva sääntely

Hallituksen esityksen yhtenä tarkoituksena on keskittää maistraattien, Väestörekisterikeskuksen ja Ahvenanmaan valtionviraston ylläpitämiä henkilörekistereitä koskeva sääntely väestötietojärjestelmää lukuun ottamatta ehdotettuun lakiin Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä (*32. lakiehdotus*). Mainitut viranomaiset ylläpitävät nykyisin yhteensä kuutta lakisääteistä rekisteriä, joista säädetään eri laeissa. Valiokunta pitää sääntelyn yhdistämistä ehdotetulla tavalla perusteltuna, koska sillä lisätään tietojen käsittelyn yhdenmukaisuutta ja selkeytetään sääntelyä.

Esityksen tavoitteena on myös EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (EU) 2016/679 edellyttämällä tavalla säännellä lailla henkilötietojen käsittelyn tarkoitusta, tietosisältöjä ja tietojen luovuttamista. Valiokunta pitää myös tältä osin täsmentävää lainsäädäntöä aiheellisenä, vaikka yleinen tietosuoja-asetus sisältääkin henkilötietojen käsittelyä määrittelevät perussäännökset. Lakiehdotuksella toteutetaan myös perustuslain 10 §:n 1 momenttiin sisältyvä velvoite säätää henkilötietojen käsittelystä lailla. Väestötietojärjestelmää koskevat säännökset on päivitetty uudistuneen tietosuojalainsäädännön mukaisiksi jo aiemmin (HaVM 15/2018 vp — HE 19/2018 vp).

Digi- ja väestötietovirasto ja Ahvenanmaan valtionvirasto toimivat jatkossa väestötietojärjestelmän, holhousasioiden rekisterin, vihkimisoikeusrekisterin, avioehtoasioiden rekisterin, avoliittoasioiden rekisterin ja lahjoitusasioiden rekisterin EU:n tietosuoja-asetuksen 26 artiklassa tarkoitettuina yhteisrekisterinpitäjinä. Valiokunta pitää valittua ratkaisua perusteltuna ja toteaa, että yhteisrekisterinpitäjien tehtävät, vastuut ja velvoitteet on ehdotetuissa säännöksissä kuvattu asianmukaisesti.

Ehdotetulla ns. väestötietolain (661/2009) 76 §:n muutoksella toteutetaan yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisesti rekisteröidyn oikeutta tehokkaihin oikeussuojakeinoin. Rekisteröidyllä on oikeus saattaa virheen korjaamista koskeva päätös rekisterinpitäjän uudelleen arvioitavaksi. Oikaisuvaatimusmenettelyn käyttö ei estä rekisteröityä tekemästä tietosuoja-asetuksen mukaista valitusta valvontaviranomaiselle.

Valiokunta pitää tärkeänä, että julkisuuslain (621/1999) ja väestötietolain välistä suhdetta selkeytetään. Väestötietolain 77 §:n säännös on saadun selvityksen mukaan aiheuttanut tulkinnallista epäselvyyttä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan julkisuuslain 23 §:n säännöksiä vaitiolo-velvollisuudesta ja hyväksikäyttökiellosta voidaan pitää riittävinä, ja väestötietolain 77 § on perusteltua kumota.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

Viraston palvelut ja toimipisteverkosto

Maistraateilla on nykyisin 36 ja Väestörekisterikeskuksella kolme toimipaikkaa tai työskentelypistettä eri puolilla Suomea. Muutoksella ei valiokunnan saaman selvityksen perusteella ole välittömiä vaikutuksia yhdistyvien toimintojen nykyisten toimipisteiden määrään ja sijaintiin. Toimipaikkaverkoston ulkopuolelle jäävät paikkakunnat, joilla virastolla on toimintaa, on tarkoitus sisällyttää viraston toimipisteiksi viraston työjärjestyksellä.

Digi- ja väestötietoviraston toimipaikoista säädetään aiemmin hyväksytyn virastosta annetun lain (304/2019) 2 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella. Toimipaikkojen lisäksi viraston työjärjestyksellä voidaan mainitun lain 6 §:n mukaan päättää viraston työskentelyn järjestämisestä. Työjärjestyksessä voidaan säännöksen perustelujen mukaan (HE 233/2018 vp) tässä tarkoituksessa päättää myös esimerkiksi sellaisista paikkakunnista, joilla henkilöstöä toimipaikkojen lisäksi työskentelee. Työjärjestyksen antaa viraston pääjohtaja.

Uudistuksen yhtenä tavoitteena on, että viraston valtakunnallinen toimivalta mahdollistaa yhtenäiset toimintatavat ja ratkaisukäytännöt viraston toimialalla aiempaa paremmin. Virastosta annetun lain esitöiden (HE 233/2018 vp) mukaan Digi- ja väestötietoviraston valtakunnallinen toimivalta yhdistyneenä alueelliseen läsnäoloon mahdollistaa sen, että uudessa virastossa henkilöstö voi erikoistua eri tehtäväalueille nykyistä paremmin. Tehtäviä voidaan toisaalta koota esimerkiksi eri toimipaikkoihin tai ohjata niitä joustavasti käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi sinne, missä on käytettävissä tehtävään sopiva henkilöstöresurssi. Tämä on usein mahdollista riippumatta siitä, missä asiakas on fyysisesti laittanut asiansa vireille. Henkilöresursseja voidaan myös ohjata niihin tehtäviin ja niille alueille, joilla siihen on tarvetta. Valiokunta pitää näitä tavoitteita ja lähtökohtia kannatettavina.

Valiokunta toteaa, että asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on hallintolain (434/2004) 7 §:n 1 momentin mukaan pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomaisen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti. Digi- ja väestötietoviraston toimintojen jakamisella toimipaikkoihin ja toimipisteisiin tavoitellaan toimintojen sijoittamista asiakaslähtöisesti. Hallinnon asiakkaiden tarpeet, työn tekemisen tavat ja asiakaspalvelun käytännöt ovat muuttuneet erityisesti teknologian kehittymisen myötä. Muutos mahdollistaa paikkariippumattoman ja monipaikkaisen työskentelyn sekä toimintamallin, jossa henkilöstön työskentelypisteiden ja viraston palvelujen ei tarvitse välttämättä sijaita samassa paikassa.

Tarkoituksena on, että Digi- ja väestötietoviraston tuleva toimipaikkaverkosto mahdollistaa viraston kaikkien palvelujen saatavuuden valtioneuvoston asetuksella säädettävissä toimipaikoissa valtion virastojen aukioloajoista annetun asetuksen (332/1994) mukaisesti virka-aikana. Hallintovaliokunta on Digi- ja väestötietoviraston perustamista koskevasta hallituksen esityksestä antamassaan mietinnössä (HaVM 33/2018 vp) tähdentänyt, että osa viraston tehtävistä ja palveluista edellyttää luonteensa vuoksi myös käyntiasiointia. Tällaista henkilökohtaista asiointia edellyttäviä palveluja ovat esimerkiksi siviilivihkimiset, julkisen notaarin todistuspalvelut, ulkomaalaisten rekisteröinti ja kaupanvahvistukset. Myös osa holhoustoimen palveluista, joihin sisältyy esimerkiksi asiakkaan henkilökohtaista kuulemistä, edellyttää alueellista läsnäoloa. Vaikka sähköiset asiointimahdollisuudet lisääntyvät, on huomattava, että kaikilla ei ole tietotekniikkaa käytössään tai kykyä käyttää sitä. Valiokunta painottaa, että virastojen palvelujen saatavuus tulee var-

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

mistää niin, että käyntiasiointia vaativat palvelut ovat kohtuullisen matkustusajan päässä. Tämän vuoksi on tärkeää, että myös uuden viraston toimipaikkaverkosto on riittävän kattava.

Viraston työjärjestyksellä määrättävissä toimipisteissä voidaan tuottaa palveluja eri asiointikanaviin. Näissä toimipisteissä voidaan tarjota paikallisen palvelutarpeen mukaan mahdollisuus myös käyntiasiointiin esimerkiksi ajanvarauksella tai aukioloasetuksesta poikkeavina aukioloaikoina. Toimipisteiden ei kuitenkaan tarvitse olla auki kokopäiväisesti. Niillä paikkakunnilla, joilla ei ole tarvetta käyntiasioinnille, voidaan hoitaa digitaalisten palvelujen tuottamiseen liittyviä tehtäviä. Palveluja voi olla saatavilla myös julkisen hallinnon yhteispalvelupisteissä.

Hallintovaliokunta pitää välttämättömänä, että Digi- ja väestötietoviraston palvelut ovat kattavasti saatavilla koko Suomessa, mikä on otettava huomioon myös uuden viraston monipuolisen tehtäväkentän asianmukaisen hoitamisen vaatimassa toimipaikkojen ja toimipisteiden kattavuudessa ja niiden palvelukyvyssä. Osalla väestöstä ei välttämättä ole riittävää sähköisen asioinnin vaatimaa käyttäjäosaamista eikä tarvittavia laitteita käytössään. Myös esimerkiksi ikääntymisestä tai sairaudesta johtuva toimintakyvyn aleneminen vaikeuttaa omatoimista palveluasointia. Lisäksi valiokunta korostaa, että viraston toiminnassa on huolehdittava laadukkaasta palvelujen saatavuudesta molemmilla kansalliskielillä ja lainsäädännön edellyttämällä tavalla saamen kielellä.

Valiokunta ehdottaa palvelujen saatavuuden varmistamiseksi eduskunnan hyväksyttäväksi lausumaa seuraavasti: *”Eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan Digi- ja väestötietoviraston laadukkaiden palvelujen saatavuuden turvaamisesta koko maassa ottaen huomioon muun muassa käyntiasioinnin tarpeet, tietoteknisen laitteiston tai käyttäjäosaamisen puutteet osalla väestöstä, ikääntymisestä ja sairauksista johtuva viranomaisasioinnin vaatiman toimintakyvyn aleneminen sekä kielellisten palvelujen saatavuuden tarpeet molemmilla kansalliskielillä ja saamen kielellä.”* (Valiokunnan lausumaehdotus)

Muuta

Valiokunta tähdentää, että Digi- ja väestötietoviraston tehtäväkohtaista lainsäädäntöä tulee jatkossa tarkastella huolellisesti ja tarvittaessa muuttaa niin, ettei lainsäädännöllä tarpeettomasti estetä viraston toiminnan ja palvelujen kehittämistä digitalisaation keinoin. Esimerkkinä tällaisesta lainsäädännöstä on valiokunnan asiantuntijakuulemisessa noussut esiin perintökaaren säännös, jossa edellytetään merkinnän tekemistä perukirjan oikeaksi todistettuun jäljennökseen (20 luku 9 a §). Valiokunta toteaa kuitenkin, että perukirjojen ja niiden vahvistamisen menettelyn digitalisointi ja tämän edellyttämät lainsäädäntömuutokset on hyvän lainvalmistelutavan vuoksi perusteltua arvioida huolellisesti erillään Digi- ja väestötietoviraston organisaatiouudistukseen liittyvistä välittömistä ja välttämättömistä lainsäädäntömuutoksista.

Valiokunta kiinnittää lainsäädännön kehittämisen näkökulmasta huomiota myös alaikäisen lapsen ja tämän huoltajan asiointiin erilaisissa digitaalisissa kanavissa, joissa käytetään palvelusta riippuen erilaisia ikärajoja. Tietosuoja-asetuksen 8 artiklan 1 kohdan mukaan henkilötietojen käsittelyn perustuessa suostumukseen ja kun kyseessä on tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoaminen suoraan lapselle, lapsen henkilötietojen käsittely on lainmukaista, jos lapsi on vähintään 16-vuotias. Jäsenvaltiot voivat säätää tätä tarkoitusta koskevasta alemmasta iästä. Suomessa ikärajaksi on tietosuojalain (1050/2018) säädetty 13 vuotta. Valiokunta on tietosuojalain säätämisen yh-

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

teydessä todennut, että ikärajojen asettaminen sinänsä on lähtökohtaisesti varsin haastavaa jo lasten ja nuorten yksilöllisen kehittymisen kannalta. Lasten ja nuorten oikeutta hyödyntää tietoyhteiskunnan palveluita ja osallistua digitaaliseen kulttuuriin ei kuitenkaan pidä rajoittaa tarpeettomasti (HaVM 13/2018 vp). Samalla on pidettävä huolta siitä, että lapsen huoltajan tiedonsaanti turvataan asianmukaisesti.

Valiokunta pitää myönteisenä, että valtiovarainministeriössä arvioidaan parhaillaan, miten uuden viraston toiminnassa hyödynnetään maistraatin tunnettuutta perinteisenä instituutiona (ns. brändi). Valiokunnan käsityksen mukaan brändiä voidaan ja tulee hyödyntää ainakin osin uuden viraston palveluissa tai asiakasviestinnässä.

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin. Lisäksi valiokunta ehdottaa yhtä lausumaa.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki avioliittolain muuttamisesta

17 b §. Valiokunta on tehnyt teknisen korjauksen pykälän 1 momenttiin.

8. Laki vaalilain muuttamisesta

143 §. Presidenttiehdokkaan tai presidentiksi valitun pysyvä estyneisyys tai kuolema. Valiokunta on korjannut ulkoministeriön nimen vastaamaan sen nykyistä kirjoitusasua pykälän 3 momenttiin (HaVM 21/2017 vp — HE 131/2017 vp).

32. Laki Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä

8 §. Holhousasioiden rekisteriin tallennettavat tiedot. Holhousasioiden rekisteriin tallennetaan pykälän 1—3 momentissa tarkoitetut tiedot. Pykälän ehdotetun 4 momentin mukaan rekisteriin saadaan lisäksi tallentaa tieto edunvalvontavaltuutuksen sisällöstä sekä sellaisia rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisia lisätietoja, jotka eivät ole henkilötietoja. Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä säädettävän lain 9 §:n sisältämän asetuksenantovaltuuden mukaan 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lisätietojen yksityiskohtaisesta sisällöstä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Saadun selvityksen mukaan lakiehdotuksen 8 §:n 4 momentti ja 9 § muodostavat kokonaisuuden, jotka yhdessä määrittävät asetuksenantovaltuuden sisällön. Valiokunta ehdottaa 8 §:n 4 momentin täsmentämistä siten, että rekisteriin saadaan lisäksi tallentaa tieto edunvalvontavaltuutuksen sisällöstä sekä valtuutuksen osittaista vahvistamista ja valvonnan lopettamista koskevia lisätietoja. Näin muotoiltuna säännös on ehdotettua täsmällisempi ja tarkkarajaisempi.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

73. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain muuttamisesta

2 §. Soveltamisala. Valiokunta toteaa, että henkilötietolaki (523/1999) on kumottu 1.1.2019 voimaan tulleella tietosuojalailla (1050/2018). Henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan tietosuoja-asetusta suoraan asetuksen nojalla. Tietosuojalain mukaan tietosuoja-asetus tulee sovellettavaksi eräin rajoittein myös silloin, kun henkilötietojen käsittely jäisi tietosuoja-asetuksen ja rikosasioiden tietosuojadirektiivin (2016/680) soveltamisalan ulkopuolelle. Valiokunta on poistanut ehdotetun pykälän 2 momentista viittauksen henkilötietolakiin. Valiokunnan näkemyksen mukaan informatiivisiin viittauksiin tulisi lainsäädännön yhtenäisyyden vuoksi suhtautua lähtökohtaisesti pidättyvästi (HaVM 15/2018 vp). Tämän vuoksi momentissa ei valiokunnan käsityksen mukaan ole tarpeen viitata myöskään tietosuojalakiin.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenee, että käsiteltävänä olevalla esityksellä on yhteys valmisteilla olevaan hallituksen esitykseen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Mainittu esitys annetaan saadun selvityksen mukaan arviolta alkuvuonna 2020. Valiokunta ehdottaa pykälään tehtäväksi tässä yhteydessä vain välttämättömät muutokset. Muut muutokset tehdään tarvittaessa mainitun valmisteltavana olevan hallituksen esityksen käsittelyn yhteydessä.

78. Laki sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annetun lain 2 §:n muuttamisesta

2 §. Soveltamisala. Valiokunta viittaa edellä 73. lakiehdotuksen 2 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa todettuun. Valiokunta on poistanut ehdotetun pykälän 3 momentista viittauksen henkilötietolakiin. Lisäksi valiokunta on tehnyt teknisen korjauksen momentissa viitatussa lain 617/2009 nimikkeeseen. Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena poistaa viittaus henkilötietolakiin myös pykälän 2 momentista, jota ei hallituksen esityksessä ehdoteta muutettavaksi. Tästä johtuen myös johtolause on muutettava.

80. Laki saamen kielilain 2 §:n muuttamisesta annetun lain kumoamisesta

81. Laki saamen kielilain muuttamisesta

80. ja 81. lakiehdotus. Valiokunta toteaa, että saamen kielilain (1086/2003) 2 §:ää, jota käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen sisältyvällä 13. lakiehdotuksella ehdotetaan muutettavaksi, on viimeksi muutettu lailla 780/2019. Pykälän 1 momentin 7 kohtaan on mainitulla muutoksella lisätty Ulosottolaitos. Mainittu laki on vahvistettu tulemaan voimaan 1.12.2020. Jotta eri lakimuutokset tulisivat voimaan oikeassa järjestyksessä ehdotetun sisältöisinä, valiokunta ehdottaa uutta 80. lakiehdotusta, jolla kumottaisiin saamen kielilain 2 §:n muuttamisesta annettu laki (780/2019). Ehdotetun kumoamislain on tarkoitus tulla voimaan samaan aikaan kuin hallituksen esitykseen sisältyvät lait. Lisäksi valiokunta ehdottaa uutta lakia (81. lakiehdotus), jolla saamen kielilain 2 §:n 1 momentin 7 kohta muutetaan sellaiseksi kuin se on tarkoitettu ottaen huomioon mainittu Ulosottolaitoksen ja nyt 13. lakiehdotuksessa ehdotettu Digi- ja väestötietoviraston lisääminen säännökseen. Valiokunta ehdottaa, että laki tulee voimaan 1.12.2020, jolloin Ulosottolaitosta koskevat muutokset muussa lainsäädännössä tulevat voimaan.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 10/2019 vp sisältyvät 2. — 7., 9. — 31., 33. — 72., 74. — 77. ja 79. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 10/2019 vp sisältyvät 1., 8., 32., 73. ja 78. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hyväksyy uuden, 80. ja 81. lakiehdotuksen. (Valiokunnan uudet lakiehdotukset)

Eduskunta hyväksyy yhden lausuman. (Valiokunnan lausumaehdotus)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

avioliittolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan avioliittolain (234/1929) 1 a ja 10 §, 17 §:n 2 kohta, 17 a §:n 1 momentin 3 kohta ja 2 momentti, 17 b §:n 1 ja 2 momentti, 35 §:n 4 momentti, 43 §:n 1 momentti, 44 §:n 2 momentti, 45 §:n 1 momentti, 104 §:n 2 momentti, 113 a §:n 2 momentti, 127 §:n 2 momentti ja 135 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 1 a § laissa 249/2016, 10 § laissa 618/1998, 17 §:n 2 kohta, 17 b §:n 1 ja 2 momentti sekä 113 a §:n 2 momentti laissa 572/2008, 17 a §:n 1 momentin 3 kohta ja 2 momentti laissa 695/2016, 35 §:n 4 momentti, 43 §:n 1 momentti, 104 §:n 2 momentti ja 135 §:n 2 momentti laissa 58/2005, 44 §:n 2 momentti ja 45 §:n 1 momentti laissa 929/2002 ja 127 §:n 2 momentti laissa 57/2019, seuraavasti:

1 a §

Suomessa rekisteröidyn parisuhteen osapuolet voivat muuttaa parisuhteensa avioliitoksi teke-mällä sitä koskevan yhteisen ilmoituksen Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan maa-kunnassa Ahvenanmaan valtionvirastolle. Rekisteröity parisuhde jatkuu avioliittona siitä päivästä, jona viranomaisen on saanut ilmoituksen.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

10 §

Digi- ja väestötietoviraston tehtävänä on tutkia, että avioliitolla ei ole laissa säädettyä estettä (*avioliiton esteiden tutkinta*). Ahvenanmaan maakunnassa avioliiton esteet tutkii Ahvenanmaan valtionvirasto. Avioliiton esteet voi tutkia myös evankelis-luterilaisen kirkon tai ortodoksisen kirkkokunnan seurakunta, jonka jäseniä kihlakumppanit ovat tai toinen heistä on.

17 §

Kirkollisen vihkimisen saa toimittaa:

2) rekisteröidyssä uskonnollisessa yhdyskunnassa se, jolla on vihkimisoikeudesta annetun lain (/) mukainen vihkimisoikeus.

17 a §

Siviilivihkimisen on velvollinen toimittamaan:

3) Digi- ja väestötietovirastossa tai Ahvenanmaan valtionvirastossa toimiva henkikirjoittaja tai julkinen notaari.

Siviilivihkimisen on oikeutettu toimittamaan se, jolle Digi- ja väestötietovirasto tai Ahvenanmaan valtionvirasto on myöntänyt vihkimisoikeuden. Vihkimisoikeus voidaan myöntää henkilölle, joka täyttää 17 b §:ssä säädetty edellytykset, jos se on tarpeen siviilivihkijöiden riittävän alueellisen määrän turvaamiseksi.

17 b §

Kysymys vihkimisoikeuden myöntämisestä 17 a §:n 2 momentin nojalla tulee vireille Digi- ja väestötietoviraston tai Ahvenanmaan valtionviraston aloitteesta. Vihkimisoikeus voidaan myöntää sille, joka on suorittanut oikeustieteen ylemmän korkeakoulututkinnon ja jonka voidaan työkokemuksensa tai muiden seikkojen perusteella olettaa toimivan tehtävässään moitteettomasti. Tällainen oikeus merkitään vihkimisoikeusrekisteriin siten kuin **eräistä** Digi- ja väestötietoviraston **eräistä** henkilörekistereistä annetun lain (/) 7 §:ssä säädetään.

Sen, jolle on myönnetty vihkimisoikeus (*vihkijä*), on hoidettava tehtävänsä huolellisesti ja asianmukaisesti. Digi- ja väestötietoviraston tai Ahvenanmaan valtionviraston tulee valvoa vihkijän toimintaa. Vihkijän vastuusta ja valvonnasta sekä vihkimisoikeuden peruuttamisesta on voimassa, mitä vihkimisoikeudesta annetun lain 5 §:n 2 momentissa, 6 §:ssä, 7 §:n 1—3 momentissa sekä 8—10 §:ssä säädetään. Vihkimisoikeus on aina peruutettava, jos vihkijän toimintakelpoisuutta rajoitetaan.

35 §

Jos puolison omaisuus on luovutettu konkurssiin, toinen puoliso voi poistaa kummankin puolison avio-oikeuden ilmoittamalla siitä Digi- ja väestötietovirastolle kirjallisesti vuoden kuluessa konkurssin alkamisesta. Ahvenanmaan maakunnassa ilmoitus voidaan tehdä Ahvenanmaan valtionvirastolle.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

43 §

Avioehtosopimus on jätettävä rekisteröitäväksi Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtionvirastolle kirjallisesti. Ilmoituksen rekisteröinnistä voi tehdä puoliso tai kihlakumppani. Ilmoituksen liitteenä on oltava avioehtosopimus alkuperäisenä.

44 §

Avioehtosopimus ei kuitenkaan tule voimaan, jos se on jätetty Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtionvirastolle avioliiton purkauduttua tai sen jälkeen, kun avioeroa koskeva asia on tullut vireille.

45 §

Jos puoliso lahjoittaa toiselle puolisolle irtainta omaisuutta, lahjoituksesta on ilmoitettava Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtionvirastolle siten kuin lahjanlupauslain 6 §:ssä säädetään, jotta lahjansaaja voisi saada suojaa lahjanantajan velkojen takaisinsaantivaatimuksilta konkurssissa ja ulosotossa.

104 §

Jotta 1 momentissa tarkoitettussa osituksessa omaisuutta saanut puoliso tai tämän perilliset voisivat saada suojaa toisen puolison velkojen takaisinsaantivaatimuksilta konkurssissa ja ulosotossa, osituskirja on jätettävä Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtionvirastolle rekisteröitäväksi kirjallisesti. Ilmoituksen voivat tehdä puoliso tai perilliset. Ilmoituksen liitteenä on oltava osituskirja alkuperäisenä.

113 a §

Vihkimisoikeuden tallentamisesta vihkimisoikeusrekisteriin säädetään Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annetun lain 7 §:ssä.

127 §

Digi- ja väestötietovirasto tai Ahvenanmaan valtionvirasto voivat rekisteröidä avioehtosopimuksen tai sopimuksen, jolla määrätään aviovarallisuussuhteisiin sovellettavasta laista, vaikka Suomen tuomioistuimilla ei 1 momentin mukaan olisi kelpoisuutta tutkia aviovarallisuussuhteita koskevaa asiaa.

135 §

Sopimukseen, jolla puoliset ovat määränneet vieraan valtion lakia sovellettavaksi avioliiton varallisuussuhteisiin, ei voida vedota puolison velkojaa vastaan, jos puolisoilla on Suomessa asuin- tai kotipaikka, jollei sopimusta ole jätetty Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

valtionvirastolle rekisteröitäväksi kirjallisesti. Ilmoituksen liitteenä on oltava sopimus alkuperäisenä.

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

2.

Laki

vekselilain 88 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vekselilain (242/1932) 88 §, sellaisena kuin se on laissa 289/1960, seuraavasti:

88 §

Protestin toimittaa julkinen notaari.

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

3.

Laki

shekkilain 66 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan shekkilain (244/1932) 66 §, sellaisena kuin se on laissa 290/1960, seuraavasti:

66 §

Protestin toimittaa julkinen notaari.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

4.

Laki

lahjanlupauslain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lahjanlupauslain (625/1947) 6 §, sellaisena kuin se on laissa 60/2005, seuraavasti:

6 §

Jos joku lahjoittaa irtainta omaisuutta puolisolleen, suoraan etenevässä tai takenevassa polvessa olevalle sukulaiselleen tai tämän puolisolle taikka sellaiselle muulle erityisen läheiselle henkilölle, jonka kanssa hän asuu yhteisessä taloudessa, on lahjanantajan tai lahjansaajan ilmoitettava lahjoituksesta kirjallisesti Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtionvirastolle, jotta lahjansaaja voisi saada suojaa lahjan antajan velkojen takaisinsaantivaatimuksilta konkurssissa ja ulosotossa. Ilmoituksessa on mainittava Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilökistereistä annetun lain (/) 6 §:n 1—5 kohdassa tarkoitetut tiedot. Edellä sanottu ei kuitenkaan koske sellaisia tavanmukaisia lahjoja, jotka eivät ole epäsuhteessa antajan taloudelliseen asemaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

5.

Laki

perintökaaren 20 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan perintökaaren (40/1965) 20 luvun 9 a—9 c §, sellaisina kuin ne ovat, 9 a § laeissa 960/2006 ja 1008/2007 sekä 9 b ja 9 c § laissa 960/2006, seuraavasti:

20 luku

Perunkirjoituksesta

9 a §

Jos perittävällä oli kuollessaan kotikunta Suomessa, Digi- ja väestötietovirasto tai Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirasto voi kuolinpesän osakkaan, eloonjääneen puolison, pesänhoitajan, pesänselvittäjän, pesänjakajan tai testamentin toimeenpanijan hakemuksesta vahvistaa, että kaikki pesän osakkaat ja perittävän aviopuoliso on merkitty perukirjaan, kuten 3 §:n 1 momentissa säädetään.

Vahvistus on annettava, jos väestötietojärjestelmässä olevien tietojen tai muun saatavissa olevan selvityksen nojalla on perusteltua otaksua, että perukirjassa olevat tiedot osakkaista ja aviopuolisosta ovat oikeat ja täydelliset.

Vahvistuksen antamisesta tehdään merkintä perukirjan oikeaksi todistettuun jäljennökseen.

9 b §

Jos vahvistusta ei 9 a §:n mukaan voida antaa, toimivaltaisen viranomaisen tulee ilmoittaa havaitsemistaan puutteista ja virheistä hakijalle sekä palauttaa asiakirjat ilman vahvistusta hänelle. Asiasta tulee ilmoittaa myös henkilölle, joka perukirjan mukaan ottaa vastaan pesää koskevia ilmoituksia.

9 c §

Oikeustoimi, jonka 9 a §:n mukaisesti vahvistettuun perukirjan osakasluetteloon merkityt pesän osakkaat ovat tehneet pesän puolesta muun kuin pesän osakkaan kanssa, on sitova, vaikka joku osakkaista on jäänyt perukirjaan merkitsemättä, jos se, jonka kanssa oikeustoimi oli tehty, ei tiennyt eikä hänen pitänytkaan tietää, että pesässä oli tällainen osakas.

Haettaessa viranomaiselta oikeuden kirjaamista tai muuta toimenpidettä vahvistettua perukirjaa pidetään riittävänä selvityksenä pesän osakkaista, jollei asiassa muuta ilmene.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

neuvoa-antavissa kunnallisissa kansanäänestyksissä noudatettavasta menettelystä annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan neuvoa-antavissa kunnallisissa kansanäänestyksissä noudatettavasta menettelystä annetun lain (656/1990) 8 §, sellaisena kuin se on laissa 716/1998, seuraavasti:

8 §

Kansanäänestystä varten kunnan keskusvaalilautakunta perustaa äänestys oikeutetuista henkilöistä äänestys oikeusrekisterin, josta on voimassa, mitä vaalilain 18 §:ssä säädetään äänioikeusrekisteristä.

Kunnanhallituksen on viimeistään 55. päivänä ennen äänestyspäivää ilmoitettava Digi- ja väestötietovirastolle kansanäänestyksen toimittamisesta ja siitä, haluaako se äänestys oikeusrekisteriin otettavat tiedot käyttöönsä konekielisinä vai paperitulosteina. Paperitulosteista on voimassa, mitä vaalilain 71 §:ssä säädetään vaaliluetteloista.

Digi- ja väestötietoviraston on viimeistään 30. päivänä ennen äänestyspäivää toimitettava kunnan keskusvaalilautakunnalle äänestys oikeusrekisteriin otettavat tiedot.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki

takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 9 ja 9 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain (758/1991) 9 ja 9 a §, sellaisina kuin ne ovat, 9 § laissa 931/2002 ja 9 a § laissa 30/2011, seuraavasti:

9 §

Osituksen peräytyminen

Jos velallinen on luopunut oikeudestaan osituksessa avioliittolain 104 §:ssä tarkoitetulla tavalla, ositus peräytyy:

- 1) jos osituskirjaa ei ollut annettu Digi- ja väestötietovirastoon tai Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirastoon ennen määräpäivää;
- 2) jos osituskirja on annettu Digi- ja väestötietovirastoon tai Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirastoon myöhemmin kuin vuosi ennen määräpäivää; tai
- 3) jos osituskirja on annettu Digi- ja väestötietovirastoon tai Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirastoon tätä aikaisemmin mutta myöhemmin kuin kolme vuotta ennen määräpäivää eikä näytetä, ettei velallinen ositusta toimitettaessa ollut ylivelkainen eikä osituksen vuoksi tullut ylivelkaiseksi.

9 a §

Omaisuuuden erottelun tai hyvityksen peräytyminen

Jos velallinen on luopunut oikeudestaan avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta annetun lain (26/2011) 11 §:ssä tarkoitetulla tavalla, omaisuuden erottelu tai hyvitys peräytyy:

- 1) jos omaisuuden erottelukirjaa taikka hyvitystä koskevaa sopimusta tai muuta asiakirjaa ei ollut annettu Digi- ja väestötietovirastoon tai Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirastoon ennen määräpäivää;
- 2) jos 1 kohdassa tarkoitettu asiakirja on annettu Digi- ja väestötietovirastoon tai Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirastoon myöhemmin kuin vuosi ennen määräpäivää; tai
- 3) jos 1 kohdassa tarkoitettu asiakirja on annettu Digi- ja väestötietovirastoon tai Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirastoon tätä aikaisemmin mutta myöhemmin kuin kolme vuotta ennen määräpäivää eikä näytetä, ettei velallinen omaisuuden erottelua toimitettaessa tai hyvitystä koskevaa oikeustointia tehtäessä ollut ylivelkainen eikä omaisuuden erottelun tai hyvitystä koskevan oikeustoimen vuoksi tullut ylivelkaiseksi.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

8.

Laki

vaalilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vaalilain (714/1998) 2 §:n 2 momentti, 8 §:n 2 ja 4 momentti, 9 §:n 4 momentti, 13 §:n 4 momentti, 18 §, 19 §:n 1 momentti, 21 §:n 1 ja 4 momentti, 22—25 §, 26 §:n 1 ja 5 momentti, 27 §, 28 §:n 3 momentti, 29 §:n 1 ja 3 momentti, 71 §:n 2 momentti, 102 §:n 2 momentti, 106 §:n 3 momentti, 143 §:n 3 momentti sekä 162, 176, 177, 177 a ja 192 §,

sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 2 momentti laissa 1213/2013, 8 §:n 2 momentti, 19 §:n 1 momentti, 21 §:n 4 momentti ja 177 a § laissa 1223/2018, 8 §:n 4 momentti, 9 §:n 4 momentti ja 13 §:n 4 momentti laissa 247/2002, 18 § laissa 496/2013, 563/2015 ja 1223/2018, 21 §:n 1 momentti osaksi laissa 1263/2007, 22 §:n suomenkielinen sanamuoto laissa 563/2015, 23 §, 28 §:n 3 momentti, 71 §:n 2 momentti ja 177 § laissa 496/2013, 27 § ja 102 §:n 2 momentti laissa 300/2009 sekä 192 § laissa 1404/2009, seuraavasti:

2 §

Äänioikeus

— — — — —
Europarlamenttivaaleissa on äänioikeutettu myös Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalainen, joka viimeistään vaalipäivänä täyttää 18 vuotta ja jolla on kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta Suomessa taikka joka on Euroopan unionin tai Suomessa toimivan kansainvälisen järjestön palveluksessa tai tällaisen henkilön perheenjäsen, jos hän asuu Suomessa ja hänen tietonsa on talletettu väestötietojärjestelmään väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) säädetyllä tavalla. Äänioikeutettu Suomessa ei kuitenkaan ole henkilö, joka on menettänyt äänioikeutensa yksittäistä siviili- tai rikosasia koskevan päätöksen vuoksi siinä valtiossa, jonka kansalainen hän on (*kotivaltio*).
— — — — —

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

8 §

Äänestysalueet

Päätös äänestysalueista tulee voimaan kalenterivuoden alussa, jos se on tehty ja siitä on ilmoitettu Digi- ja väestötietovirastolle sen määräämällä tavalla viimeistään voimaantuloa edeltävän vuoden elokuussa.

Äänestysalueista tehtyä päätöstä, josta on ilmoitettu Digi- ja väestötietovirastolle, noudatetaan hallinto-oikeudelle tehdystä valituksesta huolimatta, kunnes valitusasia on ratkaistu, jollei hallinto-oikeus toisin määrää. Hallinto-oikeuden valituksesta antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

9 §

Ennakkoäänestyspaikat ja vaalipäivän äänestyspaikat

Kunnanhallituksen on huolehdittava siitä, että Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämään *äänestyspaikkarekisteriin* viipymättä merkitään Digi- ja väestötietoviraston määräämällä tavalla jokaisen kunnassa olevan yleisen ennakkoäänestyspaikan nimi, käyntiosoite, aukiolopäivät ja päivittäiset aukioloajat sekä vaalipäivän äänestyspaikan nimi ja käyntiosoite sekä muut oikeusministeriön määräämät tiedot. Ne kotimaan yleiset ennakkoäänestyspaikat ja vaalipäivän äänestyspaikat, jotka ovat äänestyspaikkarekisterissä 51. päivänä ennen vaalipäivää päivän päättyessä, ovat vaaleissa äänestyspaikkoina, vaikka tässä pykälässä tarkoitetusta kunnanhallituksen päätöksestä tehtyä oikaisuvaatimusta ei ole käsitelty ja vaikka hallinto-oikeudelle tehtyä kunnallisvalitusta, jolla oikaisuvaatimuksesta tehtyyn päätökseen on haettu muutosta, ei ole ratkaistu. Kunnanhallitukselle tehty oikaisuvaatimus ja kunnanhallituksen päätöksestä tehty kunnallisvalitus on käsiteltävä kiireellisesti. Hallinto-oikeuden valituksesta antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

13 §

Kunnan keskusvaalilautakunta

Kunnan keskusvaalilautakunnan on ilmoitettava yhteystietonsa Digi- ja väestötietovirastolle sen määräämällä tavalla.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

18 §

Äänioikeusrekisterin perustaminen ja tiedot

Digi- ja väestötietovirasto perustaa viimeistään 46. päivänä ennen vaalipäivää rekisterin, johon otetaan jokainen väestötietojärjestelmän tietojen mukaan tulevissa vaaleissa äänioikeutettu (*äänioikeusrekisteri*).

Jokaisesta äänioikeutetusta otetaan äänioikeusrekisteriin seuraavat tiedot sellaisina kuin ne ovat väestötietojärjestelmässä 51. päivänä ennen vaalipäivää kello 24:

- 1) henkilötunnus;
- 2) täydellinen nimi;
- 3) muissa kuin kuntavaaleissa 5 §:ssä tarkoitettu vaalipiiri;
- 4) kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta Suomessa;
- 5) äänestysalue;
- 6) äänestyspaikka vaalipäivänä ja sen osoite;
- 7) äidinkieli, jos se on islanti, norja, ruotsi tai tanska;
- 8) muissa kuin kuntavaaleissa asuinvaltio, jollei se ole Suomi;
- 9) rekisteriin ottamisen päivämäärä;
- 10) väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 36 §:ssä tarkoitettu turvakielto.

Jollei äänioikeutetulla ole kotikuntaa Suomessa 51. päivänä ennen vaalipäivää, kotikunnan sijasta äänioikeusrekisteriin merkitään kotikuntalain mukainen väestökirjanpitokunta. Jollei tämä kunta enää kuulu Suomen alueeseen, merkitään sen sijasta Helsingin kaupunki. Jollei europarlamenttivaaleissa tai kuntavaaleissa äänioikeutetulla muun valtion kansalaisella ole kotikuntaa Suomessa, kotikunnan sijasta äänioikeusrekisteriin merkitään äänioikeuskunta. Äänioikeutettu kuuluu näissä tapauksissa äänestysalueeseen, jonka valtuusto on 8 §:n 1 momentin nojalla määrännyt niitä äänioikeutettuja varten, joita ei ole väestötietojärjestelmässä merkitty minkään kiinteistön kohdalle.

Äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen äänioikeutetun kohdalle rekisteriin merkitään:

- 1) kuolintieto, jos äänioikeutettu on kuollut;
- 2) jos henkilö on merkitty 26 §:ssä säädetyllä tavalla äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi, tieto siitä;
- 3) tiedot mahdollisesta oikaisuvaatimuksesta ja siihen annetuista päätöksistä;
- 4) tieto siitä, onko äänioikeutettu käyttänyt äänioikeuttaan;
- 5) tieto 2 momentin 10 kohdassa tarkoitettua turvakieollosta, jos se on talletettu väestötietojärjestelmään äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen;
- 6) tieto siitä, että hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain (571/2016) 11 §:n 1 momentissa tarkoitettuun rekisteriin on merkitty äänioikeutetun antama sähköistä tiedoksiantomenettelyä koskeva suostumus.

Europarlamenttivaaleissa Suomessa äänioikeutettu Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalainen otetaan europarlamenttivaalien äänioikeusrekisteriin, jos hän on kirjallisesti ilmoittanut haluavansa käyttää äänioikeuttaan europarlamenttivaaleissa Suomessa. Lisäksi edellytetään, että hän ei ole, jos hänellä ilmoituksen jälkeen on ollut jatkuvasti kotikunta Suomessa, peruuttanut ilmoitustaan. Ilmoitus ja sen peruutus on tehtävä Digi- ja väestötietovirastolle viimeistään 80. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16:ta.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

19 §

Äänioikeusrekisteriin merkittävät lisätiedot kuntavaaleissa ja europarlamenttivaaleissa

Kuntavaaleissa jokaisesta äänioikeutetusta, joka ei ole Suomen kansalainen, otetaan äänioikeusrekisteriin sen lisäksi, mitä 18 §:n 2 momentissa säädetään:

- 1) tieto kansalaisuudesta;
 - 2) tieto ajasta, jona hänellä yhtäjaksoisesti on ollut kotikunta Suomessa, jollei hän ole Euroopan unionin muun jäsenvaltion, Islannin tai Norjan kansalainen;
 - 3) tieto siitä, että hän on tehnyt Digi- ja väestötietovirastolle kuntalain 20 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisen ilmoituksen;
- — — — —

21 §

Ilmoituskortti

Digi- ja väestötietovirasto laatii jokaisesta äänioikeusrekisteriin otetusta ilmoituskortin, jossa ovat:

- 1) 18 §:n 2 momentin 2, 5 ja 6 kohdassa tarkoitetut tiedot;
 - 2) äänioikeutetun se osoite, joka on väestötietojärjestelmässä 51. päivänä ennen vaalipäivää kello 24;
 - 3) tieto siitä, missä vaaleissa ja missä vaalipiirissä tai kunnassa kortin vastaanottajalla on äänioikeus;
 - 4) tiedot vaalipäivästä ja ennakköäänestyksen ajanjaksosta;
 - 5) Digi- ja väestötietoviraston tai Ahvenanmaan valtionviraston sekä kunnan keskusvaalilautakunnan yhteystiedot;
 - 6) tieto rekisteristä tai tietojärjestelmästä, johon kortissa olevat tiedot perustuvat; sekä
 - 7) oikeusministeriön laatimat ohjeet kortin käyttämisestä ja menettelystä äänestettäessä.
- — — — —

Digi- ja väestötietovirasto huolehtii siitä, että ilmoituskortit lähetetään viimeistään 24. päivänä ennen vaalipäivää niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa. Europarlamenttivaaleissa korttia ei kuitenkaan lähetetä sellaiselle äänioikeusrekisteriin otetulle, jonka Digi- ja väestötietovirasto 26 §:n 5 momentin mukaisesti merkitsee äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi. Ilmoituskortti lähetetään äänioikeutetulle pelkästään sähköisesti, jos hänen kohdalleen äänioikeusrekisteriin on tehty 18 §:n 4 momentin 6 kohdassa tarkoitettu merkintä.

— — — — —

22 §

Tiedottaminen Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisille kuntavaaleissa ja europarlamenttivaaleissa

Digi- ja väestötietoviraston on hyvissä ajoin ennen kuntavaaleja ja europarlamenttivaaleja mahdollisuuksien mukaan toimitettava kaikille äänioikeuden edellytykset täyttävälle Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisille sopivalla tavalla tieto siitä, että heillä väestötietojärjes-

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

telmän tietojen mukaan tulee olemaan vaaleissa äänioikeus ja vaalikelpoisuus, sekä tieto menettelystä, joka on tarpeen äänioikeuden käyttämiseksi ja vaalikelpoisuuden toteuttamiseksi.

23 §

Äänioikeusrekisterin tietojen tarkastaminen

Äänioikeusrekisteriin 18 §:n 2 ja 3 momentin sekä 19 §:n nojalla merkityt tiedot lukuun ottamatta henkilötunnuksia ovat tarkastusta varten nähtävillä Digi- ja väestötietoviraston määräämissä paikoissa tai puhelimitse maksutta saatavissa arkipäivinä virka-aikana 41. päivästä ennen vaalipäivää.

Digi- ja väestötietovirasto voi antaa äänioikeusrekisteristä otteita. Ote annetaan maksutta sille, josta otteesta on tietoja, ja tässä laissa tarkoitetulle viranomaiselle.

Digi- ja väestötietovirasto tiedottaa virallisessa lehdessä ja muulla sopivaksi katsomallaan tavalla äänioikeusrekisterin tietojen saatavillapidosta sekä siitä, miten oikaisuvaatimus tehdään.

Jos äänioikeusrekisteriin on merkitty henkilön kohdalle 18 §:n 2 momentin 10 kohdassa tai 4 momentin 5 kohdassa tarkoitettu tieto turvakiellosta, äänioikeusrekisterissä olevista henkilötiedoista voidaan pitää tarkastusta varten nähtävinä vain 18 §:n 2 momentin 2, 7 ja 9 kohdassa tarkoitettut tiedot.

24 §

Oikaisuvaatimus

Joka katsoo, että hänet on oikeudettomasti jätetty pois äänioikeusrekisteristä tai että häntä koskeva merkintä siinä on virheellinen, voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen Digi- ja väestötietovirastolle viimeistään 16. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16:ta.

Oikaisuvaatimus voidaan perustaa myös sellaisiin äänioikeuteen vaikuttaviin seikkoihin, jotka ovat sattuneet äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen.

Jos äänioikeutetun kotikuntalaissa tarkoitettu muuttoilmoitus saapuu Digi- ja väestötietovirastolle myöhemmin kuin 51. päivänä ennen vaalipäivää, äänioikeutettu ei tämän muuttoilmoituksen perusteella voi vaatia oikaisua äänioikeusrekisterissä oleviin häntä koskeviin 18 §:n 2 momentin 3—6 kohdassa tarkoitettuihin tietoihin.

Oikaisuvaatimus voidaan tehdä käyttäen tarkoitusta varten laadittua lomaketta. Digi- ja väestötietoviraston on huolehdittava, että lomakkeita on painettuina tai monistettuina saatavilla niissä paikoissa, joissa äänioikeusrekisterin tiedot ovat nähtävillä.

25 §

Digi- ja väestötietoviraston päätös

Digi- ja väestötietoviraston on ratkaistava oikaisuvaatimus viimeistään 13. päivänä ennen vaalipäivää ja tehtävä ratkaisusta mahdollisesti aiheutuvat muutokset äänioikeusrekisteriin viimeistään 12. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 12:ta.

Digi- ja väestötietoviraston on viipymättä annettava päätös tiedoksi oikaisuvaatimuksen tehneelle. Päätös on lähetettävä postitse kirjattuna lähetyksenä, mutta se voidaan toimittaa muulla-

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

kin todistettavalla tavalla, jos se ei aiheuta viivytystä. Jos päätös sisältää sen, että henkilö otetaan äänioikeusrekisteriin, Digi- ja väestötietoviraston on samalla toimitettava hänelle ilmoituskortti. Jollei vastaanottajan postiosoitetta tunneta, päätös on julkaistava virallisessa lehdessä.

26 §

Itseoikaisu

Jos Digi- ja väestötietovirasto katsoo, että joku on oikeudettomasti jätetty pois äänioikeusrekisteristä tai oikeudettomasti otettu siihen taikka että jotakuta koskeva merkintä äänioikeusrekisterissä on virheellinen, sillä on viran puolesta oikeus lisätä henkilö äänioikeusrekisteriin tai merkitä hänet äänioikeutta vailla olevaksi taikka korjata häntä koskeva virheellinen merkintä. Muutokset on tehtävä viimeistään 12. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 12:ta.

Jos Digi- ja väestötietovirasto on ennen europarlamenttivaalien äänioikeusrekisterin tuleamista lainvoimaiseksi saanut Euroopan unionin muun jäsenvaltion viranomaiselta ilmoituksen, että äänioikeusrekisteriin otettu äänioikeutettu on otettu siinä valtiossa samojen vaalien vaaliluetteloon, sen on viipymättä huolehdittava siitä, että asianomainen merkitään äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi.

27 §

Valitus hallinto-oikeuteen

Päätöksestä, jolla oikaisuvaatimus on hylätty tai jätetty tutkimatta sekä 26 §:n 2 momentissa tarkoitettu päätöksestä saa valittaa hallinto-oikeuteen. Valitus on tehtävä viimeistään seitsemäntenä päivänä siitä päivästä, jona asianosainen on saanut päätöksen tiedoksi tai päätös on julkaistu virallisessa lehdessä. Hallinto-oikeudelle osoitetun valituskirjelmän voi valitusajan kuluessa toimittaa Digi- ja väestötietovirastolle edelleen hallinto-oikeudelle toimitettavaksi. Valituksen tekemiseen sovelletaan muutoin, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Hallinto-oikeuden on viipymättä annettava päätöksestään tieto valittajalle ja Digi- ja väestötietovirastolle. Jos päätös sisältää sen, että joku on otettava äänioikeusrekisteriin tai että jotakuta koskevia tietoja on muutettava, Digi- ja väestötietoviraston on tehtävä äänioikeusrekisteriin tarvittavat muutokset. Jos hallinto-oikeus antaa tällaisen päätöksensä myöhemmin kuin 4. päivänä ennen vaalipäivää kello 19, sen on viipymättä toimitettava päätös myös asianomaisen kunnan keskusvaalilautakunnalle, joka liittää sen 71 §:ssä tarkoitettuun vaaliluetteloon. Jos valitus on hylätty tai jätetty tutkimatta, hallinto-oikeuden on ilmoitettava siitä Digi- ja väestötietovirastolle, jonka on tehtävä äänioikeusrekisteriin siitä merkintä.

Hallinto-oikeuden tässä pykälässä tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

28 §

Äänioikeusrekisterin lainvoimaisuus

— — — — —
Jos joku on ilmeisen virheellisesti 26 §:n 1 tai 5 momentin nojalla merkitty äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi, Digi- ja väestötietovirasto voi poistaa merkinnän lainvoimaisesta äänioikeusrekisteristä.
— — — — —

29 §

Äänioikeusrekisterin käyttö

Äänioikeusrekisteriin merkitään sen mukaan kuin 5 ja 6 luvussa säädetään, milloin ja missä äänioikeutettu on äänestänyt. Merkinnän voi tehdä kotimaassa olevan yleisen ennakkoäänestyspaikan vaalitoimitsija tai vaalitoimikunnan puheenjohtaja taikka vaalilautakunta tai kunnan keskusvaalilautakunta tai keskusvaalilautakunnan pyynnöstä Digi- ja väestötietovirasto. Jos merkintä havaitaan virheelliseksi, sen voi korjata vain kunnan keskusvaalilautakunta tai sen pyynnöstä Digi- ja väestötietovirasto.

— — — — —
Sen jälkeen kun vaalien tulos on saanut lainvoiman, äänioikeusrekisteristä otetaan oikeusministeriön määräämät arkistotulosteet. Tämän jälkeen Digi- ja väestötietovirasto hävittää rekisterissä olevat tiedot.

71 §

Vaaliluettelot ja niiden toimittaminen

— — — — —
Vaaliluetteloihin otetaan vain ne henkilöt, jotka äänioikeusrekisteriin tehtyjen merkintöjen mukaan eivät ole käyttäneet äänioikeuttaan ennakkoäänestyksessä. Vaaliluettelot tulostetaan äänestysalueittain henkilöiden nimien mukaisessa aakkosjärjestyksessä tai oikeusministeriön määräämällä tavalla. Vaaliluetteloissa ovat otsikkotietoina eduskuntavaaleissa, presidentinvaaleissa ja europarlamenttivaaleissa vaalipiiri ja kaikissa vaaleissa kunta ja äänestysalue sekä jokaisesta henkilöstä hänen täydellinen nimensä ja henkilötunnuksensa. Jos äänioikeusrekisteriin on merkitty henkilön kohdalle 18 §:n 2 momentin 10 kohdassa tai 4 momentin 5 kohdassa tarkoitettu tieto turvakiellosta, myös vaaliluetteloon tulostetaan merkintä siitä.
— — — — —

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

102 §

Valituksen tekeminen ja käsittely

Valitusmenettelyyn ja valituksen käsittelyyn sovelletaan muutoin, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

106 §

Valituksen johdosta uusittavat vaalit

Uusittavissa vaaleissa noudatetaan samaa äänestysaluejakoa sekä käytetään samaa lainvoimaista äänioikeusrekisteriä ja samaa ehdokaslistojen yhdistelmää kuin kumotuissa vaaleissa, jollei valitusviranomainen päätöksessään toisin määrää. Digi- ja väestötietovirasto huolehtii siitä, että äänioikeusrekisteriin otetuille lähetetään uusi ilmoituskortti. Ennakköäänestys toimitetaan vain siinä vaalipiirissä tai kunnassa, jota määräys vaalien uusimisesta koskee. Uusittavien vaalien toimittamisesta on muutoin soveltuvien osin voimassa, mitä varsinaisista vaaleista säädetään.

143 §

Presidenttiehdokkaan tai presidentiksi valitun pysyvä estyneisyys tai kuolema

Oikeusministeriön on kiireellisesti ilmoitettava valtioneuvoston päätöksestä **ulkoministeriölle**, vaalipiirilautakunnille ja Digi- ja väestötietovirastolle, joiden on huolehdittava siitä, että tieto välitetään edelleen muille vaaliviranomaisille. Vaaliviranomaisten on keskeytettävä valmistavat toimenpiteet vaalia varten. Oikeusministeriö antaa tarkemmat määräykset ja ohjeet valtioneuvoston päätöksestä aiheutuvista viranomaisten toimenpiteistä.

162 §

Digi- ja väestötietoviraston ilmoitusvelvollisuus

Digi- ja väestötietoviraston on heti 18 §:n 5 momentissa säädetyn määräajan päätyttyä ilmoitettava Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisen kotivaltion viranomaiselle ne kyseisen jäsenvaltion äänioikeutetut kansalaiset, jotka ovat ilmoittaneet haluavansa käyttää äänioikeutensa Suomessa.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

176 §

Ilmoitus kaksoisehdokkuudesta

Jos Digi- ja väestötietovirasto on saanut Euroopan unionin muun jäsenvaltion viranomaiselta ilmoituksen, että Suomessa vaalikelpoinen henkilö on asetettu kyseisessä valtiossa ehdokkaaksi samoissa vaaleissa, sen on viipymättä annettava ilmoitus tiedoksi Helsingin vaalipiirilautakunnalle.

177 §

Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisen vaalikelpoisuuden tarkistaminen

Helsingin vaalipiirilautakunnan on viipymättä ilmoitettava Digi- ja väestötietovirastolle Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaista koskevasta ehdokashakemuksesta. Digi- ja väestötietoviraston on viipymättä lähetettävä vaalikelpoisuuden tarkistamista varten tarpeelliset tiedot hakemuksesta tällaisen ehdokkaan kotivaltion asianomaiselle viranomaiselle.

177 a §

Suomen kansalaisen vaalikelpoisuuden tarkistamista koskevien tietojen antaminen

Jos Euroopan unionin muun jäsenvaltion asianomainen viranomainen pyytää Digi- ja väestötietovirastolta kyseisessä jäsenvaltiossa ehdokkaaksi asetettavan Suomen kansalaisen vaalikelpoisuuden tarkistamista varten tarpeelliset tiedot, Digi- ja väestötietoviraston on annettava tiedot viiden työpäivän kuluessa.

192 §

Ahvenanmaan valtionviraston toimivalta

Ahvenanmaan valtionvirasto hoitaa Ahvenanmaan maakunnassa Digi- ja väestötietovirastolle 18 §:n 5 momentin, 23 §:n 2 momentin, 24 §:n 1 ja 3 momentin, 25 §:n, 26 §:n 1–4 momentin, 27 §:n ja 29 §:n 1 momentin mukaan eduskuntavaaleissa, presidentinvaaleissa ja europarlamenttivaaleissa kuuluvat tehtävät.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

9.

Laki

takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta annetun lain 35 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta annetun lain (361/1999) 35 §:n 1 momentti seuraavasti:

35 §

Ilmoitusten toimittaminen

Velkoja voi toimittaa tässä laissa tarkoitetun ilmoituksen takaajalle lähettämällä sen postitse osoitteeseen, jonka takaaja on velkojalle ilmoittanut tai jonka takaaja on myöhemmin ilmoittanut Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirastolle.

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

10.

Laki

hallinto-oikeuslain 12 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hallinto-oikeuslain (430/1999) 12 a §:n 1 momentin 4 kohta, sellaisena kuin se on laissa 675/2006, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

12 a §

Hallinto-oikeuden kokoonpano eräissä asioissa

Hallinto-oikeus on päätösvaltainen myös kokoonpanossa, johon kuuluu kaksi jäsentä, jollei asiassa ratkaistavana olevan kysymyksen laatu edellytä kolmijäsenisen kokoonpanon käyttämistä ja ratkaistavana on muutoksenhakuasia, jossa on kysymys:

4) väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009), kotikuntalain (201/1994) tai etu- ja sukunimilain (946/2017) soveltamisesta;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

11.

Laki

holhoustoimesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan holhoustoimesta annetun lain (442/1999) 13, 17 a, 46 a ja 47 a §, 65 §:n 4 momentti, 67 ja 68 §,
sellaisina kuin niistä ovat 13 ja 17 a § laissa 649/2007, 46 a § laissa 780/2010, 47 a § laeissa 649/2007 ja 1013/2007 ja 65 §:n 4 momentti laissa 122/2011, sekä
muutetaan 17 §:n 2 momentti, 30 §:n 3 momentti, 34 §:n 2 momentti, 46 ja 47 §, 47 b §:n 1 momentti, 64 §, 65 §:n 3 momentti, 84 §, 85 §:n 1 momentti, 86 §:n 2 momentti, 87 §:n 1—3 momentti, 87 a §:n 2 momentti ja 95 §,
sellaisina kuin niistä ovat 34 §:n 2 momentti, 65 §:n 3 momentti, 86 §:n 2 momentti ja 95 § laissa 122/2011, 46 § laissa 1398/2015, 47 b §:n 1 momentti laissa 780/2010, 64 § laissa 1405/2009, 84 § osaksi laissa 1013/2007, 85 §:n 1 momentti ja 87 a §:n 2 momentti laissa 649/2007 sekä 87 §:n 1—3 momentti laissa 910/2015, seuraavasti:

17 §

Edunvalvojalle määrätyn sijaisen tehtävä lakkaa, kun edunvalvoja ja hänen sijaisensa esteen lakattua yhdessä tekevät siitä ilmoituksen holhousviranomaiselle. Jos edunvalvoja ja hänen sijai-

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

sensa ovat eri mieltä siitä, onko sijaisen tehtävä lakannut, käräjäoikeus ratkaisee asian jomman-kumman hakemuksesta.

30 §

Jos edunvalvojat eivät ole yksimielisiä asiassa, josta heidän tulee yhdessä päättää, ja ratkaisun viivästymisestä aiheutuisi haittaa, edunvalvoja voi pyytää holhousviranomaisen päätöstä siitä, kenen mielipidettä on noudatettava.

34 §

Lupaa on haettava holhousviranomaiselta. Jos oikeustoimeen tai toimenpiteeseen ryhdytään useiden edunvalvonnassa olevien puolesta, joista osalla on kotikunta Ahvenanmaan maakunnassa, voidaan lupa kaikkien osalta hakea kummalta tahansa 84 §:n 1 ja 2 momentin mukaan toimivaltaiselta viranomaiselta. Asian käsitelleen holhousviranomaisen on tällöin ilmoitettava päätöksestään muiden edunvalvonnassa olevien osalta toimivaltaiselle viranomaiselle. Holhousviranomaisen on varattava päämiehelle tilaisuus tulla kuulluksi lupaa koskevaa asiaa ratkaistaessa, jos päämiehen mielipide ei luotettavasti ilmene hakemusasiakirjoista tai jos se muutoin on tarpeen päämiehen edun vuoksi tai asian selvittämiseksi. Tilaisuutta tulla kuulluksi ei kuitenkaan tarvitse varata, jos päämiehenä on alaikäinen, joka ei ole täyttänyt 15 vuotta. Asianosaisen kuulemisesta säädetään muutoin hallintolaissa (434/2003).

46 §

Edunvalvojan toimintaa valvoo holhousviranomainen.

Holhousviranomaisen velvollisuutta valvoa edunvalvojan toimintaa sovelletaan myös, jos se, jolle on vieraassa valtiossa määrätty edunvalvoja, saa asuinpaikan Suomessa. Holhousviranomainen voi kuitenkin omasta aloitteestaan tai edunvalvojan hakemuksesta päättää, ettei valvontaa järjestetä Suomessa tai että valvonta järjestetään vain tiettyjen edunvalvojan tehtävien osalta, jos edunvalvojan toimintaa valvotaan vieraassa valtiossa eikä päämiehen etu edellytä valvonnan järjestämistä Suomessa.

47 §

Edunvalvojan valvonta voidaan siirtää toiselle 84 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettulle holhousviranomaiselle, jos edunvalvonta on merkitty holhousasioiden rekisteriin ja sillä, jonka etua on valvottava, on kotikunta viimeksi mainitun holhousviranomaisen toimialueella tai jos siirto on muutoin tarpeen valvonnan kannalta. Ennen valvonnan siirtämistä on kuultava edunvalvojaa ja holhousviranomaista, jolle valvonta aiotaan siirtää.

Päätökseen, jolla valvonta on siirretty, ei saa hakea muutosta valittamalla.

47 b §

Holhousviranomainen voi hakemuksesta tai omasta aloitteestaan päättää, että edunvalvojan valvonta lopetetaan, jos päämiehen asuinpaikka on siirtynyt vieraaseen valtioon ja:

1) edunvalvojan toiminnalle on siellä järjestetty valvonta; tai

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

2) Suomessa tapahtuvalla valvonnalla ei enää voida toteuttaa valvonnan tarkoitusta.

64 §

Digi- ja väestötietoviraston ja Ahvenanmaan valtionviraston pitämästä holhousasioiden rekisteristä säädetään Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annetussa laissa (/). Rekisteriin tallennetaan tiedot tässä laissa tarkoitetun edunvalvojan ja edunvalvontavaltuutuksesta annetussa laissa (648/2007) tarkoitetun valtuutetun toiminnan valvomiseksi ja kolmansien oikeuden turvaamiseksi.

65 §

Kun tuomioistuin tekee päätöksen, jonka vuoksi edunvalvonta on merkittävä holhousasioiden rekisteriin, tai kun sen päätöksellä muutetaan asiantilaa, josta on tehty merkintä holhousasioiden rekisteriin, sen on ilmoitettava asiasta holhousviranomaiselle. Jos päätöstä on noudatettava vasta lainvoimaisena, ilmoitus tehdään kuitenkin vasta päätöksen saatua lainvoiman. Ilmoituksen tekee viimeksi mainitussa tapauksessa se tuomioistuin, jossa asia on viimeksi ollut vireillä.

84 §

Holhousviranomaisena toimii Digi- ja väestötietovirasto.

Ahvenanmaan maakunnassa holhousviranomaisena toimii kuitenkin Ahvenanmaan valtionvirasto silloin, kun sillä, jonka etua on valvottava, on kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta Ahvenanmaan maakunnassa tai kun sillä, jonka etua on valvottava, ei ole kotikuntaa Suomessa, mutta hän oleskelee pääasiallisesti Ahvenanmaan maakunnassa.

Ahvenanmaan valtionvirasto toimii holhousviranomaisena myös silloin, jos edunvalvonta koskee poissa olevan tai tulevan omistajan oikeutta, ja Ahvenanmaan valtionvirasto olisi 2 momentin mukaan ollut toimivaltainen valvomaan perittävälle määrätyn edunvalvojan toimintaa. Ahvenanmaan valtionvirasto on myös toimivaltainen toimimaan holhousviranomaisena, jos jonkun muun etua on muutoin valvottava 10 §:n nojalla ja edunvalvonnan tarve ilmenee Ahvenanmaan maakunnassa.

85 §

Edunvalvojan määräämistä tai vapauttamista tehtävästään tai hänen tehtävänsä muuttamista tai määräämistä lakkaamaan ja tässä laissa tarkoitettua lupaa tai velvoittamista koskevan asian ratkaisee holhousviranomaisessa esittelystä oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut virkamies, jonka tehtäviin se työjärjestyksen mukaan kuuluu. Muutoin asia ratkaistaan holhousviranomaisessa siten kuin asian ratkaisemisesta Digi- ja väestötietoviraston tai Ahvenanmaan valtionviraston toimivaltaan kuuluvassa asiassa erikseen säädetään.

86 §

Kuuleminen voidaan toteuttaa myös niin, että kuulemiseen käytetään teknistä laitetta, jonka avulla holhousviranomaisen virkamies ja kuultava ovat näkö- ja puheyhteydessä toisiinsa kuulemisen aikana, jos se on pitkien etäisyyksien tai muun syyn vuoksi tarpeen.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

87 §

Holhousviranomaisen 34 ja 57 §:n nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Holhousviranomaisen muuhun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

— — — — —

87 a §

Ratkaisupyyntö on tehtävä holhousviranomaiselle 30 päivän kuluessa holhousviranomaisen päätöksen tiedoksi saamisesta. Ratkaisupyyntö on tehtävä kirjallisesti, ja siinä on ilmoitettava se holhousviranomaisen päätös, jota ratkaisupyyntö koskee, sekä miltä osin ja millä perusteella ratkaisupyynnön tekijä on päätökseen tyytymätön.

— — — — —

95 §

Tarkemmat säännökset 34 §:n 1 momentin 13 kohdan f alakohdassa tarkoitetuista rahoitusvälineistä voidaan antaa oikeusministeriön asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

12.

Laki

rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain (950/2001) 8 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 947/2017, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

8 §

Laissa tai asetuksessa olevaa säännöstä, joka koskee aviopuolisoa, sovelletaan myös tässä laissa tarkoitetun parisuhteen osapuoleen, jollei toisin säädetä. Mitä etu- ja sukunimilaissa (946/2017) säädetään avioliittoon aikovista, sovelletaan myös Suomessa rekisteröidyn parisuhteen osapuoliin heidän muuttaessaan parisuhteensa avioliitoksi. Nimeä koskevat ilmoitukset on tehtävä samalla, kun tehdään ilmoitus rekisteröidyn parisuhteen muuttamisesta avioliitoksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

13.

Laki

saamen kielilain 2 ja 27 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan saamen kielilain (1086/2003) 2 §:n 1 momentin 7 kohta ja 27 §, sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 1 momentin 7 kohta laissa 1340/2014 ja 27 § laissa 1409/2009, seuraavasti:

2 §

Lain soveltamisala

Viranomaisia, joihin tätä lakia sovelletaan, ovat:

7) Verohallinto, Kansaneläkelaitos, Maanmittauslaitos, Digi- ja väestötietovirasto ja Maatalousyrittäjien eläkelaitos;

27 §

Saamen kielen avustaja

Aluehallintovirastossa, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa, Digi- ja väestötietovirastossa sekä valtion piiri- ja paikallishallinnon viranomaisessa voi saamelaisten kotiseutualueella olla saamen kielen avustaja. Avustajan palvelut ovat asiakkaalle maksuttomia.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

14.

Laki

kuolleeksi julistamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan kuolleeksi julistamisesta annetun lain (127/2005) 14 §, sellaisena kuin se on laissa 1399/2015, sekä
muutetaan 1 §, 3 luvun otsikko, 12 ja 13 §, 15—19 §, 23 §:n 1 momentti sekä 28 ja 29 §, sellaisena kuin niistä on 29 § laissa 1412/2009, seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Kadonnut henkilö voidaan julistaa kuolleeksi tuomioistuimen tai Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä siten kuin tässä laissa säädetään.

3 luku

Kuolleeksi julistaminen Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä

12 §

Edellytykset

Henkilö voidaan julistaa kuolleeksi Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä, kun on kulunut:
1) sata vuotta sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana hän on syntynyt; ja
2) viisi vuotta sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana hän on tiettävästi viimeksi ollut elossa.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

13 §

Vireilletulo

Digi- ja väestötietoviraston on vuosittain omasta aloitteestaan selvitettävä, onko väestötietojärjestelmän tietojen mukaan elossa sellaisia henkilöitä, joiden kuolleeksi julistamiseen on 12 §:n mukaiset edellytykset.

15 §

Selvittämisvelvollisuus

Jos henkilön kuolleeksi julistamiseen on 12 §:n 1 kohdassa säädetty edellytys, Digi- ja väestötietoviraston on hankittava kohtuudella saatavissa oleva selvitys siitä, onko hän ollut viimeksi kuoluneiden viiden kalenterivuoden aikana elossa.

16 §

Kutsu ja sen tiedoksianto

Digi- ja väestötietoviraston on kutsuttava sellaista henkilöä, jonka kuolleeksi julistamiseen on selvitetty olevan edellytykset, ilmoittautumaan virastolle viimeistään kutsussa mainittuna määräpäivänä. Kutsussa on mainittava, että kutsussa tarkoitettu henkilö, joka ei ilmoittaudu, voidaan julistaa kuolleeksi. Digi- ja väestötietoviraston on samalla kutsuttava kaikkia, jotka voivat antaa tietoja siitä, onko asianomainen henkilö elossa vai kuollut, ilmoittamaan samassa ajassa tietonsa virastolle.

Jos asianomaiselle henkilölle on merkitty väestötietojärjestelmään voimassa oleva osoite, kutsu on lähetettävä siihen. Jos väestötietojärjestelmästä tai muista väestökirjoista ilmenee, että asianomaisella henkilöllä on Suomessa aviopuoliso tai perintökaaren (40/1965) 2 luvun 1 tai 2 §:ssä tarkoitettuja sukulaisia, kutsu on annettava tiedoksi aviopuolisolle ja vähintään yhdelle sukulaiselle. Jos asianomaiselle henkilölle on määrätty edunvalvoja, kutsu on annettava tiedoksi myös tälle.

Jollei asianomaisella henkilöllä ole 2 momentissa tarkoitettua osoitetta, aviopuolisoa, sukulaisista eikä edunvalvojaa, kutsu annetaan tiedoksi yleistiedoksiantona siten kuin hallintolain (434/2003) 62 §:ssä säädetään. Digi- ja väestötietoviraston on julkaistava kuulutus kutsusta virallisessa lehdessä jonkin kuukauden ensimmäisessä numerossa viimeistään kolme kuukautta ennen määräpäivää.

17 §

Digi- ja väestötietoviraston päätös kuolleeksi julistamisesta

Henkilö on 16 §:ssä tarkoitetun määräpäivän jälkeen julistettava kuolleeksi Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä, jos virasto ei ole saanut tietoa siitä, että hän on elossa tai kuollut, ja jos kuolleeksi julistamisen edellytykset muutoin ovat olemassa.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

18 §

Kuolinpäivän määrittäminen

Julistaessaan henkilön kuolleeksi Digi- ja väestötietoviraston on määrättävä se päivä, jona hänen katsotaan kuolleen.

Kuolinpäiväksi on määrättävä 1 päivä tammikuuta sinä vuonna, joka ensiksi alkaa sen jälkeen, kun on kulunut sata vuotta henkilön syntymästä ja viisi vuotta siitä, kun hän on tiettävästi viimeksi ollut elossa. Jos asiassa ilmenneiden seikkojen perusteella voidaan määrittää se päivä, jona henkilö todennäköisesti on kuollut, se on kuitenkin määrättävä kuolinpäiväksi.

19 §

Digi- ja väestötietoviraston päätöksen tiedoksianto

Jos väestötietojärjestelmästä tai muista väestökirjoista ilmenee, että kuolleeksi julistetulla on Suomessa aviopuoliso tai perintökaaren 2 luvun 1 tai 2 §:ssä tarkoitettuja sukulaisia, Digi- ja väestötietoviraston päätös on annettava tiedoksi aviopuolisolle ja vähintään yhdelle sukulaiselle. Jos kuolleeksi julistetulle on määrätty edunvalvoja, päätös on annettava tiedoksi myös tälle.

23 §

Suomen viranomaisten kansainvälinen toimivalta

Suomen tuomioistuimien tai Digi- ja väestötietovirasto voi tutkia kuolleeksi julistamista koskevan asian, jos henkilö, jonka kuolleeksi julistamista asia koskee, on Suomen kansalainen tai jos hänen viimeinen tiedossa oleva asuin- tai kotipaikkansa on Suomessa.

— — — — —

28 §

Digi- ja väestötietoviraston oikeus saada tietoja

Valtion ja kunnan viranomainen sekä muu julkisoikeudellinen yhteisö, Kansaneläkelaitos, Eläketurvakeskus ja eläkelaitos sekä julkiset ja yksityiset sosiaali- tai terveydenhuollon palvelujen tuottajat ovat salassapitosäännösten estämättä velvollisia pyynnöstä antamaan maksutta Digi- ja väestötietovirastolle ne tiedot, jotka se 3 luvussa säädettyä tehtävää suorittaessaan tarvitsee henkilön elossa olemisen tai kuoleman selvittämiseksi.

29 §

Toimivaltainen viranomainen Ahvenanmaan maakunnassa

Ahvenanmaan maakunnassa Digi- ja väestötietovirastolle tämän lain mukaan kuuluvia tehtäviä hoitaa Ahvenanmaan valtionvirasto, jos henkilöllä on viimeksi ollut kotikunta tai väestökirjanpitokunta Ahvenanmaan maakunnassa.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

15.

Laki

osakeyhtiölain 3 luvun 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan osakeyhtiölain (624/2006) 3 luvun 17 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 349/2017, seuraavasti:

3 luku

Osakkeet

17 §

Osakasluettelon julkisuus

Jos osakkeenomistajaa koskevien tietojen luovuttamista on rajoitettu väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 36 §:n nojalla ja rajoituksesta on ilmoitettu yhtiölle, osakkeenomistajasta osakasluetteloön merkityn kotikunnan, osoitteen ja muun yhteystiedon saa luovuttaa vain viranomaiselle. Tällaisesta osakkeenomistajasta osakasluetteloön merkitty yhteysosoite voidaan luovuttaa myös muille kuin viranomaisille.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

16.

Laki

edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain (648/2007) 49 § sekä
muutetaan 25 ja 27 §, 41 §:n 1 momentti ja 43 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 25 §
laissa 1397/2015 ja 43 §:n 1 momentti laissa 909/2015, seuraavasti:

25 §

Toimivaltainen viranomainen

Edunvalvontavaltuutuksen vahvistamista haetaan holhoustoimesta annetun lain 84 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitetulta holhousviranomaiselta. Tällöin valtuuttajaan sovelletaan, mitä säädetään siitä, jonka etua on valvottava.

27 §

Edunvalvontavaltuutuksen rekisteröinti

Jos edunvalvontavaltuutus koskee valtuuttajan edustamista tämän taloudellisissa asioissa, holhousviranomaisen on vahvistaessaan valtuutuksen merkittävä se holhousasioiden rekisteriin siten kuin Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annetussa laissa (/) säädetään.

Kun tuomioistuimien tekee ratkaisun, jonka vuoksi edunvalvontavaltuutus tulee merkittäväksi holhousasioiden rekisteriin tai jolla muutetaan asiaa, josta on tehty rekisteriin merkintä, tuomioistuimen on välittömästi ratkaisun antamisen tai julistamisen jälkeen ilmoitettava siitä holhousviranomaiselle. Jos päätöstä on noudatettava vasta lainvoimaisena, ilmoitus tehdään kuitenkin vasta päätöksen saatua lainvoiman. Ilmoituksen tekee viimeksi mainitussa tapauksessa se tuomioistuin, jossa asia on viimeksi ollut esillä.

41 §

Hallintoa koskevat säännökset

Edunvalvontavaltuutuksen tai sen peruuttamisen vahvistamista ja tässä laissa tarkoitettua lupaa tai velvoittamista koskevan asian ratkaisee holhousviranomaisessa esittelystä oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut virkamies, jonka tehtäviin se työjärjestyksen mukaan kuuluu. Muutoin asia

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

ratkaistaan holhousviranomaisessa siten kuin asian ratkaisemisesta Digi- ja väestötietoviraston tai Ahvenanmaan valtionviraston toimivaltaan kuuluvassa asiassa erikseen säädetään.

43 §

Muutoksenhaku

Holhousviranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin mainitussa laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

17.

Laki

ulosottokaaren 3 ja 4 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulosottokaaren (705/2007) 3 luvun 87 §:n 2 momentti ja 113 §:n 1 momentti sekä 4 luvun 81 §:n 1 momentin 3 kohta seuraavasti:

3 luku

Yleiset menettelysäännökset

87 §

Takaisinsaantikanne ulosottoasian vireilläolon jälkeen

Jos kysymys on osituksesta eikä siitä ole annettu Digi- ja väestötietovirastoon tai Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirastoon osituskirjaa, takaisinsaantikanteen saa nos-

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

taa kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun osituskirja annetaan Digi- ja väestötietovirastoon tai Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirastoon.

113 §

Alaikäistä koskeva ilmoitus

Jos ulosottoperusteena on riita-asiassa annettu tuomio ja velallisenä on alle 18-vuotias henkilö, ulosottomiehen tulee salassapitosäännösten estämättä tehdä asian vireilletulosta ilmoitus holhousviranomaiselle mahdollisia holhoustoimesta annetun lain 91 §:ssä tarkoitettuja toimia varten. Ilmoitusta ei tehdä vahingonkorvaussaatavista. Täytäntöönpano on keskeytyneenä tarpeellisen ajan.

— — — — —

4 luku

Ulosmittaus

81 §

Perinnöstä luopuminen

Velallisen oikeutta perintöön tai testamenttiin ei saa ulosmitata, jos velallinen osoittaa, että hän on:

— — — — —

3) perittävän kuoleman jälkeen jättänyt luopumisilmoituksen Digi- ja väestötietovirastoon tai Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirastoon tallettamista varten.

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

18.

Laki

toimivallasta, sovellettavasta laista, toimenpiteiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä vanhempainvastuuseen ja lasten suojeluun liittyvissä asioissa tehdyn

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan toimivallasta, sovellettavasta laista, toimenpiteiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä vanhempainvastuuseen ja lasten suojeluun liittyvissä asioissa tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain (435/2009) 12 § seuraavasti:

12 §

Todistus huoltajan tai edunvalvojan asemasta

Digi- ja väestötietoviraston ja Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionviraston tulee lapsen huoltajan tai edunvalvojan pyynnöstä antaa todistus tämän asemasta ja valtuuksista, jos:

1) lapsen asuinpaikka on Suomessa ja pyytäjän asema huoltajana tai edunvalvojana perustuu suoraan lakiin; tai

2) päätös, johon huoltajan tai edunvalvojan asema ja valtuudet perustuvat, on tehty Suomessa.

Digi- ja väestötietovirasto ja Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirasto ei kuitenkaan ole velvollinen antamaan todistusta, jollei pyytäjä osoita, että hän tarvitsee sitä vieraassa valtiossa. Todistusta ei saa antaa, jos todistuksen antamiseksi tarvittavat tiedot eivät käy ilmi suoraan laista, väestötietojärjestelmästä tai holhoustoimesta annetun lain 64 §:ssä tarkoitetusta holhousasioiden rekisteristä eikä todistusta pyytävä esitä niistä luotettavaa selvitystä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

19.

Laki

kaupanvahvistajista annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaupanvahvistajista annetun lain (573/2009) 1 §:n 1 momentin 1 kohta ja 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 318/2014, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

1 §

Virka-asemaan perustuva kaupanvahvistajan tehtävä

Kaupanvahvistajia ovat:

1) henkikirjoittajat, julkiset notaarit, poliisipäälliköt, apulaispoliisipäälliköt, johtavat kihlakunnanvoudit, kihlakunnanvoudit ja maakunnanvoudit sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen maanmittausinsinöörit;

Poliisilaitoksen ja ulosottoviraston päällikkö sekä Maanmittauslaitoksen palveluksessa oleva, erikseen määrätty virkamies voi lisäksi määrätä alaisensa virkamiehen kaupanvahvistajaksi. Kirjaamisasioita ratkaisevaa virkamiestä ei saa määrätä kaupanvahvistajaksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

20.

Laki

asunto-osakeyhtiölain 2 luvun 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan asunto-osakeyhtiölain (1599/2009) 2 luvun 15 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1330/2018, seuraavasti:

2 luku

Osakkeet

15 §

Osakeluettelon julkisuus

Jos osakkeenomistajaa koskevien tietojen luovuttamista on rajoitettu väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 36 §:n nojalla tai

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

osakkeenomistajaa koskevat tiedot on pidettävä salassa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 31 kohdan perusteella, osakkeenomistajasta osakelu-etteluun merkittyjä tietoja saa luovuttaa vain viranomaiselle ja sille, joka osoittaa oikeutensa sitä vaativan.

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

21.

Laki

tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuksista annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuksista annetun lain (373/2010) 3 §, sellaisena kuin se on laissa 9/2012, seuraavasti:

3 §

Tiedon tallettaminen väestötietojärjestelmään merkitsemistä varten

Tuomioistuin toteuttaa sille väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) säädetyn ilmoitusvelvollisuuden toimittamalla tiedot väestötietojärjestelmään.

Oikeusministeriön asetuksella voidaan säätää, että tuomioistuin toteuttaa 1 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden tallettamalla ratkaisuaan koskevat tiedot oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään välitettäväksi väestötietojärjestelmään. Merkinnän tekemiseen ja tietojen toimittamiseen sovelletaan, mitä oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetussa laissa ja sen nojalla säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

22.

Laki

aikuisten kansainvälisestä suojelusta tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain 5 ja 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan aikuisten kansainvälisestä suojelusta tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain (779/2010) 5 ja 10 § seuraavasti:

5 §

Pyynnön esittäminen toisen sopimusvaltion viranomaiselle

Aikuisen tai hänen omaisuutensa suojelua koskevan pyynnön esittämisestä sopimuksen 8 artiklan 2 kappaleessa tarkoitettulle toisen sopimusvaltion viranomaiselle tai 8 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettun hakemuksen tekemisestä päättää:

- 1) holhoustoimesta annetun lain (442/1999) 84 §:ssä tarkoitettu holhousviranomainen, jos pyydetty toimenpide koskee edunvalvontaa; tai
- 2) jos pyyntö koskee muuta asiaa, sosiaalilautakunta aikuisen kotikunnassa tai, jos aikuisella ei ole kotikuntaa Suomessa, kunnassa, jossa aikuisella viimeksi oli Suomessa kotikunta tai johon aikuisella kaikki seikat huomioon ottaen on läheisin yhteys.

10 §

Todistus edunvalvojan asemasta

Kun aikuiselle on Suomessa määrätty edunvalvoja tai vahvistettu aikuisen tekemä edunvalvontavaltuus, Digi- ja väestötietoviraston ja Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionviraston tulee edunvalvojan tai valtuutetun pyynnöstä antaa todistus tämän asemasta ja valtuuksista, jos pyytäjä osoittaa tarvitsevänsä sitä vieraassa valtiossa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

23.

Laki

avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta annetun lain (26/2011) 11 §:n 2 momentti seuraavasti:

11 §

Takaisinsaanti

Jotta 1 momentissa tarkoitettulla tavalla omaisuutta saanut avopuoliso tai tämän perilliset voisivat saada suojaa toisen avopuolison velkojen takaisinsaantivaatimuksilta konkurssissa ja ulosotossa, omaisuuden erottelukirja taikka hyvitystä koskeva sopimus tai muu asiakirja on jätettävä rekisteröitäväksi Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirastolle kirjallisesti. Ilmoituksen voi tehdä avopuoliso tai avopuolison perilliset. Ilmoituksen liitteenä on oltava ilmoituksessa tarkoitettu asiakirja alkuperäisenä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

24.

Laki

esitutkintalain 4 luvun 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan esitutkintalain (805/2011) 4 luvun 8 §:n 1 momentti seuraavasti:

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

4 luku

Esitutkimtapperiaatteet ja esitutkintaan osallistuvien oikeudet

8 §

Edunvalvojan määrääminen lapselle

Tuomioistuimen on määrättävä alle 18-vuotiaalle asianosaiselle esitutkintaa varten edunvalvoja, jos on perusteltua syytä olettaa, että huoltaja, edunvalvoja tai muu laillinen edustaja ei voi puolueettomasti valvoa asianosaisen etua asiassa ja jos edunvalvojan määrääminen ei ole selvästi tarpeetonta. Tutkinnanjohtajan on tarvittaessa tehtävä tuomioistuimelle hakemus edunvalvojan määräämisestä. Hakemuksen voi tehdä myös syyttäjä, holhoustoimesta annetun lain (442/1999) 84 §:ssä tarkoitettu holhousviranomainen tai sosiaalihuoltolain (710/1982) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimitus (*sosiaaliviranomainen*). Edunvalvojan määräys on voimassa sen rikosasian käsittelyn loppuun asti, jonka esitutkintaa varten määräys on annettu.

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

25.

Laki

osuuskuntalain 4 luvun 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan osuuskuntalain (421/2013) 4 luvun 16 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 357/2017, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

4 luku

Osuudet, osuuspääoma, osakkeet ja osakepääoma

16 §

Jäsen- ja omistajaluettelon julkisuus

Jos jäsentä taikka osuuden tai osakkeen omistajaa koskevien tietojen luovuttamista on rajoitettu väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 36 §:n nojalla ja rajoituksesta on ilmoitettu osuuskunnalle, jäsenestä taikka osuuden tai osakkeen omistajasta jäsen- ja omistajaluetteloan merkityn kotikunnan, osoitteen ja muun yhteystiedon saa luovuttaa vain viranomaiselle. Tällaisesta jäsenestä taikka osuuden tai osakkeen omistajasta jäsen- ja omistajaluetteloan merkitty yhteysosoite voidaan luovuttaa myös muille kuin viranomaisille.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

26.

Laki

julkisesta notaarista annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan julkisesta notaarista annetun lain (420/2014) 1 §:n 1 momentti seuraavasti:

1 §

Julkinen notaari

Julkisia notaareita ovat Digi- ja väestötietoviraston pääjohtajan määräämät Digi- ja väestötietoviraston virkamiehet.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

27.

Laki

isyyslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan isyyslain (11/2015) 3 §:n 1 momentti, 14 §:n 1 momentti, 15 §:n 2 momentti, 18 §:n 2 momentti, 23—25 §, 5 luvun otsikko, 26 §:n 1 momentti, 27—29 §, 30 §:n 2 momentti, 40 §, 41 §:n 1 momentti ja 60 § sekä
lisätään 4 §:ään uusi 5 momentti seuraavasti:

3 §

Isyys muissa tapauksissa

Jos isyyttä ei todeta 2 §:n nojalla, isyys vahvistetaan Digi- ja väestötietoviraston tai tuomioistuimen päätöksellä.

4 §

Isyyden selvittämisen tarkoitus ja käyttöala

Isyyttä ei selvitetä, jos lapsen äitiys on tunnustettu äitiyslain (253/2018) 3 §:n 1 momentissa tarkoitetun hedelmöityshoitosuostumuksen perusteella eikä lastenvalvojan tiedossa ole seikkoja, joiden nojalla olisi aiheutta epäillä, että joku muu kuin tunnustaja olisi lapsen toinen vanhempi.

14 §

Muutoksenhaku

Lapsen äiti, 15 vuotta täyttänyt lapsi ja mies, joka katsoo olevansa lapsen isä, saa hakea muutosta isyyden selvittämisen keskeyttämistä tai sen uudelleen aloittamista koskevaan lastenvalvojan päätökseen valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Edellä mainitut ja lastenvalvoja saavat hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen valittamalla siten kuin mainitussa laissa säädetään.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

15 §

Tunnustamisen käyttöala

Tunnustaa voidaan kuitenkin lapsi, jonka osalta isyys on todettu 2 §:n nojalla, jos ne, joiden hyväksyminen 19 §:n nojalla tarvitaan, hyväksyvät tunnustamisen. Kun tunnustaminen vahvistetaan Digi- ja väestötietovirastossa, 2 §:n nojalla todettu isyys kumoutuu.

18 §

Isyyden tunnustaminen lapsen syntymän jälkeen

Isyyden tunnustamisen ottaa vastaan lastenvalvoja, henkikirjoittaja tai julkinen notaari. Mies, joka avioliittoa solmittaessa haluaa tunnustaa olevansa kihlakumppaninsa lapsen isä, voi antaa tunnustamislauseman myös vihkipöytäkirjalle. Tunnustamisen ottaa ulkomailla vastaan sellainen Suomen edustuston virkamies, joka voi konsulipalvelulain (498/1999) 33 §:n mukaan hoitaa edustustossa julkisen notaarin tehtäviä. Tunnustamisesta laadittavasta asiakirjasta säädetään tämän lain 22 §:ssä.

23 §

Asiakirjojen toimittaminen Digi- ja väestötietovirastolle

Kun isyyden selvittäminen on toimitettu ja mies on tunnustanut isyytensä, tulee isyyden selvittäneen lastenvalvojan toimittaa isyyden selvittämisestä tehty pöytäkirja ja tunnustamista koskevat asiakirjat Digi- ja väestötietovirastolle.

24 §

Suostumus isyyden vahvistamiseen ilman oikeudenkäyntiä

Jos lapsi on syntynyt avioliiton ulkopuolella ja isyyden selvittäminen ja oikeusgeneettinen isyystutkimus osoittavat kuolleen miehen olevan lapsen isä, miehen oikeudenomistajat voivat lapsen syntymän jälkeen antaa suostumuksen siihen, että isyys vahvistetaan ilman oikeudenkäyntiä Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä edellyttäen, että lasta ei ole tunnustettu eikä kannetta isyyden vahvistamiseksi ole vireillä.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

25 §

Suostumuksesta laadittava asiakirja

Miehen oikeudenomistajien 24 §:ssä tarkoitetusta suostumuksesta on laadittava asiakirja. Suostumukseen ja asiakirjaan sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään isyyden tunnustamisesta lapsen syntymän jälkeen, tunnustamiseen liittyvästä kuulemisesta, tunnustamisen hyväksymisestä ja asiakirjojen toimittamisesta Digi- ja väestötietovirastolle. Oikeudenomistajan suostumusta ei kuitenkaan edellytetä annettavan vastaanottajan läsnä ollessa

5 luku

Isyyden vahvistaminen Digi- ja väestötietovirastossa

26 §

Digi- ja väestötietoviraston toimivalta

Isyys vahvistetaan Digi- ja väestötietovirastossa, jos:

1) mies on tunnustanut isyyden 15—22 §:ssä säädettyin tavoin eikä ole aihetta epäillä, ettei mies ole lapsen isä;

2) kuolleen miehen oikeudenomistajat ovat 24 ja 25 §:ssä säädettyin tavoin antaneet suostumuksensa siihen, että isyys vahvistetaan Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä, ja 24 §:ssä tarkoitetun selvityksen perusteella voidaan pitää selvitettyä, että mies on lapsen isä.

— — — — —

27 §

Ahvenanmaan valtionviraston toimivalta

Ahvenanmaan maakunnassa tässä laissa Digi- ja väestötietovirastolle säädettyjä tehtäviä hoitaa Ahvenanmaan valtionvirasto.

28 §

Isyysasian käsittely ja muutoksenhaku

Isyyden vahvistamista koskevan asian käsittelyyn Digi- ja väestötietovirastossa sovelletaan hallintolakia (434/2003). Jos asiassa ei ole menetelty kuten tämän lain 3 ja 4 luvuissa säädetään, asiakirjat ovat puutteelliset tai isyyskysymystä ei ole riittävästi selvitetty, Digi- ja väestötietovirasto voi pyytää lastenvalvojaa täydentämään asiakirjoja tai hankkimaan tarpeellista saatavilla olevaa lisäselvitystä.

Digi- ja väestötietoviraston päätökseen ei saa hakea muutosta. Asianosaisen oikeudesta nostaa kanne isyyden vahvistamiseksi ja kanteen nostamiselle säädettyistä määräajoista säädetään 29 ja 30 §:ssä. Päätökseen on liitettävä tieto 29 §:ssä tarkoitetusta kanneoikeudesta ja 30 §:n 2 momen-

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

tissa tarkoitettusta määräajasta. Sen lisäksi, mitä hallintolain 54 §:ssä säädetään tiedoksiantovelvollisuudesta, Digi- ja väestötietoviraston on annettava päätös tiedoksi lastenvalvojalle.

29 §

Kanneoikeuden edellytykset ja asianosaiset

Lapsi, jonka osalta isyyttä ei ole äidin avioliiton perusteella todettu eikä Digi- ja väestötietoviraston tai tuomioistuimen päätöksellä vahvistettu, voi vaatia isyyden vahvistamista nostamalla kanteen isäksi otaksumaansa miestä vastaan. Jos mies on kuollut, kanne nostetaan miehen oikeudenomistajia vastaan.

Miehellä, joka katsoo olevansa lapsen isä, on oikeus nostaa isyyden vahvistamista koskeva kanne lasta vastaan:

1) jos lastenvalvoja on keskeyttänyt isyyden selvittämisen, koska lapsesta tai lapsen äidistä ei ole saatu näytettä, josta oikeusgeneettinen isyytustutkimus olisi voitu tehdä; tai

2) jollei Digi- ja väestötietovirasto ole vahvistanut isyyttä ja siihen on muu syy kuin se, ettei 19 §:ssä tarkoitettua hyväksymistä ole saatu.

Jos mies kuolee kanteen ollessa vireillä, miehen oikeudenomistajat tulevat hänen sijaansa.

30 §

Kanneoikeuden rajoitukset

Miehen, joka katsoo olevansa lapsen isä, on pantava kanne vireille vuoden kuluessa siitä päivästä, jona hän sai tiedon 29 §:n 2 momentissa tarkoitettua lastenvalvojan tai Digi- ja väestötietoviraston päätöksestä.

40 §

Isyyden kumoaminen Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä

Aviomiehen isyys on kumottu, kun toinen mies on 18 §:ssä tarkoitettulla tavalla tunnustanut isyytensä ja Digi- ja väestötietovirasto on vahvistanut isyyden tunnustamisen perusteella.

Jos lapsen äiti ja aviomies ovat yhdessä pyytäneet lastenvalvojalta isyyden selvittämistä 4 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla, ja oikeusgeneettisen isyytustutkimuksen perusteella voidaan todeta, että aviomies ei voi olla lapsen isä, Digi- ja väestötietovirasto voi vanhempien yhteisestä hakemuksesta vahvistaa, että aviomies ei ole lapsen isä. Digi- ja väestötietovirasto ei kuitenkaan voi päättää asiasta, jos äidille on annettu hedelmöityshoitoa ajankohtana, jolloin lapsi on saatettu alkuun. Asia voidaan ratkaista lasta kuulematta. Hakemus Digi- ja väestötietovirastolle tulee tehdä ennen kuin vuosi on kulunut lapsen syntymästä.

Digi- ja väestötietoviraston 1 ja 2 momenteissa tarkoitettuihin päätöksiin ei saa hakea muutosta.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

41 §

Isyyden kumoaminen kanteen perusteella

Isyyden kumoamista koskevan kanteen saa käräjäoikeudessa nostaa lapsi, äiti tai mies, jonka isyys on avioliiton perusteella todettu tai Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä vahvistettu.

60 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin:

- 1) lapsen syntymää koskevasta ilmoituksesta;
- 2) lääketieteellisen selvityksen antamisesta ja siitä maksettavasta korvauksesta;
- 3) Digi- ja väestötietoviraston toimintatavoista, kun isyys on vahvistettu tai kumottu viraston päätöksellä;
- 4) henkilöllisyyden toteamiseksi hyväksyttävistä asiakirjoista.

Oikeusministeriön asetuksella säädetään niistä isyyden selvittämiseen, tunnustamiseen, oikeudenomistajien suostumukseen ja isyyden vahvistamiseen liittyvistä asiakirjoista, jotka annetaan asianomaiseen tarkoitukseen vahvistetulla lomakkeella. Terveystieteiden tutkimuslaitos vahvistaa käytettävien lomakkeiden kaavat.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

28.

Laki

perintöasioista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen soveltamisesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan perintöasioista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen soveltamisesta annetun lain (682/2015) 3 § seuraavasti:

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

3 §

Eurooppalainen perintötodistus

Edellä 1 §:ssä mainitussa asetuksessa tarkoitetun eurooppalaisen perintötodistuksen antaa Digi- ja väestötietovirasto. Perintötodistusta koskevan hakemuksen voi Ahvenanmaan maakunnassa jättää myös Ahvenanmaan valtionvirastolle.

Asetuksen 72 artiklassa tarkoitettuun Digi- ja väestötietoviraston päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin mainitussa laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

29.

Laki

tuomioistuinmaksulain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tuomioistuinmaksulain (1455/2015) 8 §:n 1 momentin 8 kohta seuraavasti:

8 §

Viranomaisten ja eräiden muiden vapauttaminen maksuista

Tämän lain mukaisten maksujen suorittamisesta ovat vapaat:

8) Digi- ja väestötietovirasto ja Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirasto holhoustointia koskevissa asioissa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

30.

Laki

etu- ja sukunimilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan etu- ja sukunimilain (946/2017) 21 §:n 1 momentti, 22 ja 23 §, 24 §:n 1 momentti, 25 §, 26 §:n 2 momentti, 27 §, 28 §:n 1 momentti ja 2 momentin 4 ja 7 kohta sekä 29—32 § seuraavasti:

21 §

Nimiviranomaiset

Etu- ja sukunimeä koskevat asiat ratkaisee Digi- ja väestötietovirasto. Mitä tässä laissa säädetään Digi- ja väestötietovirastosta, koskee Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirastoa. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää edellä säädetystä poikkeavasta toimivallan jakautumisesta Digi- ja väestötietoviraston ja Ahvenanmaan valtionviraston kesken.

— — — — —

22 §

Etunimen ilmoittaminen

Huoltajan on ilmoitettava lapsen etunimi Digi- ja väestötietovirastolle kolmen kuukauden kuluessa lapsen syntymästä. Ilmoituksen voi tehdä myös sille evankelis-luterilaisen tai ortodoksisen kirkon seurakunnalle, jonka jäsen lapsi on. Ilmoituksen vastaanottajan on selvitettävä ilmoitetun etunimen lainmukaisuus. Jos on syytä epäillä nimen lainmukaisuutta, nimi ei ole ennestään käytössä tai nimeä ei voida hyväksyä, seurakunnan on viipymättä siirrettävä asia Digi- ja väestötietoviraston ratkaistavaksi.

Jos henkilöllä ei muussa kuin 1 momentissa tarkoitettussa tilanteessa ole etunimeä silloin, kun hänet Suomessa merkitään väestötietojärjestelmään, hänen tai hänen huoltajansa on kuuden kuukauden kuluessa väestötietojärjestelmämerkinnän tekemisestä ilmoitettava Digi- ja väestötietovirastolle, minkä etunimen hän ottaa, ellei erityisistä syistä muuta johdu.

Jos ilmoitusta alaikäisen etunimestä ei ole tehty määräaikaan mennessä, Digi- ja väestötietovirasto lähettää huoltajalle kehotuksen ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi. Jos ilmoitusvelvollisuutta ei ole täytetty kohtuullisessa ajassa kehotuksesta, Digi- ja väestötietovirastolla on velvollisuus ilmoittaa asiasta salassapitosäännösten estämättä sen kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jonka alueella lapsi asuu ja jonka tulee huolehtia nimen ilmoitusvelvollisuuden täyttämisestä.

23 §

Sukunimen ilmoittaminen

Huoltajan on ilmoitettava lapsen sukunimi Digi- ja väestötietovirastolle kolmen kuukauden kuluessa syntymästä. Ilmoituksen voi tehdä myös sille evankelis-luterilaisen tai ortodoksisen kirkon seurakunnalle, jonka jäsen lapsi on. Ilmoituksen vastaanottajan on selvitettävä nimen lainmukaisuus. Jos on syytä epäillä ilmoitetun sukunimen tai sukunimiyhdistelmän lainmukaisuutta, ilmoitettua sukunimeä tai sukunimiyhdistelmää ei voida hyväksyä tai ilmoitettu sukunimi tai sukunimiyhdistelmä on 6 §:n 5 momentissa tarkoitettu, seurakunnan on siirrettävä asia viipymättä Digi- ja väestötietoviraston ratkaistavaksi.

Jos henkilöllä ei muussa kuin 1 momentissa tarkoitettussa tilanteessa ole sukunimeä silloin, kun hänet Suomessa merkitään väestötietojärjestelmään, hänen tai hänen huoltajansa on kuuden kuukauden kuluessa väestötietojärjestelmämerkinnän tekemisestä ilmoitettava Digi- ja väestötietovirastolle, minkä sukunimen hän ottaa, ellei erityisistä syistä muuta johdu. Sukunimen tai sukunimiyhdistelmän määräytymiseen sovelletaan tällöin, mitä 6 ja 7 §:ssä säädetään.

Jos ilmoitusta alaikäisen sukunimestä ei ole tehty määräaikaan mennessä, Digi- ja väestötietovirasto lähettää huoltajalle kehotuksen ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi. Jos ilmoitusvelvollisuutta ei ole täytetty kohtuullisessa ajassa kehotuksesta, alaikäinen saa hänet synnyttäneen vanhemman sukunimen tai, ellei se ole tiedossa, hänen toisen vanhempansa sukunimen. Jos kummankaan vanhemman sukunimi ei ole tiedossa, Digi- ja väestötietovirastolla on velvollisuus ilmoittaa asiasta salassapitosäännösten estämättä sen kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jonka alueella alaikäinen asuu ja jonka tulee huolehtia nimen ilmoitusvelvollisuuden täyttämisestä.

24 §

Sukunimen muuttaminen vihkimisen yhteydessä

Jos avioliittoon aikovat ovat päättäneet, että he ottavat avioituessaan 10—13 §:ssä tarkoitettun sukunimen tai sukunimiyhdistelmän, heidän on ilmoitettava sukunimivalinnastaan pyytessään avioliiton esteiden tutkintaa. Jos avioliiton esteiden tutkintaa pyydetään evankelis-luterilaisen tai ortodoksisen kirkon seurakunnalta ja jos on syytä epäillä ilmoitetun nimen lainmukaisuutta tai ilmoitettua nimeä ei voida hyväksyä, seurakunnan on viipymättä siirrettävä asia Digi- ja väestötietoviraston ratkaistavaksi.

25 §

Etu- tai sukunimen muuttaminen

Jollei nimiasia koske etu- tai sukunimeä, jonka voi saada 22—24 §:n perusteella ilmoitusmenettelyssä, Digi- ja väestötietovirastolle voidaan tehdä etu- tai sukunimen muuttamista koskeva hakemus.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

26 §

Ilmoitus ja hakemus

Hakemus nimen muuttamiseksi on henkilökohtainen. Yhteisellä hakemuksella voidaan kuitenkin hakea samaa sukunimeä tai sukunimiyhdistelmää, jos hakijoina ovat puoliset tai 16 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetut avopuolisot. Lisäksi yhteisen hakemuksen voi tehdä huoltaja samassa taloudessa asuvan alaikäisen lapsensa kanssa tai alaikäisten lastensa puolesta.

27 §

Huostaanotetun lapsen nimiasian ratkaiseminen

Ennen huostaanotetun lapsen etu- tai sukunimeä koskevan asian ratkaisemista Digi- ja väestötietoviraston on pyydettävä lausunto nimen muuttamisen edellytyksistä sen kunnan sosiaalihuolosta vastaavalta toimielimeltä, jonka huostassa lapsi on.

28 §

Ilmoitusten ja hakemusten maksuttomuus

Tämän lain mukaisten Digi- ja väestötietoviraston suoritteiden maksullisuuden ja suoritteista perittävien maksujen suuruuden yleisistä perusteista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992). Ilmoituksen käsittelystä ei peritä maksua.

Maksua ei kuitenkaan peritä sellaisesta hakemuksesta tehdystä päätöksestä, jonka tarkoituksena on, että:

4) alaikäinen lapsi saa vanhemmuuden kumoamisen jälkeen toisen vanhempansa sukunimen tai sukunimiyhdistelmän;

7) hakija sukupuolen vahvistamisen yhteydessä tai sen jälkeen muuttaa etunimensä vastamaan sitä sukupuolta, joka hänelle on väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) mukaan merkitty väestötietojärjestelmään.

29 §

Haetusta uudissukunimestä tiedottaminen sekä muistutuksen tekeminen

Jos Digi- ja väestötietovirasto katsoo, ettei uudissukunimen hyväksymiselle ole estettä, sen on ennen nimen hyväksymistä tiedotettava haetusta uudissukunimestä julkaisemalla nimi verkkosivuillaan, ellei nimi ole ollut hakijalla aiemmin.

Sillä, joka katsoo, että hakija tulisi saamaan uudissukunimen vastoin 18 §:n 2 kohdassa tai 19 §:ssä säädettyä ja että hakemuksen hyväksyminen loukkaisi hänen oikeuttaan, on oikeus tehdä muistutus hakemuksen johdosta.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

Muistutus on tehtävä Digi- ja väestötietovirastolle kirjallisesti 30 päivän kuluessa siitä, kun haetusta uudissukunimestä on tiedotettu. Muistutus, joka tehdään määräajan päättymisen jälkeen, voidaan kuitenkin ottaa huomioon, jollei asiaa ole vielä ratkaistu. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa säännöksiä verkkosivuilla julkaistavan tiedotteen sisällöstä.

30 §

Nimilautakunnan lausunto

Jollei hakemusta ole siirrettävä toiselle viranomaiselle, jätettävä tutkimatta tai heti hylättävä, Digi- ja väestötietoviraston on pyydettävä nimilautakunnan lausunto, jos hakemus koskee:

- 1) etunimeä, jos on perusteltua aihetta epäillä, ettei nimi täytä 1–3 §:ssä säädettyjä edellytyksiä;
- 2) uudissukunimeä, ellei nimi ole ollut hakijalla aiemmin; tai
- 3) sukunimeä, joka on kuulunut hakijan esivanhemmalle ja jota koskeva myöhäisin asiakirjamerkintä on tehty ennen vuotta 1900.

Digi- ja väestötietoviraston tulee pyytää lausunto nimilautakunnalta etu- tai sukunimeä koskevassa asiassa muulloinkin, jos se katsoo, että siihen on erityinen syy.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan kuitenkin säätää, ettei nimilautakunnan lausuntoa pyydetä asetuksessa tarkemmin mainituista hakemuksista.

31 §

Nimiasian ratkaiseminen

Ilmoitukseen perustuva nimiasia, jota ei ole ratkaistu päätöksellä, katsotaan ratkaistuksi sinä päivänä, jona Digi- ja väestötietovirasto tai seurakunta on tallentanut nimen väestötietojärjestelmään.

Hakemukseen perustuva nimiasia sekä sellainen nimeä koskeva ilmoitus, jota ei voida hyväksyä, ratkaistaan Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä. Jollei hakemuksesta ole tehty muistutusta, hyväksytty nimi on merkittävä viipymättä väestötietojärjestelmään.

Jos asiassa on pyydetty nimilautakunnan lausunto, Digi- ja väestötietoviraston tekemä ratkaisu on lähetettävä tiedoksi nimilautakunnalle.

32 §

Muutoksenhaku

Digi- ja väestötietoviraston päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin mainitussa laissa säädetään. Hallinto-oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden päätös nimeä koskevassa asiassa on lähetettävä tiedoksi nimilautakunnalle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

31.

Laki

äitiyslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan äitiyslain (253/2018) 3 §:n 3 momentti, 12 §, 13 §:n 3 momentti, 21 §, 4 luvun otsikko, 22—25 §, 26 §:n 2 momentti, 34 §, 35 §:n 1 momentti, 37 §:n 3 momentti, 38 ja 52 § sekä 53 §:n 1 momentin 1 kohta seuraavasti:

3 §

Äitiyden vahvistaminen hedelmöityshoitoon suostumisen perusteella

Edellä 1 momentissa tarkoitettu äitiys vahvistetaan Digi- ja väestötietoviraston tai tuomioistimen päätöksellä noudattaen, mitä jäljempänä 4 ja 5 luvussa säädetään.

12 §

Muutoksenhaku

Lapsen synnyttänyt äiti, 15 vuotta täyttänyt lapsi ja nainen, joka katsoo olevansa lapsen toinen äiti, saa hakea muutosta äitiyden selvittämisen keskeyttämistä tai sen uudelleen aloittamista koskevaan lastenvalvojan päätökseen valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Edellä mainitut ja lastenvalvoja saavat hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen valittamalla siten kuin mainitussa laissa säädetään.

Äitiyden vahvistamista koskevan kanteen nostamisesta säädetään 25 §:ssä.

13 §

Tunnustamisen edellytykset

Tunnustaa voidaan kuitenkin lapsi, jonka osalta isyys on todettu isyyslain 2 §:n nojalla, jos ne, joiden hyväksyminen isyyslain 19 §:n nojalla tarvitaan, hyväksyvät tunnustamisen. Kun tunnus-

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

taminen vahvistetaan Digi- ja väestötietovirastossa, isyyslain 2 §:n nojalla todettu isyys kumoutuu.

— — — — —

21 §

Asiakirjojen toimittaminen Digi- ja väestötietovirastolle

Kun äitiyden selvittäminen on toimitettu ja äitiys on tunnustettu, tulee äitiyden selvittäneen lastenvalvojan toimittaa äitiyden selvittämisestä tehty pöytäkirja ja tunnustamista koskevat asiakirjat Digi- ja väestötietovirastolle.

4 luku

Äitiyden vahvistaminen Digi- ja väestötietovirastossa

22 §

Digi- ja väestötietoviraston toimivalta

Äitiys, jota 3 §:n 1 momentissa tarkoitetaan, vahvistetaan Digi- ja väestötietovirastossa, jos nainen on tunnustanut äitiytensä 3 luvussa säädetyn tavoin ja hänen äitiyttään voidaan pitää selvitettyinä äitiyden selvittämisestä laaditun pöytäkirjan perusteella.

Jos nainen on 14 §:ssä säädetyn tavoin tunnustanut äitiytensä, äitiys voidaan vahvistaa, vaikka nainen olisi kuollut ennen lapsen syntymää.

23 §

Ahvenanmaan valtionviraston toimivalta

Ahvenanmaan maakunnassa tässä laissa Digi- ja väestötietovirastolle säädettyjä tehtäviä hoitaa Ahvenanmaan valtionvirasto.

24 §

Äitiysasian käsittely Digi- ja väestötietovirastossa ja muutoksenhaku

Äitiyden vahvistamista koskevan asian käsittelyyn Digi- ja väestötietovirastossa sovelletaan hallintolakia (434/2003). Jos asiassa ei ole menetelty kuten tämän lain 3 luvussa säädetään, asiakirjat ovat puutteelliset tai äitiyskysymystä ei ole riittävästi selvitetty, Digi- ja väestötietovirasto voi pyytää lastenvalvojaa täydentämään asiakirjoja tai hankkimaan tarpeellista saatavilla olevaa lisäselvitystä.

Digi- ja väestötietoviraston päätökseen ei saa hakea muutosta. Päätökseen on liitettävä tieto 25 §:ssä tarkoitetusta kanneoikeudesta ja 26 §:n 2 momentissa tarkoitetusta määräajasta. Sen lisäksi,

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

mitä hallintolain 54 §:ssä säädetään tiedoksiantovelvollisuudesta, Digi- ja väestötietoviraston on annettava päätös tiedoksi lastenvalvojalle.

25 §

Kanneoikeuden edellytykset ja asianosaiset

Lapsi, jonka osalta isyyttä ei ole lapsen synnyttäneen äidin avioliiton perusteella todettu eikä Digi- ja väestötietoviraston tai tuomioistuimen päätöksellä vahvistettu, voi vaatia 3 §:n 1 momentissa tarkoitetun äitiyden vahvistamista nostamalla kanteen äidiksi otaksumaansa vastaan. Jos se, jota vastaan kanne olisi nostettava, on kuollut, kanne nostetaan hänen oikeudenomistajiaan vastaan.

Sillä, joka katsoo olevansa lapsen äiti 3 §:n 1 momentin nojalla, on oikeus nostaa äitiyden vahvistamista koskeva kanne lasta vastaan, jollei Digi- ja väestötietovirasto ole vahvistanut äitiyttä ja siihen on muu syy kuin se, ettei 17 §:ssä tarkoitettua hyväksymistä ole saatu.

Jos se, jonka äitiydestä on kysymys, kuolee kanteen ollessa vireillä, hänen oikeudenomistajansa tulevat hänen sijaansa.

26 §

Kanneoikeuden rajoitukset

Sen, joka katsoo olevansa lapsen äiti, on pantava kanne vireille vuoden kuluessa siitä päivästä, jona hän sai tiedon 25 §:n 2 momentissa tarkoitetusta Digi- ja väestötietoviraston päätöksestä.

34 §

Äitiyden kumoamisen perusteet

Äitiys, joka on Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä vahvistettu, on tuomioistuimen päätöksellä kumottava, jos on selvitetty, ettei äidiksi vahvistetun ja lapsen välillä ole 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua suhdetta.

35 §

Äitiyden kumoamista koskevan asian asianosaiset

Äitiyden kumoamista koskevan kanteen saa nostaa lapsi, lapsen synnyttänyt äiti tai se, jonka äitiys on Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä vahvistettu.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

37 §

Kuoleman vaikutus kanneoikeuteen ja vastaajan puhevallan käyttöön

Jos se, jonka äitiys on Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä vahvistettu, on kuollut, vastaa-jaksi on haastettava hänen oikeudenomistajansa. Jos lapsen synnyttänyt äiti on kuollut, hänen oi-keudenomistajiaan ei haasteta vastaajiksi.

38 §

Määräaika kanteen nostamiselle

Lapsen synnyttäneen äidin ja sen, jonka äitiys on Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä vah-vistettu, on pantava äitiyden kumoamista koskeva kanne vireille kahden vuoden kuluessa siitä, kun äitiys on vahvistettu.

Kanne voidaan tutkia, vaikka se olisi pantu vireille määräajan päättymisen jälkeen, jos 1 mo-mentissa tarkoitettulla kantajalla on ollut laillinen este tai hän näyttää muun erittäin painavan syyn, jonka vuoksi kannetta ei ole aikaisemmin nostettu. Kanne on kuitenkin jätettävä tutkimatta, jos sitä ei ole nostettu viipymättä sen jälkeen, kun syy kanteen nostamatta jättämiselle oli poistu-nut.

Jos se, jonka äitiys on Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä vahvistettu, on kuollut menettä-mättä kanneoikeuttaan, on eloon jääneellä puolisoilla sekä jokaisella, joka lapsen ohella tai lapsen jälkeen on vainajan lähin perillinen, oikeus nostaa kanne vuoden kuluessa kuolemasta tai, jos vai-najalla vielä olisi ollut käytettävissään pitempi aika kanteen nostamiseen, tuon ajan kuluessa.

52 §

Lain soveltaminen eräissä tapauksissa

Jos lapsella tämän lain nojalla on kaksi äitiä, sovellettaessa kotikuntalain (201/1994) 2 ja 6 a §:ää lapsen synnyttäneeseen äitiin sovelletaan, mitä mainituissa pykälissä säädetään äidistä, ja tämän lain 3 §:n 1 momentissa tarkoitettuun äitiin sovelletaan, mitä mainituissa pykälissä sääde-tään isästä.

53 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin:

- 1) Digi- ja väestötietoviraston toimintatavoista, kun äitiys on vahvistettu viraston päätöksellä;
-

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

32.

Laki

Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään Digi- ja väestötietoviraston henkilörekistereistä, joita ovat avioehtoasioiden rekisteri, avoliittoasioiden rekisteri, lahjoitusasioiden rekisteri, vihkimisoikeusrekisteri sekä holhousasioiden rekisteri.

2 §

Rekisterin tietojen käsittelyn tarkoitus

Avioehtoasioiden rekisterin, avoliittoasioiden rekisterin ja lahjoitusasioiden rekisterin tietojen käsittelyn tarkoitus on yksityishenkilöiden välisten oikeustoimien rekisteröitäväksi jättämiseen tai rekisteröintiin liittyvien oikeusvaikutusten voimaan saattaminen sekä tietojen saattaminen julkisiksi.

Vihkimisoikeusrekisterin tietojen käsittelyn tarkoitus on myönnettyjen vihkimisoikeuksien hallinnointi ja valvonta sekä avioliittojen pätevyyden selvittäminen. Vihkimisoikeusrekisteri sisältää tiedot avioliittolain (234/1929) ja vihkimisoikeudesta annetun lain (/) nojalla myönnettyistä vihkimisoikeuksista.

Holhousasioiden rekisterin tietojen käsittelyn tarkoitus on holhoustoimesta annetussa laissa (442/1999) tarkoitetun edunvalvojan ja edunvalvontavaltuutuksesta annetussa laissa (648/2007) tarkoitetun valtuutetun toiminnan valvominen ja kolmansien oikeuden turvaaminen.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

3 §

Viranomaiset

Tässä laissa tarkoitettujen rekisterien rekisterinpitäjiä ovat Digi- ja väestötietovirasto sekä Ahvenanmaan valtionvirasto. Kumpikin rekisterinpitäjä vastaa omassa toiminnassaan rekistereihin tallennettavien tietojen ja rekisteröintiin liittyvien asiakirjojen luovutuksesta, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) III luvussa säädettyjen rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisesta sekä mainitun asetuksen 5 artiklan 2 kohdassa, 24 ja 25 artiklassa ja 31—34 artiklassa säädetystä rekisterinpitäjän velvollisuuksista ja vastuista.

Digi- ja väestötietovirasto vastaa muista kuin 1 momentissa tarkoitetuista rekisterinpitäjän tehtävistä siltä osin kuin tässä laissa ei toisin säädetä.

2 luku

Rekistereihin tallennettavat tiedot

4 §

Avioehtoasioiden rekisteriin tallennettavat tiedot

Avioehtoasioiden rekisteriin tallennetaan tiedot avioliittolain 35 §:n 4 momentissa tarkoitettua ilmoituksesta avio-oikeuden poistamisesta, 43 §:n 1 momentissa tarkoitettua avioehtosopimuksesta, 104 §:n 2 momentissa tarkoitettua osituskirjasta sekä 135 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua sopimuksista seuraavasti:

- 1) puolisoiden nimet ja henkilötunnukset tai henkilötunnuksen puuttuessa syntymäaika;
- 2) puolisoiden kotikunnat tai asuinvaltiot;
- 3) avioliiton solmimispäivä;
- 4) avioliiton purkautumispäivä ja purkautumisen peruste;
- 5) asiakirjan laji ja päiväys;
- 6) rekisteröinnin perusteena olevan ilmoituksen vastaanottamispäivä;
- 7) rekisteriviranomaisen nimi, asiakirjan rekisteröintipäivä ja asian tunnistetiedot.

Avioehtoasioiden rekisteriin tallennetaan lisäksi 1 momentissa tarkoitettut tiedot seuraavista asiakirjoista:

1) tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta tuomioistuimen toimivallan, sovellettavan lain sekä päätösten tunnustamisen ja täytäntöönpanon alalla aviovarallisuussuhteita koskevissa asioissa annetun neuvoston asetuksen (EU) 2016/1103 22 artiklassa tarkoitettu sovellettavaa lakia koskeva sopimus;

2) tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta tuomioistuimen toimivallan, sovellettavan lain sekä päätösten tunnustamisen ja täytäntöönpanon alalla rekisteröityjen parisuhteiden varallisuusoi-keudellisia vaikutuksia koskevissa asioissa annetun neuvoston asetuksen (EU) 2016/1104 22 artiklassa tarkoitettu sovellettavaa lakia koskeva sopimus.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

5 §

Avoliittoasioiden rekisteriin tallennettavat tiedot

Avoliittoasioiden rekisteriin tallennetaan tiedot avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta annetun lain (26/2011) 11 §:ssä tarkoitetuista omaisuuden erottelukirjasta, hyvitystä koskevasta sopimuksesta tai muusta asiakirjasta seuraavasti:

- 1) avopuolisoiden nimet ja henkilötunnukset tai henkilötunnuksen puuttuessa syntymäaika;
- 2) avopuolisoiden kotikunnat tai asuinvaltiot;
- 3) asiakirjan laji ja päiväys;
- 4) rekisteröinnin perusteena olevan ilmoituksen vastaanottamispäivä;
- 5) rekisteriviranomaisen nimi, asiakirjan rekisteröintipäivä ja asian tunnistetiedot.

6 §

Lahjoitusasioiden rekisteriin tallennettavat tiedot

Lahjoitusasioiden rekisteriin tallennetaan tiedot lahjanlupauslain (625/1947) 6 §:ssä tarkoitusta lahjoitusta koskevasta ilmoituksesta seuraavasti:

- 1) lahjanantajan nimi ja henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika;
- 2) lahjansaajan nimi ja henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika;
- 3) lahjanantajan kotikunta tai asuinvaltio;
- 4) lahjan kohde;
- 5) lahjan antamisen ajankohta;
- 6) rekisteröinnin perusteena olevan ilmoituksen vastaanottamispäivä;
- 7) rekisteriviranomaisen nimi, ilmoituksen rekisteröintipäivä ja asian tunnistetiedot.

7 §

Vihkimisoikeusrekisteriin tallennettavat tiedot

Kun vihkimisoikeus on myönnetty vihkimisoikeudesta annetun lain tai avioliittolain 17 a §:n 2 momentin taikka 112 tai 113 §:n nojalla, vihkimisoikeusrekisteriin voidaan tallentaa seuraavat tiedot:

- 1) vihkimisoikeutta hakeneen yhdyskunnan nimi ja kotipaikka;
- 2) vihkijän nimi ja henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika;
- 3) vihkijän virka-asema taikka ammatti- tai tehtävänimike ja asemapaikka;
- 4) vihkimisoikeudelle mahdollisesti asetetut ehdot tai rajoitukset sekä vihkimisoikeuden sisältö;
- 5) vihkimisoikeuden myöntänyt viranomainen, myöntämispäätöksen antopäivä ja voimassaoloaika;
- 6) peruuttamispäätöksen tai väliaikaisen määräyksen sisältö, antopäivä ja voimassaoloaika.

Kun vihkimisoikeus on liitetty tiettyyn virkaan, toimeen tai tehtävään, vihkimisoikeusrekisteriin voidaan tallentaa lisäksi seuraavat tiedot:

- 1) vihkimisoikeuden saaneen viranomaisen tai yhteisön nimi ja kotipaikka;
- 2) virka, toimi tai tehtävä, johon vihkimisoikeus on liitetty.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

8 §

Holhousasioiden rekisteriin tallennettavat tiedot

Holhousasioiden rekisteriin tallennetaan tiedot holhoustoimesta annetun lain 7 luvussa tarkoitettu edunvalvonnasta ja edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain 27 §:ssä tarkoitettu edunvalvontavaltuutuksesta seuraavasti:

- 1) edunvalvojan ja hänen päämiehensä tai edunvalvontavaltuutetun ja valtuuttajan nimi, osoite ja kotikunta sekä henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika;
- 2) tiedot päämiehen toimintakelpoisuuden rajoittamisesta ja toimintakelpoisuuden rajoituksen sisällöstä;
- 3) tiedot tuomioistuimen tai holhousviranomaisen määräämän edunvalvojan tai edunvalvontavaltuutetun tehtävän alkamisesta ja päättymisestä sekä edunvalvojan tehtävän sisällöstä;
- 4) tiedot edunvalvontavaltuutuksen vahvistamisesta ja vahvistetun valtuutuksen lakkaamisesta;
- 5) tiedot siitä, mikä viranomainen on määrännyt edunvalvojan, päättänyt päämiehen toimintakelpoisuuden rajoittamisesta tai vahvistanut edunvalvontavaltuutuksen;
- 6) tiedot edunvalvojan tai edunvalvontavaltuutetun toimintaa valvovasta viranomaisesta;
- 7) tieto päämiehen, edunvalvojan, valtuuttajan tai valtuutetun kuolemasta.

Kun edunvalvojaksi on määrätty yleinen edunvalvoja, edunvalvojan nimen, henkilötunnuksen, osoitteen ja kotikunnan asemesta rekisteriin tallennetaan palveluntuottajan nimi ja muut palveluntuottajan yksilöimiseksi tarpeelliset tiedot, edunvalvojan nimike sekä, jos palveluntuottajalla on useampi kuin yksi yleinen edunvalvoja, edunvalvojan järjestysnumero.

Jos edunvalvoja tai valtuutettu vaihtuu taikka edunvalvojan tai valtuutetun tehtävää taikka päämiehen toimintakelpoisuuden rajoitusta muutetaan, rekisteriin tallennetaan tieto siitä, mistä alkaen muutos on voimassa. Kun edunvalvontavaltuutus vahvistetaan varavaltuutetun tai toissijaisen valtuutetun osalta, rekisteriin tallennetaan häntä koskevat 1 momentin 1, 4 ja 5 kohdissa tarkoitettut tiedot.

Rekisteriin saadaan lisäksi tallentaa tieto edunvalvontavaltuutuksen sisällöstä sekä **valtuutuksen osittaista vahvistamista ja valvonnan lopettamista koskevia** lisätietoja, ~~jotka eivät ole henkilötietoja.~~

Mitä edellä säädetään edunvalvojasta ja päämiehestä, on sovellettava kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain (746/2011) 39 §:ssä sekä kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 56 §:ssä tarkoitettuun lapsen edustajaan ja lapseen silloin, kun edustajan määräämistä koskeva tieto on tallennettava holhousasioiden rekisteriin.

9 §

Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä 8 §:ssä tarkoitettujen tietojen tallentamisen ajankohdasta sekä edunvalvontavaltuutuksesta tallennettavien 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lisätietojen yksityiskohtaisesta sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

3 luku

Tietojen käyttö

10 §

Rekisterien tietojen luovuttaminen

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, jokaisella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tieto 4—7 §:ssä tarkoitettuihin rekistereihin tallennetuista tiedoista. Kotikuntaa koskevan tiedon voi kuitenkin saada vain, jos tieto on julkinen.

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään ja jollei 12 §:n 1 momentista muuta johdu, jokaisella on oikeus saada 8 §:ssä tarkoitettua holhousasioiden rekisteristä tieto siitä, onko tietylle henkilölle määrätty edunvalvoja, kuka on henkilön edunvalvoja, mikä on edunvalvojan tehtävä sekä onko ja millä tavoin henkilön toimintakelpoisuutta rajoitettu.

Mitä 2 momentissa säädetään edunvalvojasta, sovelletaan myös edunvalvontavaltuutettuun.

Valtion tai kunnan viranomaisella ja Kansaneläkelaitoksella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä saada tehtäviensä hoitamiseksi välttämättömät tiedot holhousasioiden rekisteristä.

Siitä poiketen, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, henkilötunnuksen saa antaa nähtäväksi tai luovuttaa vain, jos tiedon käyttäjällä on oikeus käsitellä tunnusta tietosuojalain (1050/2018), henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain (1054/2018) tai muun lain perusteella.

Asianosaisen, edunvalvojan ja edunvalvontavaltuutetun oikeudesta tiedonsaantiin säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 §:ssä.

11 §

Tietojen luovuttamistavat

Rekistereiden tietojen luovuttamisesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:ssä. Poiketen siitä, mitä mainitun lain 16 §:n 3 momentissa säädetään, jokaisella on oikeus saada tiettyä henkilöä koskevat rekisteriin merkityt tiedot kopiona tai tulosteena.

Teknisen rajapinnan ja katseluyhteyden avaamisesta ja tietojen luovuttamisesta niiden avulla päättää Digi- ja väestötietovirasto. Teknisen rajapinnan ja katseluyhteyden avaamisesta ja tietojen luovuttamisesta niiden avulla säädetään julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 22—24 §:ssä.

12 §

Tietojen säilyttäminen rekistereissä

Holhousasioiden rekisteriin merkityt tiedot on säilytettävä kymmenen vuoden ajan siitä, kun edunvalvonta on päättynyt tai edunvalvontavaltuutus on lakannut olemasta voimassa. Sen jäl-

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

keen, kun edunvalvonta on päättynyt tai edunvalvontavaltuus on lakannut olemasta voimassa, oikeus saada holhousasioiden rekisteristä tieto 10 §:n 2 momentin nojalla on ainoastaan sillä, joka tarvitsee tietoa etujensa, oikeuksiensa tai velvollisuuksiensa hoitamiseksi.

Muihin tässä laissa tarkoitettuihin rekistereihin merkityt tiedot säilytetään pysyvästi.

Edellä 3 §:n 1 momentissa mainitun asetuksen 18 artiklan 1 kohdan a alakohtaa ei sovelleta tämän lain mukaiseen tietojen käsittelyyn.

Jos rekisteröidyn, muun asianosaisen tai rekisterinpitäjän oikeuksien turvaamiseksi on tarpeen, virheelliseksi todettu tieto on kuitenkin merkittävä virheelliseksi ja säilytettävä. Tällaista tietoa saa käyttää vain, kun se on välttämätöntä rekisteröidyn, muun asianosaisen tai rekisterinpitäjän oikeuksien turvaamiseksi. Virheelliseksi todettu tieto on poistettava heti, kun tiedon säilyttäminen ei ole enää tarpeen.

4 luku

Erinäiset säännökset

13 §

Muutoksenhaku

Digi- ja väestötietoviraston ja Ahvenanmaan valtionviraston päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuden siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

14 §

Maksut

Digi- ja väestötietoviraston tämän lain mukaisista suoritteista peritään maksut valtion maksuperustelaissa (150/1992) säädettyjen perusteiden mukaan.

15 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan maistraattien eräistä henkilörekistereistä annettu laki (57/2005).

33.

Laki

vihkimisoikeudesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain soveltamisala

Oikeus vihkiä avioliittoon rekisteröidyssä uskonnollisessa yhdyskunnassa voidaan myöntää siten kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Vihkimisoikeuden myöntämisen edellytykset

Vihkimisoikeus voidaan myöntää uskonnonvapauslain (453/2003) mukaisesti rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan hakemuksesta sen jäsenelle:

- 1) joka on täysi-ikäinen;
- 2) jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu;
- 3) joka on antanut kirjallisen suostumuksensa vihkijänä toimimiseen; ja
- 4) joka on perehtynyt vihkimisen edellytyksiin ja toimittamiseen sekä vihkijän velvollisuuksiin ja vastuuseen.

Vihkimisoikeutta ei saa myöntää, jos on perusteltua aihetta epäillä, että se, jolle vihkimisoikeutta haetaan, on kykenemätön tai sopimaton toimimaan vihkijänä.

3 §

Toimivaltainen viranomainen

Vihkimisoikeuden myöntää Digi- ja väestötietovirasto.

Ahvenanmaan maakunnassa vihkimisoikeuden myöntää kuitenkin Ahvenanmaan valtionvirasto. Mitä 4 ja 6—8 §:ssä säädetään Digi- ja väestötietovirastosta, sovelletaan myös Ahvenanmaan valtionvirastoon sen toimialueella.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

4 §

Vihkimisoikeuden hakeminen

Digi- ja väestötietovirastolle toimitettavasta hakemuksesta tulee käydä ilmi hakijan nimi ja kotipaikka sekä sen henkilön nimi, jolle vihkimisoikeutta haetaan, ja hänen henkilötunnuksensa tai sen puuttuessa syntymäaikansa. Hakemukseen tulee liittää asianomaisen kirjallinen suostumus vihkijänä toimimiseen sekä selvitys 2 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua perehtyneisyydestä vihkijän tehtävään.

5 §

Vihkijän velvollisuudet ja vastuu

Sen, jolle on myönnetty vihkimisoikeus, on hoidettava tehtävänsä huolellisesti ja asianmukaisesti. Vihkiä voidaan myös muulla kuin suomen tai ruotsin kielellä. Vihkimiseen sovelletaan muutoin, mitä kirkollisesta vihkimisestä säädetään avioliittolaissa (234/1929) ja sen nojalla.

Vihkijään sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen toimittaessaan vihkimisiä ja hoitaessaan niihin liittyviä tehtäviä.

6 §

Valvonta

Digi- ja väestötietovirasto valvoo vihkimisoikeuden käyttämistä.

Digi- ja väestötietovirastolla on oikeus saada valvontaa varten tarpeellisia tietoja vihkijältä ja vihkimisoikeutta hakeneelta yhdyskunnalta.

7 §

Vihkimisoikeuden peruuttaminen

Digi- ja väestötietoviraston on peruutettava vihkimisoikeus, jos vihkijä tai vihkimisoikeutta hakenut yhdyskunta sitä pyytää.

Digi- ja väestötietovirasto voi antaa vihkijälle huomautuksen, jos tämä on rikkonut vihkimistä koskevia säännöksiä tai jos valvonnassa on havaittu muita puutteita vihkimisoikeuden käyttämisessä.

Digi- ja väestötietovirasto voi omasta aloitteestaan peruuttaa vihkimisoikeuden määrääjäksi tai kokonaan, jos 2 §:n 1 momentissa säädetty edellytykset eivät enää täyty taikka jos vihkimistä koskevia säännöksiä on rikottu olennaisesti tai tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettua huomautuksesta huolimatta toistuvasti.

Muun kuin yhdyskunnan aloitteesta tehty peruuttamispäätös on annettava tiedoksi yhdyskunnalle.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

8 §

Väliaikainen määräys

Jos siihen on painavia syitä, Digi- ja väestötietovirasto voi vihkimisoikeuden peruuttamista koskevassa asiassa antaa väliaikaisen määräyksen, jolla vihkimisoikeus väliaikaisesti peruutetaan. Määräys voidaan antaa vihkijää kuulematta.

Väliaikainen määräys on voimassa, kunnes Digi- ja väestötietovirasto lopullisesti päättää asiasta, jollei määräystä sitä ennen peruuteta tai muuteta.

Väliaikaiseen määräykseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

9 §

Muutoksenhaku

Edellä 2 ja 7 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuden siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

10 §

Päätöksen noudattaminen

Vihkimisoikeuden myöntämistä ja sen peruuttamista koskevaa päätöstä noudatetaan, vaikka päätös ei ole saanut lainvoimaa, jollei muutoksenhakutuomioistuimella toisin määrää.

11 §

Vihkimisoikeusrekisteri

Tämän lain ja avioliittolain nojalla myönnettyjen vihkimisoikeuksien tallentamisesta vihkimisoikeusrekisteriin säädetään Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annetussa laissa (/).

12 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan vihkimisoikeudesta annettu laki (571/2008).

34.

Laki

tiettyjen yleisten asiakirjojen esittämistä koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen soveltamisesta annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tiettyjen yleisten asiakirjojen esittämistä koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen soveltamisesta annetun lain (1161/2018) 2 § ja 3 §:n 1 momentti seuraavasti:

2 §

Keskusviranomainen

Asetuksen 15 artiklan 1 kohdan mukaisena keskusviranomaisena toimii Digi- ja väestötietovirasto.

3 §

Monikieliset vakiolomakkeet

Digi- ja väestötietoviraston ja Ahvenanmaan valtionviraston on pyynnöstä liitettävä asetuksessa tarkoitettu monikielinen vakiolomake syntymää, henkilön elossaoloa, kuolemaa, avioliittoa, rekisteröityä parisuhdetta sekä koti- ja asuinpaikkaa koskeviin asetuksessa tarkoitettuihin yleisiin asiakirjoihin, jotka se antaa väestötietojärjestelmässä olevien tietojen perusteella.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

35.

Laki

kansainvälisten parien varallisuussuhteita koskevien neuvoston asetusten soveltamisesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansainvälisten parien varallisuussuhteita koskevien neuvoston asetusten soveltamisesta annetun lain (56/2019) 2 § seuraavasti:

2 §

Sovellettavaa lakia koskevan sopimuksen rekisteröinti

Aviovarallisuusasetuksen 22 artiklassa ja parisuhdevarallisuusasetuksen 22 artiklassa tarkoitettu sovellettavaa lakia koskeva sopimus jätetään Digi- ja väestötietoviraston tai Ahvenanmaan valtionviraston rekisteröitäväksi noudattaen, mitä avioliittolain (234/1929) 43 §:ssä säädetään avioehtosopimuksesta ja mitä Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annetussa laissa (/) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

36.

Laki

pohjoismaiden välillä tehdyn avioliittoa, lapseksiottamista ja holhousta koskevia kansainvälisyksityisoikeudellisia määräyksiä sisältävän sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pohjoismaiden välillä tehdyn avioliittoa, lapseksiottamista ja holhousta koskevia kansainvälisyksityisoikeudellisia määräyksiä sisältävän sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopi-

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

muksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain (828/2007) 2 §:n 1 momentti ja 3 § seuraavasti:

2 §

Avioehtosopimukseen tai toisen sopimusvaltion lain soveltamisesta tehtyyn lainvalintasopimukseen pohjoismaisen avioliittokonvention 3 artiklassa tarkoitettujen puolisoitten välillä, joiden asuinpaikka on Suomessa, ei voida vedota puolison velkojaa vastaan, jollei sopimusta ole jätetty Digi- ja väestötietovirastoon tai Ahvenanmaan valtionvirastoon rekisteröitäväksi siten kuin avioliittolain (234/1929) 43 §:ssä säädetään.

3 §

Edellä 2 §:ssä tarkoitettujen sopimusten rekisteröinnistä ja rekisteriin tallennettavista tiedoista on voimassa, mitä Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annetussa laissa (/) säädetään avioliittolaissa tarkoitetuista vastaavista asiakirjoista.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

37.

Laki

kansalaisuuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansalaisuuslain (359/2003) 34 §:n 2 momentin 3 kohdan a alakohta, 38 ja 39 § sekä 40 §:n 2 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 34 §:n 2 momentin 3 kohdan a alakohta laissa 971/2014 sekä 39 § ja 40 §:n 2 momentti laissa 974/2007, seuraavasti:

34 §

Kansalaisuuden säilyttäminen täytettäessä 22 vuotta

Riittävä yhteys katsotaan olevan, jos:

3) henkilö on 18 vuotta täytettyään, mutta ennen 22 ikävuoden täyttämistä:

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

a) ilmoittanut kirjallisesti Suomen edustustolle, Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtionvirastolle haluavansa säilyttää Suomen kansalaisuuden;

— — — — —

38 §

Digi- ja väestötietoviraston ja Ahvenanmaan valtionviraston kansalaisuuden määrittämiseen liittyvät tehtävät

Henkilön säilyttäessä Suomen kansalaisuuden 22-vuotiaana riittävän yhteyden perusteella Digi- ja väestötietovirasto tai Ahvenanmaan valtionvirasto merkitsee asian väestötietojärjestelmään ja ilmoittaa merkinnästä asianosaiselle.

Väestötietojärjestelmästä poimitaan säännöllisesti 22 vuotta täyttäneet Suomen ja jonkin vieraan valtion kansalaiseksi merkityt henkilöt. Jos henkilö on menettänyt Suomen kansalaisuuden 22 vuotta täyttäessään, koska hänellä ei ole ollut riittävää yhteyttä Suomeen, Digi- ja väestötietovirasto tai Ahvenanmaan valtionvirasto tekee asiasta merkinnän väestötietojärjestelmään ja ilmoittaa tästä asianosaiselle, jos hänen osoitteensa on tiedossa.

39 §

Asianosaisen tietojenantovelvollisuus

Asianosaisen tulee antaa Maahanmuuttovirastolle ja 38 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtionvirastolle kansalaisuusaseman määrittämistä varten tiedossaan olevat kansalaisuuden saamiseen ja menettämiseen liittyvät tiedot sekä avustaa tarvittavien tietojen ja asiakirjojen saamisessa niiltä osin kuin avustamista voidaan häneltä kohdella vaatien.

40 §

Viranomaisten keskinäinen ilmoitusvelvollisuus

— — — — —

Digi- ja väestötietovirasto ja Ahvenanmaan valtionvirasto ilmoittavat Maahanmuuttovirastolle Suomessa syntyneestä lapsesta, jos lapsen vanhemmat on väestötietojärjestelmään merkitty kansalaisuudettomiksi tai jos vanhempien kansalaisuus on tuntematon.

— — — — —

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

— — — — —

38.

Laki

henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 16 ja 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (616/2019) 16 §:n 1 momentin 11 kohta ja 22 §:n 1 momentin 16 kohta seuraavasti:

16 §

Poliisin oikeus saada tietoja eräistä rekistereistä ja tietojärjestelmistä

Poliisilla on sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, oikeus saada tehtäviensä suorittamista ja henkilörekisteriensä ylläpitämistä varten salassapitosäynnösten estämättä teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona tietoja rekistereistä siten kuin käytännön menettelyistä asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitaan, seuraavasti:

11) väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 13—17 §:ssä tarkoitetuista tiedoista;

22 §

Muu henkilötietojen luovuttaminen viranomaisille

Poliisi saa salassapitosäynnösten estämättä luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona 5—8 ja 12 §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja viranomaisen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi, seuraavasti:

16) Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtionvirastolle kansalaisuuslain (359/2003) 38 §:ssä tarkoitettua tehtävää varten;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

39.

Laki

ulkomaalaislain 138 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomaalaislain (301/2004) 138 §:n 2 momentin 4 kohta, sellaisena kuin se on laissa 458/2009, seuraavasti:

138 §

Muukalaispassin ja pakolaisen matkustusasiakirjan peruuttaminen

Muukalaispassi tai pakolaisen matkustusasiakirja voidaan peruuttaa, jos:

4) Digi- ja väestötietovirasto on erityisestä syystä peruuttanut asiakirjan tekniseen osaan tallettujen tietojen aitouden ja eheyden varmistamiseen tai sormenjälkien lukemiseen liittyvän varmenteen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

40.

Laki

passilain 5 c ja 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan passilain (671/2006) 5 c §:n 2 momentti ja 21 §:n 3 momentin 5 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 456/2009, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

5 c §

Passin teknisen osan tietojen tietoturva

Tekniseen osaan talletettujen tietojen aitouden ja eheyden varmistamiseen liittyvät sekä sormenjälkien lukemisessa tarvittavat varmenteet luo Digi- ja väestötietovirasto.

21 §

Passin peruuttamisen edellytykset

Passi voidaan peruuttaa, jos:

5) Digi- ja väestötietovirasto on erityisestä syystä peruuttanut 5 c §:n 2 momentissa tarkoitetun varmenteen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

41.

Laki

hätäkeskustoiminnasta annetun lain 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hätäkeskustoiminnasta annetun lain (692/2010) 19 §:n 1 momentin 9 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1172/2016, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

19 §

Tiedonsaantioikeus rekistereistä

Hätäkeskuslaitoksella ja sen henkilöstöön kuuluvalla on Hätäkeskuslaitokselle laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi oikeus salassapitosäynnösten estämättä saada tehtävän alkutoimenpiteiden tai työturvallisuuden varmistamiseksi taikka asianomaisen tehtävää hoitavan viranomaisen tai yksikön tukemiseksi tarpeellisia tietoja maksutta asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitulla tavalla. Tässä tarkoituksessa Hätäkeskuslaitoksella ja sen henkilöstöön kuuluvalla on oikeus saada:

9) väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 13—17 §:ssä tarkoitettuja tietoja;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

42.

Laki

pelastuslain 89 ja 90 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pelastuslain (379/2011) 89 §:n 2 momentin 2 kohta ja 3 momentin johdantokappaleen suomenkielinen sanamuoto sekä 1 kohta sekä 90 §:n 1 momentin 1 kohta,
sellaisina kuin niistä ovat 89 §:n 2 momentin 2 kohta ja 3 momentin johdantokappaleen suomenkielinen sanamuoto sekä 1 kohta laissa 1353/2018, seuraavasti:

89 §

Tiedonsaantioikeus pelastustoimintaa ja valvontatehtäviä varten

Tässä tarkoituksessa pelastusviranomaisella on oikeus saada tietoja sekä valvontatehtävien hoitamista että pelastustoiminnan suunnittelua ja toteutusta varten:

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

2) väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009)

- a) 13 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua täydellisestä nimestä;
- b) 13 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua henkilötunnuksesta;
- c) 13 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua kotikunnasta ja siellä olevasta asuinpaikasta, tilapäisestä asuinpaikasta sekä sellaiset tiedot kiinteistöstä, rakennuksesta ja huoneistosta, jotka yksilöivät henkilön kotikunnan ja siellä olevan asuinpaikan;
- d) 13 §:n 1 momentin 20 kohdassa tarkoitettua henkilön ilmoittamasta äidinkielestä ja asiointikielestä;
- e) 13 §:n 1 momentin 22 kohdassa tarkoitettua henkilön ilmoittamasta postiosoitteesta ja muusta yhteystiedosta sekä ammatista;
- f) 14 §:ssä tarkoitettuja tietoja;
- g) 15 §:ssä tarkoitettuja tietoja;
- h) 16 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja huoneistoa ja sen ominaisuuksia kuvaavista tiedoista;
- i) 16 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuja asuinhuoneiston hallintaperustetta ja käytössäoloa koskevista tiedoista;

Pelastusviranomaisella on sen lisäksi mitä 2 momentissa säädetään, oikeus saada valvontatehtävien hoitamista varten tietoja:

- 1) väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain:
 - a) 13 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua siviilisäädystä;
 - b) 13 §:n 1 momentin 14 kohdassa tarkoitettua kansalaisuudesta;
-

90 §

Oikeus saada tietoja väestönsuojelutehtäviä varten

Pelastusviranomaisella on oikeus salassapitosäännösten estämättä henkilöstön varaamiseksi väestönsuojelutehtäviin saada maksutta:

- 1) väestötietojärjestelmästä tarpeelliset väestötiedot;
-

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

43.

Laki

henkilökorttilain 3 ja 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan henkilökorttilain (663/2016) 3 §:n 1 momentti ja 8 §:n 2 momentti seuraavasti:

3 §

Kansalaisvarmenne

Henkilökorttiin sisältyy väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 61 §:n 3 momentissa tarkoitettu Digi- ja väestötietoviraston myöntämä kansalaisvarmenne.

8 §

Henkilökortin tietojen oikeellisuus ja tarkistaminen

Digi- ja väestötietovirasto vastaa ainoastaan niistä henkilökortin tiedoista, jotka se on tallettanut kortille.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

44.

Laki

henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain (332/2019) 29 §:n 1 momentin 12 kohta, 36 §:n 1 momentin 1 kohta ja 37 §:n 1 momentin johdantokappaleen suomenkielinen sanamuoto sekä 1 kohta seuraavasti:

29 §

Oikeus luovuttaa henkilötietoja lakisääteisten tehtävien suorittamiseksi

Puolustusvoimat saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa teknisellä käyttöyhteydellä tai tietojoukkona muulle viranomaiselle ja julkista tehtävää hoitamaan asetetulle yhteisölle henkilötietoja, jotka ovat tarpeen tämän laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi, seuraavasti:

12) Digi- ja väestötietovirastolle tiedon varusmiespalveluksen suorittamisesta kansalaisuutta koskevan rekisterimerkinnän tekemistä varten;

36 §

Oikeus saada henkilötietoja sotilasoikeudenhoitoa koskevien asioiden hoitamista varten

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Puolustusvoimilla on oikeus saada sotilaskurinpidoista ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 5 luvussa tarkoitettujen esitutkintatehtävien suorittamiseksi salassapitosäännösten estämättä tarpeellisia tietoja seuraavasti:

1) väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 13—17 §:ssä tarkoitettuja tietoja väestötietojärjestelmästä;

37 §

Oikeus saada henkilötietoja sotilastiedustelutehtävien sekä rikosten ennalta estämis- ja paljastamistehtävien hoitamista varten

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Puolustusvoimilla on oikeus saada sotilastiedustelutehtävien sekä sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta annetun lain 86 §:n 1 momentissa tarkoitettujen rikosten ennalta estämis- ja paljastamistehtävien suorittamiseksi salassapitosäännösten estämättä tarpeellisia tietoja seuraavasti:

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

1) väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain 13—17 §:ssä tarkoitettuja tietoja;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

45.

Laki

valtion paikallishallinnon kehittämisen perusteista annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion paikallishallinnon kehittämisen perusteista annetun lain (126/1992) 1 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1187/2007, seuraavasti:

1 §

Lakia sovelletaan poliisitoimen, syyttäjän-toimen ja ulosottotoimen sekä, sen mukaan kuin erikseen säädetään, muun valtion paikallishallinnon aluejakoihin.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

46.

Laki

kotikuntalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan kotikuntalain (201/1994) 7 b §, sellaisena kuin se on laissa 669/2016,

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

muutetaan 1 §:n 2 momentti, 7 §, 7 a §:n 6 momentti, 7 c §:n otsikko ja 1 momentti, 7 e, 8 ja 9 §, 9 a §:n 2 momentti, 10 §:n 1 momentti sekä 11—13, 15 ja 17—19 §,

sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 2 momentti laissa 1095/2010, 7 § laeissa 219/2003, 1095/2010 ja 1377/2010, 7 a §:n 6 momentti, 7 c §:n otsikko ja 1 momentti, 8 §, 10 §:n 1 momentti sekä 12 ja 13 § laissa 624/2004, 7 e § laeissa 1095/2010 ja 669/2016, 9 §, 9 a §:n 2 momentti, 11 ja 15 § sekä 17—19 § laissa 669/2016, sekä

lisätään 1 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1650/1995 ja 1095/2010, uusi 4 momentti seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Tämän lain mukaan määräytynyt kotikunta ja siellä oleva asuinpaikka sekä ulkomailla vakinaisesti asuvan Suomen kansalaisen väestökirjanpitokunta merkitään väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) tarkoitettuun väestötietojärjestelmään. Väestötietojärjestelmään merkitään myös henkilön ilmoittama tilapäinen asuinpaikka.

Mitä 7 §:n 1, 2 ja 3 momentissa, 8 ja 9 §:ssä, 9 a §:ssä, 10 §:n 1 momentissa, 11—13 §:ssä, 15 §:ssä sekä 17 §:ssä säädetään Digi- ja väestötietovirastosta, sovelletaan Ahvenanmaan valtionvirastoon sen toimialueella.

7 §

Muuttajan ilmoitusvelvollisuus

Kun joku muuttaa kotikuntaa tai siellä olevaa asuinpaikkaa, hänen on aikaisintaan kuukautta ennen muuttopäivää ja viimeistään viikon kuluttua muuttopäivästä ilmoitettava siitä Digi- ja väestötietovirastolle. Ilmoituksen voi muuttavan henkilön puolesta tehdä myös hänen mukanaan muuttava perheenjäsenensä. Ilmoitus on tehtävä myös 5 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa sekä, jos joku muuttaa asunnosta ja hänelle ei jää vakinaista asuntoa. Jos henkilö käyttää 3 a §:ssä säädettyä kotikunnan valintaoikeuttaan sellaisessa tilanteessa, jossa hänet on jo aiemmin sijoitettu perhehoitoon, laitoshoitoon tai asumispalvelujen avulla järjestettyyn asumiseen toisen kunnan alueelle, henkilön tulee ilmoittaa tästä valintaoikeuden käyttämisestä välittömästi Digi- ja väestötietovirastolle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu henkilö on lisäksi velvollinen antamaan itsestään Digi- ja väestötietovirastolle kotikunnan ja siellä olevan asuinpaikan määräytymistä varten tarvittavia lisätietoja.

Henkilön on ilmoitettava myös tilapäinen asuinpaikkansa Digi- ja väestötietovirastolle, jos asuminen kestää yli kolme kuukautta. Tilapäiseen asuinpaikkaan sovelletaan, mitä 1 ja 2 momentissa sekä jäljempänä tässä laissa säädetään kotikunnasta ja siellä olevasta asuinpaikasta.

Velvollisuudesta ilmoittaa henkilö- ja perhesuhdetietoja väestötietojärjestelmään säädetään väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

7 a §

Muutto- ja maastamuuttoilmoitus

Digi- ja väestötietovirasto vahvistaa tässä pykälässä tarkoitettujen ilmoitusten kaavat.

7 c §

Ilmoituksen vastaanottaminen muualla kuin Digi- ja väestötietovirastossa

Muutto- ja maastamuuttoilmoitus voidaan jättää myös muulle viranomaiselle tai yhteisölle kuin Digi- ja väestötietovirastolle, jos siitä on sovittu viranomaisen tai yhteisön kanssa. Digi- ja väestötietovirasto voi tehdä sopimuksen muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa muutto- ja maastamuuttoilmoitusten vastaanottamisesta ja toimittamisesta Digi- ja väestötietovirastolle.

7 e §

Muutto- ja maastamuuttoilmoituksen vastaanottamiseen liittyvät tehtävät

Ilmoituksen vastaanottajan on tarkastettava, että ilmoitus sisältää 7 a §:n 3—5 momentissa tarkoitettut tiedot. Jos ilmoituksen vastaanottaja on muu kuin Digi- ja väestötietovirasto, sen on toimitettava ilmoituksen sisältämät tiedot viivytyksettä Digi- ja väestötietovirastolle.

Ilmoitus, jonka on ottanut vastaan muu viranomainen tai yhteisö kuin Digi- ja väestötietovirasto, katsotaan tehdyksi 7 §:ssä säädetyssä määräajassa, jos se on otettu vastaan määräajan kuluessa.

8 §

Muu ilmoitusvelvollisuus

Rakennuksen omistaja tai tämän edustaja on tarvittaessa velvollinen antamaan Digi- ja väestötietovirastolle kotikunnan ja siellä olevan asuinpaikan määräytymistä, tilapäisen asuinpaikan merkitsemistä sekä väestötietojärjestelmään merkittyjen tietojen tarkistamista varten tarpeellisia, hallussaan olevia tietoja rakennuksessa asuvista tai asuneista.

Valtion ja kunnan viranomainen on tarvittaessa velvollinen antamaan tarpeellisia, hallussaan olevia tietoja Digi- ja väestötietovirastolle kotikunnan ja siellä olevan asuinpaikan määräytymistä, tilapäisen asuinpaikan merkitsemistä sekä väestötietojärjestelmään merkittyjen tietojen tarkistamista varten.

Huoneiston omistaja ja haltija ovat tarvittaessa velvollisia antamaan Digi- ja väestötietovirastolle kotikunnan ja siellä olevan asuinpaikan määräytymistä, tilapäisen asuinpaikan merkitsemistä sekä väestötietojärjestelmään merkittyjen tietojen tarkistamista varten tarpeellisia, hallussaan olevia tietoja huoneistossa asuvista tai asuneista.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

9 §

Kotikuntaa, asuinpaikkaa ja väestökirjanpitokuntaa koskevan merkinnän tekeminen

Kun 7 a §:ssä tarkoitettu ilmoitus on tullut Digi- ja väestötietovirastolle, sen on ilman aiheutonta viivytystä ilmoituksen vastaanottamisesta tehtävä väestötietojärjestelmään ilmoituksen mukainen merkintä kotikunnasta ja siellä olevasta asuinpaikasta, tilapäisestä asuinpaikasta taikka merkittävä Suomen kansalaiselle väestökirjanpitokunta ulkomaille tapahtuneen vakinaisen muuton perusteella.

Jos Digi- ja väestötietovirasto on saanut muulta kuin henkilöltä itseltään tiedon kotikunnan tai siellä olevan asuinpaikan muuttumisesta taikka tiedon vakinaisesta muutosta ulkomaille, se voi tehdä tämän tiedon mukaisen merkinnän väestötietojärjestelmään, jos on ilmeistä, että tietoa voidaan pitää luotettavana.

Jos Digi- ja väestötietovirastolla on syytä epäillä 1 tai 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa ilmoitettuja tietoja ilmeisen virheellisiksi taikka jos ilmoitus on puutteellinen tai muuten sellainen, ettei sen perusteella voi tehdä luotettavaa merkintää, Digi- ja väestötietoviraston on tarvittaessa pyydettävä lisäselvitystä ilman aiheutonta viivytystä ilmoituksen saapumisesta.

9 a §

Kotikuntaa, asuinpaikkaa ja väestökirjanpitokuntaa koskeva merkintä eräissä tapauksissa

Jos rekisterinpitäjä ei voi saada tietoa henkilön asuinpaikasta tai hänen oleskelustaan Suomessa, henkilö voidaan merkitä väestötietojärjestelmässä tietymättömissä olevaksi. Jos henkilön asuinpaikasta tai hänen oleskelustaan Suomessa ei ole saatu tietymättömissä olevaksi merkitsemisen jälkeen viimeksi kuluneen kahden kalenterivuoden aikana tietoa, henkilö voidaan merkitä väestötietojärjestelmään vailla kotikuntaa olevaksi. Digi- ja väestötietoviraston on ennen vailla kotikuntaa olevaksi merkitsemistä selvitettävä elossa oloa ja asumista koskevia tietoja kyseisestä henkilöstä muilta viranomaisilta, joilla voidaan arvioida olevan elossa oloa ja asumista koskevia ajantasaisia tietoja.

10 §

Muuttopäivä

Muuttopäiväksi katsotaan ilmoitettu päivä, jos ilmoitus on tehty kuukauden kuluessa muutosta. Jos ilmoitus saapuu tämän jälkeen, muuttopäiväksi katsotaan ilmoituksen saapumispäivä. Jos Digi- ja väestötietovirasto tekee väestötietojärjestelmään merkinnän muutosta muulta kuin muutavalta henkilöltä tai hänen perheenjäseneltään saamiensa tietojen perusteella, muuttopäiväksi katsotaan merkinnän tekemisen päivä.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

11 §

Kotikuntamerkintää koskeva hallintopäätös

Jos Digi- ja väestötietoviraston tekemä kotikuntaa, siellä olevaa asuinpaikkaa tai väestökirjanpitolukua koskeva merkintä poikkeaa asianomaisen henkilön ilmoittamasta tai jos merkintää ei ole 9 §:n 3 momentissa tarkoitetun lisäselvityspyynnön jälkeenkään voitu tehdä henkilön pyynnön mukaisesti taikka jos merkintä on tehty muulta kuin muuttajalta tai hänen perheenjäseneltään saatujen tietojen perusteella, Digi- ja väestötietoviraston on ilman aiheetonta viivytystä tehtävä kirjallinen päätös ja ilmoitettava asianomaiselle ratkaisustaan ja mahdollisuudesta hakea siihen oikaisua.

12 §

Velvoittaminen

Jos muuttava henkilö on laiminlyönyt tässä laissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden tai velvollisuuden antaa lisätietoja, Digi- ja väestötietoviraston on velvoitettava hänet määräajassa täyttämään velvollisuutensa. Jos väestötietojärjestelmään ei ole tehdyn ilmoituksen perusteella voitu tehdä kotikuntaa ja siellä olevaa asuinpaikkaa tai tilapäistä asuinpaikkaa koskevaa merkintää, Digi- ja väestötietoviraston on velvoitettava ilmoituksen tehnyt määräajassa täydentämään ilmoitusta. Digi- ja väestötietoviraston on samalla ilmoitettava, että laiminlyönti ei estä merkinnän tekemistä tai asian ratkaisemista. Velvoite voidaan erityisestä syystä jättää antamatta.

Digi- ja väestötietovirasto voi oikean kotikunnan ja siellä olevan asuinpaikan määräytymistä, tilapäisen asuinpaikan merkitsemistä tai väestötietojärjestelmään merkittyjen tietojen tarkistamista varten velvoittaa rakennuksen omistajan tai tämän edustajan antamaan määräajassa tietoja rakennuksessa asuvista tai asuneista sekä huoneiston omistajan tai haltijan antamaan tietoja huoneistossa asuvista tai asuneista.

13 §

Uhkasakko

Jos 12 §:n 2 momentin nojalla annettua velvoitetta ei ole noudatettu, Digi- ja väestötietovirasto voi asettaa uuden velvoitteen ja sen noudattamisen tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakosta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

15 §

Kuuleminen

Jos ilmoituksen muutosta on tehnyt alle 15-vuotias lapsi, Digi- ja väestötietoviraston on varattava lapsen huoltajille tilaisuus antaa määräajassa selvitys ilmoituksen johdosta. Jos ilmoituksen on tehnyt 15—17-vuotias henkilö, Digi- ja väestötietoviraston on tarvittaessa varattava hänen huoltajilleen tilaisuus antaa määräajassa selvitys ilmoituksen johdosta. Jos ilmoituksen on tehnyt alle 18-vuotiaan henkilön puolesta hänen mukanaan muuttava perheenjäsenensä, Digi- ja väestö-

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

tietoviraston on varattava tarvittaessa hänen huoltajilleen tilaisuus antaa määräajassa selvitys ilmoituksen johdosta.

17 §

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen sekä 12 §:ssä tarkoitettuun velvoittamista koskevaan ratkaisuun saa hakea muutosta valittamalla siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Jos hallinto-oikeus on kumonnut tai muuttanut Digi- ja väestötietoviraston päätöksen, Digi- ja väestötietovirasto saa hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen valittamalla, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Muutoksenhausta uhkasakkoa koskevaan ratkaisuun säädetään uhkasakkolaissa.

18 §

Kotikuntaa, asuinpaikkaa tai väestökirjanpitokuntaa koskevan virheen korjaaminen

Väestötietojärjestelmään tämän lain nojalla tehdyn rekisterimerkinnän korjaamiseen sovelletaan väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain säännöksiä virheen korjaamisesta.

19 §

Oikaisuvaatimus ja muutoksenhaku virheen korjaamista koskevaan ratkaisuun

Virheen korjaamista koskevan päätöksen oikaisuvaatimukseen ja muutoksenhakuun sovelletaan väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain säännöksiä oikaisuvaatimuksesta ja muutoksenhausta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

47.

Laki

valtion virkamieslain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion virkamieslain (750/1994) 7 §:n 1 momentin 9 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1011/2018, seuraavasti:

7 §

Seuraaviin virkoihin voidaan nimittää vain Suomen kansalainen:

9) valtiovarainministeriön ja Digi- ja väestötietoviraston virka, johon kuuluu tieto- ja kyberturvallisuuteen olennaisesti vaikuttavia tehtäviä, Tullin virka, johon kuuluu oikeus pidättämiseen tai Suomen alueellisen koskemattomuuden valvontaan ja turvaamiseen osallistuminen tai Tullin toimialaan kuuluvia rikostutkinta- ja valvontatehtäviä, sekä Tullin pääjohtajan välittömänä alaisena toimivan johtajan virka, aluehallintoviraston pelastustoimen ja varautumisen tehtäviä hoitavan vastualueen päällikön virka sekä Digi- ja väestötietoviraston pääjohtajan välittömänä alaisena toimivan johtajan virka;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

48.

Laki

verotusmenettelystä annetun lain 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 18 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 520/2010, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

18 §

Viranomaisen yleinen tiedonantovelvollisuus

Digi- ja väestötietoviraston sekä Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionviraston on toimitettava Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset väestötietojärjestelmään sisältyvät tiedot.

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____
kuuta 20 ____.

49.

Laki

verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 20 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) 20 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on laissa 916/2019, seuraavasti:

20 §

Tietojen antaminen erälle viranomaisille

Verohallinto voi salassapitovelvollisuuden estämättä antaa pyynnöstä:

3) Digi- ja väestötietovirastolle sekä Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirastolle väestötietojärjestelmän tietojen tarkistamista varten verovelvollista koskevine tunnistetietoineen henkilön osoitetietoja, rakennuksen tunnistetietoja ja tietoja siitä, kuka omistaa kiinteistön, rakennuksen tai huoneiston, sekä asuinhuoneistosta tiedon siitä, onko huoneisto omistajan omassa käytössä;

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____
kuuta 20 ____.

50.

Laki

hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain (571/2016) 4 §:n 1 momentti, 6 §:n 3 momentti, 8 §:n 4 momentin johdantokappale, 9 §:n 1 momentin johdantokappale ja 1 kohta, 10 §, 12 §:n 1, 3 ja 4 momentti, 13 §:n 1 ja 2 momentti, 20 ja 21 § sekä 22 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 9 §:n 1 momentin johdantokappale laissa 926/2019 seuraavasti:

4 §

Palvelutuottajat

Digi- ja väestötietovirasto tuottaa ja kehittää 3 §:n 1 momentin 1—7 kohdassa tarkoitettuja tukipalveluja.

— — — — —

6 §

Palvelutietovarannon ja palvelunäkymän käyttö

Käyttäjäorganisaatio päättää Digi- ja väestötietovirastoa kuultuaan 2 momentissa tarkoitettuihin tiedoista. Digi- ja väestötietovirastolla on päätöksellään oikeus rajoittaa 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tietojen tarjoamista, jos rajoittaminen käytetyn tukipalvelun luonne huomioon ottaen on tarpeen. Tukipalvelun käytön kieltämisestä ja estämisestä säädetään 8 §:n 4 momentissa.

8 §

Yksityisten käyttöoikeus ja käytön kieltäminen

Digi- ja väestötietovirasto voi päätöksellään kieltää tukipalvelun käytön tai estää sen kokonaan tai osittain sellaiselta yksityiseltä yhteisöltä, säätiöltä tai elinkeinonharjoittajalta:

— — — — —

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

9 §

Palvelutuotannossa säännönmukaisesti hyödynnettävät tietolähteet

Digi- ja väestötietovirastolla on oikeus sille tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi käsitellä seuraaviin tietojärjestelmiin tallennettuja tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja noudattaen tätä lukua:

1) väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) tarkoitetusta väestötietojärjestelmästä henkilön nimeä, henkilötunnusta, sähköistä asiointitunnusta, kansalaisuutta, asiointikieltä, äidinkieltä, kuolinpäivää, edunvalvontaa, toimintakelpoisuuden rajoittamista, edunvalvontavaltuutusta ja lapsen huoltoa koskevia tietoja sekä yhteystietoja ja tietoa turvakiellostä;

— — — — —

10 §

Valtuutusten ja muiden tahdonilmaisujen rekisteröinti

Digi- ja väestötietovirasto pitää asiointivaltuuspalvelun tarjoamiseksi rekisteriä luonnollisten henkilöiden antamista ja yhteisöjen puolesta annetuista asiointia koskevista valtuutuksista ja muista tahdonilmaisuksista. Digi- ja väestötietovirasto voi asiointivaltuuspalvelun tarjoamisessa välittää myös muiden viranomaisten tallentamia valtuutusta ja muita tahdonilmaisuja koskevia tietoja, jos näitä tietoja tallentava viranomainen on antanut Digi- ja väestötietovirastolle luvan tietojen välittämiseen eikä toiminta vaaranna asiointivaltuuspalvelussa välitettävien tietojen luotettavuutta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun tahdonilmaisun rekisteröimisen edellytyksenä on, että tahdonilmaisun antaja tunnistetaan luotettavasti luonnollisen henkilön tunnistuspalvelua käyttäen tai muulla sellaisella tunnistusmenetelmällä, joka on tietoturvallinen ja todisteellinen. Lisäksi edellytyksenä on, että Digi- ja väestötietovirasto pystyy varmistamaan henkilön toimintakelpoisuuden ja tarvittaessa toimivallan 1 momentissa tai 9 §:ssä tarkoitetuista rekistereistä.

Digi- ja väestötietovirasto hyväksyy valtiovarainministeriötä sekä Liikenne- ja viestintävirastoa kuultuaan 2 momentissa tarkoitetut muut tunnistusmenetelmät kuin luonnollisen henkilön tunnistuspalvelun. Digi- ja väestötietoviraston on huolehdittava siitä, että hyväksytyjen menetelmien käyttöä koskevat tiedot ovat maksutta saatavissa yleisen tietoverkon kautta.

Digi- ja väestötietoviraston on huolehdittava tallennetun tahdonilmaisun sisällön eheydestä ja että tahdonilmaisun hyväksymistä ja sitä edeltävää henkilön tunnistamista koskeva tieto pystytään yhdistämään tahdonilmaisun sisältöön.

12 §

Tietojen käsittely palvelutuotannossa

Digi- ja väestötietovirastolla on oikeus käsitellä 9 §:ssä tarkoitettuja henkilö- ja muita tietoja sen vastuulle kuuluvien tukipalvelujen tuottamiseksi ja kehittämiseksi.

— — — — —

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

Digi- ja väestötietovirastolla on oikeus luonnollisen henkilön tunnistuspalvelua tarjotessaan luovuttaa henkilön käyttämää asiointipalvelua ylläpitävälle käyttäjäorganisaatiolle henkilön nimeä, henkilötunnusta ja sähköistä asiointitunnusta koskeva tieto, jos käyttäjäorganisaatiolla on lain perusteella oikeus käsitellä mainittuja tietoja.

Digi- ja väestötietovirastolla on asiointivaltuuspalvelua tarjotessaan oikeus 9 §:ssä tarkoitettua julkisen hallinnon rekistereistä haettujen henkilön toimintakelpoisuutta ja toimivaltaa koskevien tietojen sekä 10 §:n 1 momentin nojalla ylläpitämänsä valtuutuksia ja tahdonilmaisuja koskevan rekisterin perusteella koostaa ja luovuttaa käyttäjäorganisaatiolle välttämättömät tiedot toimintakelpoisuuden rajoituksen tai toimivaltuuden taikka muun tahdonilmaisun olemassaolon toteamiseksi.

13 §

Palvelutuotannossa käsiteltävien tietojen säilyttäminen

Digi- ja väestötietoviraston on luonnollisen henkilön tunnistuspalvelussa käsiteltävien tietojen rekisterinpitäjänä säilytettävä tunnistustapahtuman todentamiseksi tarpeelliset tiedot viisi vuotta tunnistustapahtumaa seuraavan kalenterivuoden alusta lukien.

Digi- ja väestötietoviraston on säilytettävä 10 §:n 1 momentin nojalla ylläpitämänsä rekisterin tiedot, rekisterin tietojenkäsittelyn oikeellisuuden osoittamiseksi tarpeelliset tiedot sekä asiointivaltuuspalveluun tehtyjä kyselyjä ja niihin annettuja vastauksia koskevat tiedot, jollei käyttäjäorganisaation säilytysvelvollisuudesta muuta johdu.

20 §

Lokirekisteri

Digi- ja väestötietoviraston on tietojen käsittelyn laillisuuden varmistamiseksi pidettävä lokirekisteriä 3 §:n 1 momentin 1—7 kohdassa tarkoitettujen tukipalvelujen käytöstä tallennettujen tietojen käsittelystä. Lokirekisteriin on tallennettava tieto tietojen käsittelijästä, käsittelyn ajankohdasta sekä käsittelyn kohteena olleista järjestelmän tiedoista tai tietoryhmistä. Lisäksi on tallennettava tiedot tahosta, jolle tiedot on luovutettu 14 §:n nojalla.

Digi- ja väestötietoviraston on säilytettävä lokirekisteriin tallennetut tiedot vähintään kaksi vuotta niiden tallentamisajankohtaa seuraavan kalenterivuoden alusta lukien.

21 §

Lokirekisterin tietojen käyttö ja luovuttaminen

Digi- ja väestötietovirasto saa käyttää lokirekisteriin tallennettuja tietoja tukipalvelujen käytöstä tallennettujen tietojen käsittelyn seurantaan ja valvontaa sekä tietoturvallisuuden ylläpitoa varten.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

Digi- ja väestötietovirasto voi luovuttaa lokirekisteriin tallennettuja tietoja poliisi- ja esitutkin-
taviranomaiselle tukipalvelun käytöstä tallennettujen tietojen lain vastaista käsittelyä koskevan
rikoksen selvittämistä varten, jollei yksittäisten tietojen luovuttamisesta poliisille toisin säädetä.

Lisäksi Digi- ja väestötietovirasto voi, jollei viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun
lain 11 tai 12 §:stä muuta johdu, luovuttaa lokirekisteriin tallennettuja tietoja:

- 1) henkilölle, jota koskevat tiedot ovat olleet käsittelyn kohteena;
- 2) muuta yksilöityä tarkoitusta varten, jos henkilö, jota koskevat tiedot ovat olleet käsittelyn
kohteena sekä tietojen käsittelijä, ovat antaneet luovuttamiseen nimenomaisen suostumuksensa.

22 §

Yleinen ohjaus

Digi- ja väestötietoviraston tuottaman palvelunäkymän yrityksen palvelunäkymää koskevan
kokonaisuuden sisällön ja rakenteen strategisesta ohjauksesta vastaavat valtiovarainministeriö ja
työ- ja elinkeinoministeriö yhdessä.

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

51.

Laki

väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun
lain (661/2009) 51, 60, 74, 77 ja 78 §, sellaisena kuin niistä on 78 § osaksi laissa 55/2019,

muutetaan lain nimike, 1 §, 2 §:n 1 momentti, 3 §:n 2 momentti, 4 §, 5 §:n 2 momentti, 6 §, 9
§:n 2 momentti, 10 §, 11 §:n 1 momentti, 12 §, 13 §:n 1 momentin 17 kohta, 19—22 §, 24 §:n 1
momentin 4 kohta, 26, 29, 30 ja 32 §, 34 §:n 2 ja 3 momentti, 35 §, 36 §:n 1 ja 2 momentti, 37 §:n 2
ja 3 momentti, 38 §:n 4 kohta, 39 §:n 2 kohta, 41 §:n 1 momentin 2 kohta, 42 §, 43 §:n 2 momen-
tin 1 kohta, 44, 46 ja 47 §, 49 §:n 1 momentti, 50 §:n 3 momentti, 50 a ja 52—59 §, 6 luvun ot-
sikko, 61 §, 62 §:n 1 momentti, 63 §:n 1 ja 2 momentti, 64 §:n 3 momentti, 65 §, 67 §:n 1 mo-

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

mentti, 68 §:n 1 ja 2 momentti, 69 ja 70 §, 72 §:n 1 momentti, 74 a §, 76, 76 a ja 76 b § sekä 80 §:n 3, 7 ja 9 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 1 momentti, 4 §, 9 §:n 2 momentti, 30 ja 32 §, 34 §:n 3 momentti, 35 §, 37 §:n 3 momentti, 50 a §, 64 §:n 3 momentti, 67 §:n 1 momentti, 74 a ja 76 § laissa 55/2019, 6 §:n suomenkielinen sanamuoto osaksi laissa 538/2016, 6 §:n ruotsinkielinen sanamuoto osaksi laissa 55/2019, 19 § osaksi laeissa 145/2014 ja 1162/2018, 20 § osaksi laissa 145/2014, 21 §, 36 §:n 1 ja 2 momentti sekä 76 a ja 76 b § laissa 670/2016, 22 § laeissa 55/2019 ja 919/2019, 24 §:n 1 momentin 4 kohta ja 34 §:n 2 momentti laissa 145/2014, 26 § laeissa 670/2016 ja 919/2019, 38 §:n 4 kohta laissa 29/2012, 44 § laissa 919/2019, 46, 53 ja 56 § osaksi laissa 919/2019, 47 § osaksi laeissa 55/2019 ja 919/2019, 61 § osaksi laissa 665/2016, 62 §:n 1 momentti ja 68 §:n 1 momentti laissa 538/2016, 65 § laissa 983/2010, 69 § osaksi laissa 983/2010 sekä 80 §:n 9 momentti laissa 1396/2015, seuraavasti:

Laki

väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on mahdollistaa väestötietojärjestelmän tietojen ja Digi- ja väestötietoviraston varmennetun sähköisen asioinnin palvelujen käyttö yhteiskunnan toimintojen ja tietohuollon tukena. Lain tarkoituksena on myös edistää yksityiselämän ja henkilötietojen suojaa ja tietoturvallisuutta sekä hyvän tietojenkäsittely- ja tiedonhallintatavan kehittämistä ja noudattamista.

2 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan väestötietojärjestelmän, sen tietojen ja palvelujen sekä Digi- ja väestötietoviraston varmennetun sähköisen asioinnin ja sen palvelujen ylläpitämiseen, hyödyntämiseen ja kehittämiseen.

3 §

Väestötietojärjestelmä

Väestötietojärjestelmä muodostuu valtakunnallisesta tietojärjestelmästä sekä niistä alueellisesti järjestetyistä asiakirja- ja muista vastaavista tietoaineistoista, joita ei ole otettu digitaalisessa muodossa tietojärjestelmään.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

4 §

Väestötietojärjestelmän rekisterinpitäjä

Väestötietojärjestelmän rekisterinpitäjiä ovat Digi- ja väestötietovirasto sekä Ahvenanmaan valtionvirasto. Kumpikin rekisterinpitäjä vastaa omassa toiminnassaan luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus), jäljempänä *tietosuoja-asetus*, III luvussa säädettyjen rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisesta sekä 5 artiklan 2 kohdassa, 24 ja 25 artiklassa ja 31—34 artiklassa säädettyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista ja vastuista.

Digi- ja väestötietovirasto vastaa muista kuin 1 momentissa tarkoitetuista rekisterinpitäjän tehtävistä siltä osin, kuin tässä laissa ei toisin säädetä.

Jäljempänä 53 §:ssä tarkoitetun käyttäjärekisterin, 56 §:ssä tarkoitetun lokirekisterin ja 59 §:ssä tarkoitetun tapahtumatiedoston rekisterinpitäjä on Digi- ja väestötietovirasto.

5 §

Väestötietojärjestelmän käyttötarkoitus

Digi- ja väestötietovirasto ja Ahvenanmaan valtionvirasto saavat käyttää väestötietojärjestelmän tietoja niille tämän tai muun lain mukaan kuuluvien tai sen nojalla säädettyjen tai määrättyjen tehtävien tai velvoitteiden hoitamisessa.

6 §

Digi- ja väestötietoviraston varmennettu sähköinen asiointi ja sen tarkoitus

Digi- ja väestötietoviraston tehtävänä on tarjota valtakunnallisia varmennetun sähköisen asioinnin palveluja ja suoritteita siten kuin jäljempänä tässä laissa säädetään. Palvelut ja suoritteet on tarkoitettu yhteiskunnan toimintojen ja tietohuollon sekä sen jäsenille kuuluvien oikeuksien ja velvollisuuksien mahdollistamiseen, toteuttamiseen ja turvaamiseen.

Digi- ja väestötietovirasto pitää myöntämistään henkilövarmenteista varmennerekisteriä, josta säädetään sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 910/2014, jäljempänä *sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annettu EU:n asetus*. Digi- ja väestötietovirasto on tämän varmennerekisterin rekisterinpitäjä.

Digi- ja väestötietovirasto saa varmennetun sähköisen asioinnin palveluita ja suoritteita tarjotessaan käyttää hyväkseen varmennerekisterin sisältämiä tietoja.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

9 §

Ulkomaan kansalaisen rekisteröinnin edellytykset

— — — — —
Jos ulkomaan kansalaisen tietoja ei ole talletettu väestötietojärjestelmään 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa, hänen tulee esittää tietojen tallettamista koskeva perusteltu pyyntö Digi- ja väestötietovirastolle.
— — — — —

10 §

Ulkomaan kansalaista koskevien tietojen luotettavuuden varmistaminen

Digi- ja väestötietoviraston on tarkastettava, mitä tietoja ulkomaan kansalaisesta on talletettu ulkomaalaisrekisteristä annetussa laissa (1270/1997) tarkoitettuun ulkomaalaisrekisteriin, ennen kuin se päättää häntä koskevan henkilötiedon lisäämistä, muuttamista tai korjaamista koskevan rekisterimerkinnän tekemisestä väestötietojärjestelmään. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tarkistettavista tiedoista ja tarkistamisvelvollisuuden laajuudesta.

Jos ulkomaan kansalaisen Digi- ja väestötietovirastolle ilmoittamia tietoja ei ole talletettu ulkomaalaisrekisteriin tai tiedot poikkeavat ulkomaalaisrekisteriin talletetuista tiedoista, Digi- ja väestötietoviraston on ennen rekisterimerkinnän tekemistä pyydettävä asiasta Maahanmuuttoviraston lausunto. Maahanmuuttoviraston on käsiteltävä asia ilman aiheutonta viivytystä.

Digi- ja väestötietoviraston on välittömästi rekisterimerkinnän tehtyään ilmoitettava sen sisällöstä kirjallisesti ulkomaan kansalaiselle. Jos Digi- ja väestötietoviraston väestötietojärjestelmään tekemän ulkomaan kansalaista koskevan rekisterimerkinnän sisältö poikkeaa Maahanmuuttoviraston lausunnossa ilmoitetuista tiedoista, Digi- ja väestötietoviraston on välittömästi ilmoitettava merkinnän sisällöstä myös Maahanmuuttovirastolle.

11 §

Henkilötunnus ja sen antaminen

Kun henkilön tiedot talletetaan ensimmäisen kerran väestötietojärjestelmään, hänelle on annettava henkilötunnus. Henkilötunnus annetaan automaattisesti väestötietojärjestelmästä. Korjattua tai muutettua henkilötunnusta ei saa antaa toiselle henkilölle.
— — — — —

12 §

Henkilötunnuksen korjaaminen ja muuttaminen

Väestötietojärjestelmään talletettu henkilötunnus on korjattava, jos tunnus on teknisesti virheellinen tai tieto tunnuksen sisältyvästä syntymäajasta tai sukupuolesta on virheellinen. Korjaamisesta päättää Digi- ja väestötietovirasto. Digi- ja väestötietoviraston on varattava sille hen-

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

kilölle, jota asia koskee, tai hänen lailliselle edustajalleen tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta. Korjaamisesta on ilmoitettava edellä mainitulle henkilölle.

Väestötietojärjestelmään talletettu henkilötunnus voidaan muuttaa, jos:

1) muuttaminen on ehdottoman välttämätöntä henkilön suojelemiseksi sellaisissa tilanteissa, joissa hänen terveyteensä tai turvallisuuteensa kohdistuu ilmeinen ja pysyvä uhka;

2) muu kuin henkilötunnuksen haltija on toistuvasti väärinkäyttänyt tunnusta ja käytöstä on aiheutunut merkittävää taloudellista tai muuta haittaa tunnuksen oikealle haltijalle ja henkilötunnuksen muuttamisella voidaan tosiasiallisesti estää väärinkäytön haitallisten seurausten jatkuminen;

3) henkilö on transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain (563/2002) mukaisesti vahvistettu vastakkaiseen sukupuoleen kuuluvaksi.

Henkilötunnuksen muuttamisesta päättää 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa Digi- ja väestötietovirasto ja 3 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain 3 §:ssä tarkoitettu viranomainen. Asianosaisen on haettava henkilötunnuksen muuttamista kirjallisesti.

13 §

Henkilöstä järjestelmään talletettavat tiedot

Väestötietojärjestelmään talletetaan rekisteröinnin kohteena olevasta henkilöstä seuraavat tiedot:

17) rekisteriviranomaista koskevat tiedot;

19 §

Järjestelmän tietojen luotettavuuden varmistaminen

Jos väestötietojärjestelmään tallettavaksi ilmoitettu tieto perustuu ulkomaiseen asiakirjaan, väestötietojärjestelmään voidaan julkisesti luotettavana tietona tallettaa asiakirjan perusteella vain sellainen tieto, jonka luotettavuus on varmistettu alkuperäisestä virallisesta asiakirjasta tai sen luotettavasti oikeaksi todistetusta jäljennöksestä taikka jonka luotettavuus on aiemmin varmistettu suomalaisessa tuomioistuini- tai hallintomenettelyssä.

Jos 1 momentissa tarkoitettua asiakirjaa ei ole saatu suoraan ulkomaiselta viranomaiselta teknisen rajapinnan avulla tai muuten sähköisesti luotettavalla tavalla, asiakirjan on oltava laillistettu tai siihen on liitettävä asianomaisen valtion toimivaltaisen viranomaisen todistus sen alkuperästä, jollei kansalaisten vapaan liikkuvuuden edistämisestä yksinkertaistamalla tiettyjen yleisten asiakirjojen esittämistä Euroopan unionissa koskevia vaatimuksia sekä asetuksen (EU) N:o 1024/2012 muuttamisesta annetusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksesta (EU) 2016/1191 tai Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen velvoitteiden täyttämistä muuta johdu. Ulkomaisen asiakirjan esittäjä on velvollinen tarvittaessa huolehtimaan esittämänsä asiakirjan kääntämisestä suomen tai ruotsin kielelle sekä sen laillistamisesta. Digi- ja väestötietovirasto voi tarvittaessa pyytää ulkoministeriön, Maahanmuuttoviraston tai poliisiviranomaisen lausunnon edellä tarkoitettua asiakirjan aitoudesta ja luotettavuudesta.

Jos 1 ja 2 momentissa tarkoitettua asiakirjaa, asiakirjan laillistamista tai asianomaisen valtion toimivaltaisen viranomaisen todistusta asiakirjan alkuperästä ei voi saada asianomaisen valtion

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

huonon turvallisuus- tai ihmisoikeustilanteen taikka muun erityisen syyn vuoksi, Digi- ja väestötietovirasto voi hyväksyä myös muun luotettavan selvityksen väestötietojärjestelmään talletettavan tiedon perusteeksi. Tiedon tallettamista väestötietojärjestelmään pyytävän on esitettävä Digi- ja väestötietovirastolle selvitys syistä, joiden vuoksi asiakirjan, asiakirjan laillistamisen tai asiakirjan alkuperää osoittavan todistuksen saaminen on hänelle mahdotonta. Digi- ja väestötietovirasto voi selvityksen saatuaan tarvittaessa pyytää Maahanmuuttoviraston tai ulkoministeriön lausunnon siitä, että asiakirjaa, asiakirjan laillistamista tai asiakirjan alkuperää osoittavaa todistusta ei ole mahdollista saada.

20 §

Järjestelmän tietojen säilyttäminen ja hävittäminen

Väestötietojärjestelmään talletetut henkilötiedot säilytetään pysyvästi. Digi- ja väestötietoviraston on kuitenkin hävitettävä seuraavat henkilöitä koskevat tiedot järjestelmästä:

- 1) 13 §:n 1 momentin 12 kohdassa tarkoitettu lapsen huostaanottoa koskevat tiedot välittömästi huostaanoton päätyttyä;
- 2) 17 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettujen ulkomaan kansalaisen oleskelulupaa koskevat tiedot välittömästi sen jälkeen, kun henkilö on saanut Suomen kansalaisuuden;
- 3) 53 §:ssä tarkoitettujen käyttäjärekisterin tiedot viimeistään kymmenen vuoden kuluttua käyttöoikeuden lakkaamisesta;
- 4) 56 §:ssä tarkoitettujen lokirekisterin tiedot ja 59 §:ssä tarkoitettujen tapahtumatiedot viimeistään viiden vuoden kuluttua tiedon tallettamisesta.

Väestötietojärjestelmään talletetuista rakennushankkeista, rakennuksista ja huoneistoista koskevista tiedoista säilytetään pysyvästi rakennuksen ja huoneiston tunnuksien ja osoitteiden. Jos rakennus puretaan tai poistetaan muuten rakennuskannasta, väestötietojärjestelmässä säilytetään pysyvästi kaikki rakennusta ja siinä olevia huoneistoja koskevat poistoajankohdan mukaiset tiedot.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen tietojen sekä väestötietojärjestelmän kiinteistö-, rakennus- ja huoneistotietojen säilyttämisestä ja hävittämisestä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

21 §

Ahvenanmaan valtionviraston toimivalta

Mitä 9 §:n 2 momentissa, 10 §:ssä, 12 §:n 1 momentissa, 19 §:ssä, 22 §:n 2 ja 4 momentissa sekä 35—37, 44, 50 a ja 72 §:ssä säädetään Digi- ja väestötietovirastosta, sovelletaan Ahvenanmaan valtionvirastoon sen toimialueella.

Ahvenanmaan valtionvirasto päättää toimialueellaan yksittäistä henkilöä, kiinteistöä, rakennusta ja huoneistoa koskevan tiedon lisäämistä, muuttamista tai korjaamista koskevan rekisterimerkinnän tekemisestä väestötietojärjestelmään.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, Digi- ja väestötietovirasto voi tehdä yksittäistä henkilöä koskevan tiedon lisäämistä koskevan rekisterimerkinnän väestötietojärjestelmään, jos rekisteröity on ilmoittanut tiedon väestötietojärjestelmään tallettamista varten käyttäen väestötietojärjestelmän tietojen ylläpitämiseksi luotua sähköistä asiointipalvelua. Merkinnän tekemisen

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

edellytyksenä on lisäksi, että merkintä voidaan tehdä ilman lisäselvityksiä ja että tietojen virheetön rekisteröityminen voidaan varmistaa teknisin tarkastuksin.

22 §

Muiden viranomaisten toimivalta

Edellä 9 §:n 1 momentin 1—4 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa ulkomaan kansalainen voi esittää tietojensa tallettamista koskevan pyynnön Verohallinnolle. Pyyntöä voi esittää myös Kansaneläkelaitoksen toimistolle, jos Kansaneläkelaitos ja Digi- ja väestötietovirasto ovat niin sopineet.

Pyynnön vastaanottajan on 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa varmistuttava pyynnön esittäjän henkilöllisyydestä ja varmistettava henkilötietojen tallettamisen perusteeksi esitettyjen asiakirjojen luotettavuus siten kuin tässä laissa säädetään. Kansaneläkelaitoksen toimiston on toimitettava pyyntö sekä sen yhteydessä esitetyt henkilötiedot ja asiakirjat viipymättä väestötietojärjestelmään tallettamista varten Digi- ja väestötietovirastolle. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä pyynnön vastaanottajan tehtävistä.

Verohallinto saa tallettaa ulkomaan kansalaista koskevat tiedot väestötietojärjestelmään 9 §:n 1 momentin 1—4 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa. Maahanmuuttovirasto saa tallettaa ulkomaan kansalaista koskevat tiedot väestötietojärjestelmään mainitun momentin 1 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa. Kun Maahanmuuttovirasto tallettaa ulkomaan kansalaista koskevat tiedot, Suomen edustusto voi ottaa vastaan ulkomaan kansalaisen esittämät henkilötiedot ja asiakirjat väestötietojärjestelmään tallettamista varten. Suomen edustuston on varmistuttava ulkomaan kansalaisen henkilöllisyydestä voimassa olevasta matkustusasiakirjasta tai sen puuttuessa 19 §:ssä säädettyä menettelyä noudattaen muusta asiakirjasta tai selvityksestä sekä toimitettava henkilötiedot ja asiakirjat viipymättä Maahanmuuttovirastolle. Tiedot tallettanut viranomainen vastaa rekisterinpitäjälle tallettamiensa tietojen luotettavuudesta ja oikeellisuudesta.

Edellä 3 momentissa tarkoitettua tehtävää hoidettaessa on noudatettava, mitä 2 luvussa säädetään ulkomaan kansalaisen rekisteröinnin edellytyksistä, henkilöllisyyden varmistamisesta ja tietojen säilyttämisestä. Tiedot 3 momentin nojalla tallettanut viranomainen huolehtii Digi- ja väestötietoviraston sijasta jäljennöksen antamisesta ulkomaan kansalaisen rekisteröintiin liittyvistä asiakirjoista sellaisesta ulkomaan kansalaisesta, jonka tiedot se on tallettanut väestötietojärjestelmään. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tehtävää hoidettaessa noudatettavista menettelytavoista.

Edellä 3 momentissa mainitut viranomaiset saavat tallettaa väestötietojärjestelmään ulkomaan kansalaisesta henkilötunnuksen antamiseksi tarvittavat tiedot sekä muut 13 ja 17 §:ssä tarkoitettut, ulkomaan kansalaisesta tarvittavat välttämättömät tiedot. Tarkemmat säännökset edellä tarkoitetuista tiedoista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

24 §

Muu tiedonsaantioikeus

Rekisterinpitäjällä on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tietoja väestötietojärjestelmän tietojen ylläpitoa ja muuta käsittelyä varten seuraavasti:

— — — — —

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

4) lapsen vanhemmilta tai huoltajalta tiedot lapsen nimestä ja äidinkielestä kolmen kuukauden kuluessa lapsen syntymästä;

— — — — —

26 §

Tietojen ilmoittaminen

Väestötietojärjestelmään talletettavat tiedot on ilmoitettava rekisterinpitäjälle kirjallisesti, teknisen rajapinnan avulla tai muutoin sähköisesti taikka muulla tarkoitukseen soveltuvalla luotettavalla ja turvallisella tavalla. Digi- ja väestötietovirasto antaa luvan tietojen ilmoittamiseen, jos tiedot ilmoitetaan teknisen rajapinnan avulla tai muutoin sähköisesti. Jos ilmoittajaan ei sovelleta julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettua lakia (906/2019), luvan antamisen edellytyksenä on, että tietojen ilmoittaja on toimittanut Digi- ja väestötietovirastolle riittävän selvityksen tietojen suojauksesta.

Digi- ja väestötietovirasto vahvistaa tässä laissa tarkoitettujen ilmoitusten kaavat.

29 §

Tietojen luovuttaminen viranomaistehtävän hoitamiseen

Väestötietojärjestelmästä luovutetaan tuomioistuin- ja hallintomenettelyyn, viranomaisen suunnittelu- ja selvitystehtävään sekä muuhun näitä vastaavaan viranomaistehtävään:

- 1) laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa säädetty tiedot;
- 2) laissa tai sen nojalla säädetyn tai määrätyn tehtävän, toimenpiteen tai toimeksiannon hoitamisessa tarpeelliset tiedot; ja
- 3) tarpeelliset tiedot, jos käsittelyn perusteena tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan c tai e alakohta.

30 §

Tietojen luovuttaminen historialliseen ja tieteelliseen tutkimukseen sekä tilaston laatimiseen

Väestötietojärjestelmästä voidaan luovuttaa historialliseen ja tieteelliseen tutkimukseen sekä tilastojen laatimiseen tarpeelliset tiedot.

32 §

Tietojen luovuttaminen asiakkuuden hoitoon ja markkinointiin

Väestötietojärjestelmästä voidaan luovuttaa asiakas- tai markkinointirekisteriin tai vastaavaan muuhun rekisteriin talletettujen tietojen ylläpitämisessä, tarkistamisessa ja korjaamisessa tarpeellisia tietoja rekisteröidyn etu- ja sukunimestä, syntymävuodesta, sukupuolesta, äidinkielestä, osoitteesta ja muista yhteystiedoista sekä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettäviä henkilöön liittyviä kiinteistö-, rakennus- ja huoneistotietoja sekä aluejakoa koskevia tietoja.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

Väestötietojärjestelmästä voidaan luovuttaa henkilön nimi- sekä osoite- ja muita yhteystietoja suoramainontaa ja muuta suoramarkkinointia, mielipide- ja markkinatutkimuksen tekemistä sekä muuta näihin rinnastettavaa toimintaa varten.

Luovutettaessa tietoja 2 momentin nojalla tietojen käsittelyn perusteena voidaan käyttää henkilön nimeä, vähintään kuuden viikon ikää, sukupuolta, äidin- tai asiointikieltä, ammattia tai ammattiluokkatietoa, osoite- ja muita yhteystietoja, yhtä henkilöön liitettävää muuta kuin 38—42 §:ssä tarkoitettua tunnistetietoa sekä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettäviä henkilöön liittyviä kiinteistö-, rakennus- ja huoneistotietoja sekä aluejakoa koskevia tietoja. Jos kyseessä on mielipidetutkimuksen tekeminen yhteiskunnallisia tarkoituksia varten, nimi-, osoite- ja yhteystietojen lisäksi tutkimuksen taustatiedoksi voidaan luovuttaa tieto henkilön sukupuolesta, ikäryhmästä ja äidinkielestä.

34 §

Tietojen muu luovuttaminen

Digi- ja väestötietovirasto voi tuottaa ja antaa julkiseen käyttöön sellaisia väestötietojärjestelmään talletetuista rakennushanke- ja rakennustiedoista muodostettuja tiedostoja, joista on poistettu henkilöä koskevat tunnistetiedot ja jotka on käsitelty siten, ettei yksittäistä henkilöä voida niistä tunnistaa eikä hänen elinolosuhteitaan selvittää.

Muutoin väestötietojärjestelmän tietoja voidaan luovuttaa, jos hakijalla on oikeus käsitellä luovutettavia tietoja tietosuoja-asetuksen, tietosuojalain tai muun lain nojalla. Tietojen luovuttamisen yleisten edellytysten on kuitenkin täyttyävä.

35 §

Kielto-oikeuden toteuttaminen

Edellä 28 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettua kieltoa koskeva ilmoitus tulee toimittaa Digi- ja väestötietovirastolle väestötietojärjestelmään merkittäväksi sähköisen asiointipalvelun välityksellä taikka kirjallisesti tai muulla tarkoitukseen soveltuvalla ja luotettavalla tavalla.

36 §

Turvakielto ja tiedonantovelvollisuus

Jos henkilöllä on perusteltu ja ilmeinen syy epäillä itsensä tai perheensä terveyden tai turvallisuuden tulevan uhatuksi, väestötietojärjestelmään voidaan hakemuksesta tallettaa turvakielto. Sen henkilön, jota asia koskee, tai hänen laillisen edustajansa tulee hakea turvakieltoa Digi- ja väestötietovirastolta kirjallisesti tai muulla todistettavalla tavalla. Kun henkilö hakee turvakieltoa, Digi- ja väestötietoviraston on varattava hänelle mahdollisuus ilmoittaa väestötietojärjestelmään talletettavaksi sellainen yhteysosoite, joka voidaan luovuttaa myös muille kuin 3 momentissa tarkoitetuille viranomaisille.

Turvakielto voi ensimmäisen kerran olla voimassa enintään viisi vuotta ja sen voimassaoloa voidaan tämän jälkeen hakemuksesta jatkaa kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Erityisestä syystä tur-

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

vakiello voi olla voimassa toistaiseksi. Digi- ja väestötietoviraston on selvitettävä hakijalle turvakiellon välittömät vaikutukset.

37 §

Turvakiellon kohteena olevien tietojen käsittely

Kun Digi- ja väestötietovirasto luovuttaa toiselle viranomaiselle turvakiellon kohteena olevia tietoja, sen on samalla ilmoitettava viranomaiselle turvakiellosta, jollei kysymys ole tiedon luovuttamisesta postilähetyksestä tai muuta vastaavaa kertakäyttöä varten.

Digi- ja väestötietoviraston on ennen yksittäisten turvakiellon kohteena olevien tietojen luovuttamista tämän lain tai tietosuojalain 15 artiklan nojalla muulle kuin viranomaiselle selvitettävä turvakiellon peruste tai kuultava turvakiellon kohdetta tai hänen huoltajaansa. Päätös yksittäisten turvakiellon kohteena olevien tietojen luovuttamisesta muulle kuin viranomaiselle on tehtävä kirjallisesti. Päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jos turvakiellon kohde tai hänen huoltajansa ei ole vastustanut tietojen luovuttamista.

38 §

Adoptiota koskevan tiedon luovuttamisen rajoitukset

Väestötietojärjestelmään talletettuja tietoja adoptiosta ja siitä, kuka on adoptiolapsen aikaisempi vanhempi, voidaan luovuttaa vain:

- 4) tilastolain (280/2004) mukaisen tilaston laatimista varten;

39 §

Lapsen huostaanottoa koskevan tiedon luovuttamisen rajoitukset

Väestötietojärjestelmään talletettuja tietoja lapsen huostaanotosta voidaan luovuttaa vain:

- 2) tilastolain mukaisen tilaston laatimista varten; sekä

41 §

Laitosasumista koskevan tiedon luovuttamisen rajoitukset

Väestötietojärjestelmään talletettuja tietoja henkilön asumisesta tai oleskelusta hoito-, huolto- tai rangaistuslaitoksessa voidaan luovuttaa vain:

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

2) tilastolain mukaisen tilaston laatimista varten; sekä

42 §

Uskonnollisen yhdyskunnan jäsenyyttä koskevan tiedon luovuttamisen rajoitukset

Väestötietojärjestelmään talletettuja tietoja henkilön jäsenyydestä uskonnollisessa yhdyskunnassa voidaan luovuttaa vain:

- 1) alaikäisen lapsen huoltajalle;
- 2) sille uskonnolliselle yhdyskunnalle, jonka jäsen henkilö on;
- 3) sellaiselle viranomaiselle, jonka oikeus näiden tietojen käsittelyyn perustuu lain tai sen nojalla säädetyn tai määrätyn kyseisen henkilön oikeutta tai velvollisuutta koskevan tehtävän, toimienpiteen tai toimeksiannon hoitamiseen;
- 4) tilastolain mukaisen tilaston laatimista varten;
- 5) avioliiton esteiden tutkinnassa kirkollisen vihkimisen edellytysten selvittämistä varten;
- 6) perunkirjoitusta, perinnönjakoa tai muuta näihin verrattavaa yksilöityä tarkoitusta varten sillä osin kuin jäsenyyttä koskeva tieto on tarpeellinen sen selvittämiseksi, mistä uskonnollisesta yhdyskunnasta tai sen seurakunnasta on saatavissa asiassa mahdollisesti tarvittavia lisätietoja henkilöstä.

43 §

Tunnuksen luovuttaminen

Väestötietojärjestelmään talletettu sähköinen asiointitunnus voidaan luovuttaa vain, jos:

- 1) tunnusta käytetään kansalaisvarmenteen tai muun Digi- ja väestötietoviraston luonnolliselle henkilölle myöntämän varmenteen käyttöön perustuvan palvelun tai suoritteen tuottamisen yhteydessä varmenteen haltijan yksilöivänä tunnistetietona; tai
-

44 §

Selvitys tietojen käytöstä ja suojauksesta

Ennen tietojen luovuttamista Digi- ja väestötietovirasto voi tarvittaessa vaatia käyttäjältä selvityksen siitä, kuinka luovutettujen tietojen käyttö ja suojaus on tarkoitusta järjestää. Selvitys on annettava kirjallisesti ja siinä on ilmoitettava, kuinka luovutettavien tietojen hallinnollinen ja fyysinen turvallisuus sekä henkilöstö-, tietoliikenne-, ohjelmisto-, tietoaineisto-, käyttö- ja laitteistoturvallisuus on tarkoitusta varmistaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu selvitys on vaadittava, jos:

- 1) tiedot luovutetaan teknisen rajapinnan avulla tai katseluyhteyksin taikka luovuttaminen koskee laajaa tietojoukkoa ja kysymys on 36—43 §:ssä tarkoitettujen tietojen luovuttamisesta; tai

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

2) tietojen käytön voidaan muusta perustellusta syystä olettaa loukkaavan henkilön yksityiselämän tai henkilötietojen suojaa, hänen etujaan tai oikeuksiaan taikka vaarantavan valtion turvallisuutta.

Poiketen siitä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, selvitystä ei vaadita, jos käyttäjän tietojen käsittelyyn sovelletaan julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain säännöksiä.

46 §

Tietojen luovuttamisen tavat ja keinot

Väestötietojärjestelmän tietojen luovuttamisesta säädetään viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:ssä. Teknisen rajapinnan ja katseluyhteyden avaamisesta ja tietojen luovuttamisesta niiden avulla säädetään julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä väestötietojärjestelmästä, siihen kuuluvista asiakirjoista ja muista vastaavista tietoaaineistoista annettavista todistuksista ja otteista sekä niihin sisältyvistä tiedoista.

Väestötietojärjestelmästä annettava asiakirja voidaan allekirjoittaa koneellisesti.

47 §

Tietojen luovuttamisesta vastaava viranomainen

Digi- ja väestötietovirasto vastaa väestötietojärjestelmän tietojen luovuttamisesta sekä sellaisen yleisesti tarpeellisten tietopalveluiden tuottamisesta, jotka mahdollistavat väestötietojärjestelmän tietojen hyödyntämisen tämän lain mukaisesti.

Ahvenanmaan valtionvirasto vastaa kuitenkin Ahvenanmaan maakunnassa todistuksen, otteen ja jäljennöksen antamisesta väestötietojärjestelmän tiedoista ja niihin liittyvistä asiakirjoista sekä muusta sellaisesta väestötietojärjestelmän tietojen luovuttamisesta, joka ei tapahdu teknisen rajapinnan tai katseluyhteyksien avulla.

49 §

Muu luovutustoimivalta

Digi- ja väestötietovirasto voi, jos se on palvelujen saatavuuden, toiminnan tehokkuuden tai muun vastaavan erityisen syyn vuoksi tarpeellista, tehdä sopimuksen:

1) viranomaisen kanssa väestötietojärjestelmään talletettujen yksittäisten tietojen luovuttamisesta henkilön oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamiseksi; ja

2) muun organisaation kanssa väestötietojärjestelmään talletettujen yksittäisten ja yksilöityjä henkilöitä koskevien nimi-, osoite- ja yhteystietojen sekä elossa oloa koskevien tietojen luovuttamisesta.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

50 §

Tietojen luovuttamista koskeva menettely

Jos kysymys on yksittäistä henkilöä koskevan nimi- ja yhteystiedon kirjallisesta luovuttamisesta taikka todistuksen, otteen tai jäljennöksen antamisesta, luovutuksesta on tehtävä kirjallinen päätös vain tarvittaessa. Luovutettujen tietojen kohdetta, käyttötarkoitusta ja luovutusajankohtaa sekä luovutettujen tietojen tilaajaa tai käyttäjää koskevat tiedot on kuitenkin kirjattava tarkoituksenmukaisella tavalla.

50 a §

Tietojen luovuttamisen lopettaminen

Jos tässä laissa säädetty edellytykset tietojen luovuttamiselle eivät enää täyty, Digi- ja väestötietovirasto voi lopettaa tietojen luovuttamisen. Luovutuksen lopettamisesta on tehtävä kirjallinen päätös.

52 §

Digi- ja väestötietoviraston tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

Digi- ja väestötietovirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada väestötietojärjestelmästä luovutettujen tietojen käyttäjältä tietojen käytön ja suojauksen seuranta ja valvontaa varten välttämättömiä tietoja.

Digi- ja väestötietoviraston määräämällä tarkastajalla on lisäksi oikeus väestötietojärjestelmän tietojen käytön ja suojauksen valvomiseksi toimittaa tarkastus. Tarkastajalla on oikeus tutkia salassapitosäännösten estämättä väestötietojärjestelmästä luovutettujen tietojen käsittelyssä käytetyt laitteet ja ohjelmistot sekä päästä tässä yhteydessä muihin kuin pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiedon käyttäjän hallinnassa oleviin tiloihin. Tarkastus on toteutettava niin, että siitä ei aiheudu tarkastuksen kohteelle tarpeettomasti haittaa eikä kustannuksia. Tarkastajana voi toimia vain virkamies. Tarkastukseen sovelletaan hallintolain (434/2003) 39 §:ää.

Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeuden toteuttamisen tehosteeksi Digi- ja väestötietovirasto voi asettaa uhkasakon. Uhkasakosta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

53 §

Käyttäjärekisteri

Digi- ja väestötietoviraston on pidettävä teknisen rajapinnan tai katseluyhteyksien avulla ta-
pahtuvasta väestötietojärjestelmän tietojen käsittelystä käyttäjärekisteriä. Käyttäjärekisteriin voi-
daan tallettaa seuraavat tiedot:

- 1) käyttäjän täydellinen nimi ja henkilötunnus, henkilönumero tai syntymäaika;
- 2) käyttöoikeuden yksilöintiä koskevat tiedot;
- 3) käyttöoikeuden sisältöä ja laajuutta koskevat tiedot;

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

4) väestötietojärjestelmän tietojen väärinkäytön seuraamuksena käyttäjälle asetettu käyttöoikeuden rajoitus tai käyttökielto;

5) käyttäjän edustamaa organisaatiota koskevat tiedot;

6) käyttöoikeuspäätöstä tai -ratkaisua koskevat tiedot.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu tieto voidaan tallettaa rekisteriin vain, jos väärinkäytön seuraamus mainitaan käyttöoikeuspäätöksessä tai -ratkaisussa ja käyttäjä tietää seuraamuksesta.

Digi- ja väestötietoviraston on säilytettävä käyttäjärekisteriin talletetut tiedot vähintään kaksi vuotta käyttöoikeuden päättymisestä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä käyttäjärekisterin tietosisällöstä.

54 §

Käyttäjärekisterin tietojen käyttö

Digi- ja väestötietovirasto saa käyttää käyttäjärekisteriin talletettuja tietoja:

1) väestötietojärjestelmän tietojen käsittelyn hallintaa, seurantaan, valvontaa ja suojausta varten;

2) väestötietojärjestelmän tietojen käytön määrän ja laajuuden sekä kustannusten seurannan ja jaon selvittämistä varten;

3) väestötietojärjestelmän tietojen käyttöä koskevan laskutuksen hoitamista varten;

4) väestötietojärjestelmän toimivuuden varmistamista ja parantamista sekä tietojen käyttöä koskevien ongelmien selvittämistä varten.

Edellä 53 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuja käyttöoikeuden rajoitusta tai käyttökieltoa koskevia tietoja Digi- ja väestötietovirasto saa käyttää vain tietojen käsittelyn hallintaa, seurantaan, valvontaa ja suojausta varten.

55 §

Käyttäjärekisterin tietojen luovuttaminen

Digi- ja väestötietovirasto voi noudattaen 4 lukua luovuttaa käyttäjärekisteriin talletettuja tietoja:

1) poliisi-, esitutkinta- ja syyttäjäviranomaiselle sekä tuomioistuimelle rikoksen ehkäisemistä ja selvittämistä varten;

2) käyttöoikeuden saaneelle organisaatiolle käytön ja siitä aiheutuneiden kustannusten seurantaan ja valvontaa varten; sekä

3) muuta yksilöityä tarkoitusta varten, jos tietojen käyttäjä ja hänen edustamansa organisaatio ovat antaneet tähän nimenomaisen suostumuksensa.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

56 §

Lokirekisteri

Digi- ja väestötietoviraston on pidettävä teknisen rajapinnan tai katseluyhteyksien avulla tapahtuvasta väestötietojärjestelmän tietojen käsittelystä lokirekisteriä. Lokirekisteriin voidaan tallettaa seuraavat tiedot:

- 1) sen organisaation tunnistetiedot, jonka nimissä käsittely tapahtuu;
- 2) käyttäjän tunnistetieto;
- 3) käytetyn sovelluksen, ohjelman tai niiden teknisesti itsenäisen osan nimi tai muu näitä koskeva yksilöintitieto;
- 4) tieto käsittelyn ajankohdasta;
- 5) käsitelty tai käsittelyn kohteena olleet järjestelmän tiedot tai tietoryhmät.

Digi- ja väestötietoviraston on säilytettävä lokirekisteriin talletetut tiedot vähintään kaksi vuotta niiden tallettamisajankohtaa seuraavan kalenterivuoden alusta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lokirekisterin tietosisällöstä.

57 §

Lokirekisterin tietojen käyttö

Digi- ja väestötietovirasto saa käyttää lokirekisteriin talletettuja tietoja väestötietojärjestelmän:

- 1) tietojen käsittelyn seuranta ja valvontaa sekä tietoturvallisuuden ylläpitoa varten;
- 2) tietojen käytön määrän ja kustannusten seurannan ja jaon selvittämistä sekä laskutuksen hoitamista varten;
- 3) tietojen luotettavuuden ja ajantasaisuuden selvittämistä varten; sekä
- 4) toimivuuden varmistamista ja parantamista sekä tietojen käyttöä koskevien ongelmien selvittämistä varten.

58 §

Lokirekisterin tietojen luovuttaminen

Digi- ja väestötietovirasto voi noudattaen 4 lukua luovuttaa lokirekisteriin talletettuja tietoja:

- 1) poliisi-, esitutkinta- ja syyttäjäviranomaiselle sekä tuomioistuimelle rikoksen ehkäisemistä ja selvittämistä varten;
- 2) käyttöoikeuden saaneelle organisaatiolle käytön seuranta ja valvontaa varten;
- 3) sille henkilölle, jonka väestötietojärjestelmään talletetut tiedot ovat olleet käsittelyn kohteina noudattaen viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 ja 12 §:ää; sekä
- 4) muuta kuin 1—3 kohdassa tarkoitettua yksilöityä tarkoitusta varten, jos tietojen käsittelijä ja käsittelyn kohteena ollut henkilö ovat antaneet tähän nimenomaisen suostumuksensa.

59 §

Tapahtumatietojen käsittely

Digi- ja väestötietoviraston on talletettava tapahtumatiedot käyttäjärekisterin ja lokirekisterin henkilötietojen käsittelystä (*tapahtumatiedosto*). Tapahtumatiedostoon talletetaan:

- 1) päätös tai ratkaisu, johon tietojen käsittely perustuu;
- 2) käsittelyn ajankohta;
- 3) tieto käsittelyn kohteesta;
- 4) käsittelijän tunnistetiedot.

Tapahtumatiedot on säilytettävä vähintään kaksi vuotta niiden tallettamisesta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tapahtumatiedoston tietosisällöstä.

Digi- ja väestötietovirasto saa käyttää tapahtumatietoja käyttäjärekisterin ja lokirekisterin tietojen käsittelyn sisäiseen seurantaan ja valvontaan. Digi- ja väestötietovirasto voi noudattaen 4 lukua luovuttaa tapahtumatietoja:

- 1) poliisi-, esitutkinta- ja syyttäjäviranomaiselle sekä tuomioistuimelle rikoksen ehkäisemistä ja selvittämistä varten; sekä
- 2) muuta yksilöityä tarkoitusta varten, jos tietojen käsittelijä on antanut tähän nimenomaisen suostumuksensa.

6 luku

Digi- ja väestötietoviraston varmennettu sähköinen asiointi

61 §

Varmennetun sähköisen asioinnin palvelut

Digi- ja väestötietoviraston tehtävänä on tuottaa, tarjota ja hallinnoida varmennetussa sähköisessä asioinnissa käytettäväksi tarkoitettu kansalaisvarmenne sekä sen käyttöön välittömästi liittyvät varmennehakemisto- ja sulkulistapalvelut.

Digi- ja väestötietovirasto voi lisäksi tuottaa varmennetussa sähköisessä asioinnissa käytettäväksi seuraavat palvelut:

- 1) muun varmenteen kuin kansalaisvarmenteen tarjoaminen ja hallinnointi;
- 2) varmennetun sähköisen asioinnin osapuolten todentaminen ja asioinnin hallinnointi;
- 3) sähköisten asiakirjojen ja viestien sähköinen allekirjoittaminen ja salaaminen;
- 4) sähköisten asiakirjojen ja viestien aitouden, luottamuksellisuuden ja eheyden säilyttäminen ja varmentaminen;
- 5) varmennetun sähköisen asiointitapahtuman toimijoiden aseman tai roolin varmentaminen;
- 6) muun varmenteen kuin kansalaisvarmenteen käyttöön liittyvien varmennehakemisto- ja sulkulistapalvelujen tarjoaminen ja hallinnointi;
- 7) varmennetun aikaleimapalvelun tarjoaminen ja hallinnointi;
- 8) muu vastaava varmennetun sähköisen asioinnin toiminto tai palvelu.

Kansalaisvarmenteella tarkoitetaan Digi- ja väestötietoviraston luonnolliselle henkilölle myöntämää varmennetta, joka sisältyy henkilökorttilaissa (663/2016) tarkoitettuun henkilökort-

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

tiin tai muuhun viranomaisen asiakirjaan tai tekniseen alustaan, ja jota käytetään henkilön todentamista, sähköisen allekirjoituksen tekemistä sekä asiakirjojen ja viestien salausta varten. Kansalaisvarmenteella tarkoitetaan myös muuhun viranomaisen asiakirjaan tai tekniseen alustaan sisältyvää Digi- ja väestötietoviraston myöntämää varmennetta, jota käytetään edellä mainittuun tarkoitukseen ja joka täyttää sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetussa EU:n asetuksessa säädetyt vaatimukset.

62 §

Varmennetussa sähköisessä asiointinnissa käytettävien varmenteiden tiedot

Kansalaisvarmenteeseen ja muuhun Digi- ja väestötietoviraston luonnolliselle henkilölle myöntämään varmenteeseen sisältyvistä tiedoista säädetään vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa sekä sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetussa EU:n asetuksessa. Kansalaisvarmenteessa on varmenteen haltijan yksilöivänä tunnistetietona sähköinen asiointitunnus. Muussa Digi- ja väestötietoviraston luonnolliselle henkilölle myöntämässä varmenteessa on varmenteen haltijan yksilöivänä tunnistetietona sähköinen asiointitunnus tai muu sellainen henkilön yksilöivä tunniste, joka ei sisällä henkilöön liittyviä tietoja. Kansalaisvarmenteeseen ja muuhun Digi- ja väestötietoviraston luonnolliselle henkilölle myöntämään varmenteeseen voi sisältyä myös muita varmenteen käytössä tarvittavia välttämättömiä teknisiä tietoja. Digi- ja väestötietovirasto päättää näistä tiedoista.

63 §

Tekninen tunnistetieto ja sähköinen asiointitunnus sekä niiden antaminen

Kun henkilön tiedot talletetaan ensimmäisen kerran väestötietojärjestelmään, hänelle on annettava sähköisen asiointitunnuksen antamisessa tarvittava yksilöllinen tekninen tunnistetieto. Tekninen tunnistetieto annetaan automaattisesti väestötietojärjestelmästä.

Digi- ja väestötietovirasto muuttaa teknisen tunnistetiedon yksilölliseksi sähköiseksi asiointitunnukseksi, kun:

- 1) henkilölle myönnetään ensimmäisen kerran kansalaisvarmenne tai muu Digi- ja väestötietoviraston luonnolliselle henkilölle myöntämä varmenne; tai
 - 2) henkilöllä, jonka tiedot on talletettu väestötietojärjestelmään, ei ole sähköistä asiointitunnusta ja Digi- ja väestötietovirasto saa 43 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetulta varmentajalta pyynnön muuttaa tämän henkilön tekninen tunnistetieto sähköiseksi asiointitunnukseksi.
-

64 §

Sähköisen asiointitunnuksen muuttaminen

Asianosaisen on haettava 2 momentissa tarkoitettua asiointitunnuksen muuttamista kirjallisesti Digi- ja väestötietovirastolta.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

65 §

Varmenteen ja siihen sisältyvien tietojen käsittely

Kansalaisvarmenteet ja muut Digi- ja väestötietoviraston myöntämät yleisesti sähköisessä asiointissa käytettävät luonnollisen henkilön varmenteet sekä niihin sisältyvät tiedot voidaan tallettaa Digi- ja väestötietoviraston pitämään julkiseen hakemistoon, josta jokaisella on oikeus saada tietoja siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään viranomaisen julkisesta asiakirjasta.

67 §

Muun varmenteen hakeminen ja myöntäminen

Digi- ja väestötietoviraston tuottama muu luonnollisen henkilön varmenne kuin kansalaisvarmenne voidaan myöntää vain Suomen kansalaiselle sekä kotikuntalain mukaisesti Suomessa vakinaisesti asuvalle ulkomaalaiselle, jonka tiedot on talletettu väestötietojärjestelmään ja jonka henkilöllisyys on voitu luotettavasti todeta. Digi- ja väestötietoviraston tuottama muu luonnollisen henkilön varmenne kuin kansalaisvarmenne voidaan erityisestä ja perustellusta syystä myöntää myös henkilölle, jonka henkilöllisyys on voitu luotettavasti todeta, mutta joka ei täytä muita edellä tarkoitettuja varmenteen myöntämisen edellytyksiä. Tällainen varmenne voi hakijan pyynnöstä sisältyä sähköisessä asiointissa käytettävään viranomaisen, yrityksen tai yhteisön myöntämään asiakirjaan, korttiin tai tekniseen alustaan. Digi- ja väestötietovirasto voi sopia asiakirjan tai teknisen alustan myöntävän viranomaisen, yrityksen tai yhteisön kanssa, että varmennetta koskeva hakemus voidaan jättää tälle henkilökohtaisesti Digi- ja väestötietovirastolle edelleen toimitettavaksi. Digi- ja väestötietoviraston on tällöin varmistettava, että hakemuksen vastaanottaja noudattaa tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä sekä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain ja sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetun EU:n asetuksen varmenteen myöntämistä koskevia säännöksiä.

68 §

Varmenteen hakemista ja myöntämistä koskeva menettely eräissä tapauksissa

Henkilökohtaisen käynnin sijasta kansalaisvarmenteen uusimista koskeva hakemus voidaan tehdä myös sähköisesti ja allekirjoittaa hakijan käytössä olevalla kansalaisvarmenteella ja muun Digi- ja väestötietoviraston tuottaman varmenteen uusimista koskeva hakemus hakijan käytössä olevalla sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetussa EU:n asetuksessa tarkoitettulla hyväksytyllä varmenteella, jos tällainen palvelu on käytössä. Muuten hakemuksen käsittelyssä noudatetaan sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetun EU:n asetuksen varmenteen myöntämistä koskevia säännöksiä.

Tässä laissa tarkoitetun Digi- ja väestötietoviraston tuottaman varmenteen myöntämistä koskeva päätös voidaan allekirjoittaa koneellisesti.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

69 §

Digi- ja väestötietoviraston tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

Digi- ja väestötietovirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada 67 §:ssä tarkoitettulta viranomaiselta, yritykseltä ja yhteisöltä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetussa laissa (159/2007) ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetussa laissa (61/2007) tarkoitetuilta viranomaisilta ja palvelun antajilta tarpeellisia tietoja tässä laissa tarkoitettun Digi- ja väestötietoviraston tuottaman varmenteen myöntämistä ja peruuttamista koskevan toiminnallisen ja teknisen menettelyn luotettavuuden seurantaa ja valvontaa varten.

Digi- ja väestötietoviraston määräämällä tarkastajalla on lisäksi oikeus 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa toimittaa tarkastus. Tarkastajalla on oikeus tutkia salassapitosäännösten estämättä tässä laissa tarkoitettun Digi- ja väestötietoviraston tuottaman varmenteen myöntämisessä käytetyt asiakirjat, laitteet ja ohjelmistot sekä päästä tässä yhteydessä muihin kuin pysyväisluonteeseen asumiseen käytettäviin tarkastuksen kohteen hallinnassa oleviin tiloihin. Tarkastus on toteutettava niin, että siitä ei aiheudu tarkastuksen kohteelle tarpeettomasti haittaa eikä kustannuksia. Tarkastajana voi toimia vain virkamies. Tarkastukseen sovelletaan hallintolain 39 §:ää.

Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeuden toteuttamisen tehosteeksi Digi- ja väestötietovirasto voi asettaa uhkasakon. Uhkasakosta säädetään uhkasakkolaissa.

70 §

Tietojenkäsittelypalvelu

Digi- ja väestötietovirasto voi ottaa rekisterinpitäjän toimeksiannosta tehtäväkseen huolehtia tämän vastuulla olevan rekisterin tai tietojärjestelmän teknisestä ylläpitämisestä ja tietojenkäsittelystä (*tietojenkäsittelypalvelu*). Digi- ja väestötietoviraston toimeksiantajana voi olla vain valtion tai kunnan viranomainen taikka muu sellainen rekisterinpitäjä, jolla on lakiin tai sen nojalla annettuun asetukseen perustuva oikeus rekisterin pitämiseen. Digi- ja väestötietovirasto voi tietojenkäsittelypalvelun tuottamisessa käyttää hyväksi väestötietojärjestelmään talletettuja tietoja siten kuin tässä tai muussa laissa säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tietojenkäsittelypalvelua koskevan sopimuksen sisällöstä.

72 §

Suoritteista ja palveluista perittävät maksut

Digi- ja väestötietoviraston on perittävä tämän lain perusteella tuottamastaan suoritteesta tai palvelusta maksu. Maksujen perusteista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

74 a §

Oikeus käsittelyn rajoittamiseen

Tietosuoja-asetuksen 18 artiklaa ei sovelleta väestötietojärjestelmään eikä Digi- ja väestötietoviraston varmentajan toimintaan liittyviin järjestelmiin.

76 §

Tiedon korjaaminen

Jos rekisterinpitäjä kieltäytyy korjaamasta väestötietojärjestelmään talletettua tietoa, jota rekisteröity on vaatinut korjattavaksi, on rekisterinpitäjän annettava asiassa päätös.

Jos rekisterinpitäjä korjaa omasta aloitteestaan rekisterissä olevaa tietoa, rekisterinpitäjän on ennen tiedon korjaamista tarvittaessa varattava rekisteröidylle tilaisuus antaa määräajassa selvitys. Jos rekisterinpitäjä korjaa tietoa rekisteröidyn antaman selvityksen vastaisesti, rekisterinpitäjän on annettava asiassa päätös. Rekisterinpitäjä voi korjata kuitenkin tilaisuutta varaamatta rekisterissä olevan ilmeisen virheen.

Jos rekisterinpitäjä korjaa 10 §:ssä tarkoitettua ulkomaan kansalaista koskevaa rekisterimerkintää, rekisterinpitäjän on ennen asian ratkaisemista pyydettävä asiasta lausunto Maahanmuuttovirastolta.

Rekisteröidyn oikeudesta vaatia rekisterinpitäjältä rekisteröityä koskevien henkilötietojen oikaisua ja henkilötietojen oikaisupyyntöön liittyvästä rekisterinpitäjän menettelystä säädetään tietosuoja-asetuksessa.

76 a §

Oikaisuvaatimus

Tämän lain nojalla tehtyyn hallintopäätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

76 b §

Muutoksenhaku

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Muutoksenhausta uhkasakkoa koskevaan ratkaisuun säädetään uhkasakkolaissa.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

80 §

Siirtymäsäännökset

3. Jos henkilö on transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain mukaisesti vahvistettu vastakkaiseen sukupuoleen kuuluvaksi ennen tämän lain voimaantuloa, rekisterinpitäjä voi tallettaa väestötietojärjestelmään tämän lain 13 §:n 1 momentin 15 kohdassa tarkoitetun tiedon sukupuolen vahvistamisesta vain, jos henkilö hakee sitä.

7. Muussa laissa tai asetuksessa väestörekisterin pitäjälle säädetyt tehtävät hoitaa Digi- ja väestötietovirasto, jollei tästä laista muuta johdu.

9. Väestötietojärjestelmän asiakirjoihin kuuluvat myös ennen vuotta 1971 pidetyt rekisteröityjen uskonnollisten yhdyskuntien jäsenluettelot.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

52.

Laki

kuntarakennelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuntarakennelain (1698/2009) 6 §:n 3 momentti, 12 §:n 2 momentti ja 14 §:n 2 momentti seuraavasti:

6 §

Yhdistymisesityksen sisältö

Kunnan alueen jakamista koskevaan esitykseen on liitettävä kiinteistörekisterin pitäjän ja Digi- ja väestötietoviraston lausunto. Kiinteistörekisterin pitäjän lausuntoon on liitettävä luettelo kuhunkin kuntaan siirrettävistä kiinteistörekisterin rekisteriyksiköistä ja niiden osista sekä tarpeen mukaan ehdotus kuntien välisen rajan sijainniksi. Digi- ja väestötietoviraston lausunnosta on käytävä ilmi kuhunkin kuntaan siirrettävien alueiden asukasmäärä ja kielisuhteet.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

12 §

Kuntien yhteisen esityksen sisältö ja valmistelu

Kuntien on liitettävä esitykseensä kiinteistörekisterin pitäjän ja Digi- ja väestötietoviraston lausunnot. Kiinteistörekisterin pitäjän lausuntoon on liitettävä luettelo kunnasta toiseen siirrettävistä kiinteistörekisterin rekisteriyksiköistä ja niiden osista sekä tarpeen mukaan ehdotus kuntien välisen rajan sijainniksi. Digi- ja väestötietoviraston lausunnosta on käytävä ilmi siirrettäväksi esitetyn kunnan osan asukasmäärä ja kielisuhteet.

14 §

Kunnan tai kunnan jäsenen esityksen valmisteleva käsittely

Ministeriön on hankittava esityksestä asianomaisen kiinteistörekisterin pitäjän ja Digi- ja väestötietoviraston lausunto. Kiinteistörekisterin pitäjän lausuntoon on liitettävä luettelo kunnasta toiseen siirrettävistä kiinteistörekisterin rekisteriyksiköistä ja niiden osista sekä tarpeen mukaan ehdotus kuntien välisen rajan sijainniksi. Digi- ja väestötietoviraston lausunnosta on käytävä ilmi siirrettäväksi esitetyn kunnan osan asukasmäärä ja kielisuhteet.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

53.

Laki

kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 4 §:n 1 momentin 8 ja 9 kohta sekä 3 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 4 §:n 1 momentin 8 ja 9 kohta laissa 676/2014, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan jäljempänä:

8) *vieraskielisellä* henkilöä, joka on ilmoittanut väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 3 §:ssä tarkoitettuun väestötietojärjestelmään äidinkielekseen muun kielen kuin suomen, ruotsin tai saamen kielen;

9) *saamenkielisellä* henkilöä, joka on ilmoittanut väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain 3 §:ssä tarkoitettuun väestötietojärjestelmään äidinkielekseen saamen kielen;

Kunnan asukas ja asukasmäärä sekä ikäluokka määräytyvät, jollei tässä laissa toisin säädetä, väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa tarkoitettussa väestötietojärjestelmässä varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneen vuoden lopussa olevien tietojen mukaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

54.

Laki

kuntalain 16 ja 20 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kuntalain (410/2015) 16 §:n 3 momentti ja 20 §:n 2 momentti seuraavasti:

16 §

Valtuutettujen lukumäärä

Tässä pykälässä tarkoitettu asukasluku määräytyy väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) tarkoitettussa väestötietojärjestelmässä vaalivuotta edeltävän vuoden marraskuun 30 päivän päättyessä olevien tietojen mukaan.

20 §

Äänioikeus kuntavaaleissa

Äänioikeus kuntavaaleissa on lisäksi Euroopan unionin tai Suomessa toimivan kansainvälisen järjestön palveluksessa olevalla ja tällaisen henkilön perheenjäsenellä, joka viimeistään vaalipäivänä täyttää 18 vuotta, ja jolla on asuinpaikka kyseisessä kunnassa väestötietojärjestelmässä olevien tietojen mukaan 51. päivänä ennen vaalipäivää päivän päättyessä, jos:

1) hänen tietonsa on hänen pyynnöstään talletettu väestötietojärjestelmään väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa säädetyllä tavalla;

2) hän on kirjallisesti ilmoittanut Digi- ja väestötietovirastolle viimeistään 52. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16:ta haluavansa käyttää äänioikeuttaan kuntavaaleissa tai ei ole kirjallisesti peruuttanut aikaisempaa ilmoitustaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

55.

Laki

tulotietojärjestelmästä annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tulotietojärjestelmästä annetun lain (53/2018) 9 §:n 1 momentin 1 kohta seuraavasti:

9 §

Tulotietojärjestelmään talletettavat muut tiedot

Tulotietojärjestelmään talletetaan tietojen oikeellisuuden varmistamiseksi ja muiden tässä laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi seuraavat tiedot:

1) väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 13 §:n 1 momentin 1—3, 16 ja 20—22 kohdassa tarkoitetut tiedot Suomen kansalaisista ja Suomessa asuvista ulkomaalaisista sekä tiedoissa tapahtuneet muutokset;

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

56.

Laki

tullilain 76 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tullilain (304/2016) 76 §:n 1 momentin 9 kohta seuraavasti:

76 §

Perintäkeinot

Tulli voi selvitettyään velallisen maksukykyä ja tarkoituksenmukaista perintäkeinoa varojen perimiseksi:

9) ilmoittaa julkaistaviksi velallisen ja muun tullin maksamisesta vastuussa olevan nimen, toiminimen sekä yritys- ja yhteisötunnuksen, Tullin tiedossa olevan kotikunnan, jollei viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 31 kohdasta tai väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 36 §:n 1 momentista muuta johdu sekä maksamatta jätetyn tullilaskun verolajit ja määrät viivästyssseuraamuksineen;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

57.

Laki

henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain (650/2019) 16 §:n 1 momentin 9 kohta seuraavasti:

16 §

Tullin oikeus saada tietoja eräistä rekistereistä ja tietojärjestelmistä

Tullilla on sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, oikeus saada tehtäviensä suorittamista ja henkilörekisteriensä ylläpitämistä varten salassapitosäännösten estämättä teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona tietoja rekistereistä siten kuin käytännön menettelyistä asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitaan, seuraavasti:

9) väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 13—17 §:ssä tarkoitetut tiedot tullin ja verovalvontaa, verotusta, perintää sekä tullirikostorjuntaa varten;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

58.

Laki

uskonnonvapauslain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan uskonnonvapauslain (453/2003) 4 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1450/2009, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

4 §

Liittymis- ja eroamismenettely

Henkilön, joka tahtoo liittyä uskonnollisen yhdyskunnan jäseneksi, tulee ilmoittaa siitä yhdyskunnalle.

Henkilön, joka tahtoo erota uskonnollisesta yhdyskunnasta, tulee ilmoittaa eroamisesta kirjallisesti yhdyskunnalle tai Digi- ja väestötietovirastolle. Henkilö katsotaan eronneeksi siitä päivästä lukien, kun yhdyskunta tai Digi- ja väestötietovirasto on saanut eroamisilmoituksen.

Uskonnollisen yhdyskunnan tulee välittömästi ilmoittaa yhdyskunnan jäseneksi otetut ja yhdyskunnalle eroamisilmoituksen tehneet henkilöt väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) tarkoitettuun väestötietojärjestelmään. Ilmoituksen tulee sisältää henkilön täydellinen nimi, syntymäaika tai henkilötunnus sekä liittymis- tai eroamispäivä. Ilmoitus väestötietojärjestelmään voidaan tehdä kirjallisesti taikka tietoliikenneyhteyksin tai muutoin konekielisesti.

Digi- ja väestötietoviraston on viipymättä talletettava väestötietojärjestelmään tieto uskonnolliseen yhdyskuntaan liittymisestä tai siitä eroamisesta ja toimitettava uskonnollisesta yhdyskunnasta eronneelle vahvistus eroamisesta. Digi- ja väestötietoviraston on viipymättä ilmoitettava uskonnolliselle yhdyskunnalle henkilöt, jotka ovat tehneet eroamisilmoituksen Digi- ja väestötietovirastolle.

Tässä pykälässä Digi- ja väestötietovirastolle säädettyjä tehtäviä hoitaa Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirasto.

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

59.

Laki

ortodoksisesta kirkosta annetun lain 74 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ortodoksisesta kirkosta annetun lain (985/2006) 74 §:n 1 momentti seuraavasti:

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

74 §

Tietojen luovuttaminen

Tietojen luovuttamisesta kirkonkirjoista ja muutoksenhausta seurakunnan viranomaisen tätä koskevaan päätökseen säädetään väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009).

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

60.

Laki

valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 20 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain (884/2017) 20 §, sellaisena kuin se on laissa 568/2019, seuraavasti:

20 §

Opiskelijavalintarekisterin tietolähteet

Opiskelijavalintarekisterin yhteisrekisterinpitäjällä on oikeus koulutukseen hakevan henkilön ilmoittamien tietojen lisäksi salassapitosäännösten estämättä saada 19 §:n 1 ja 5 momentissa tarkoitettuja tietoja ylioppilastutkintorekisteristä, Digi- ja väestötietovirastolta, työ- ja elinkeinoviranomaisilta, perus- ja lisäopetuksen järjestäjiltä, yliopistoilta, ammattikorkeakouluilta, ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjiltä sekä kahden tai useamman korkeakoulun yhteisistä rekistereistä, jotka on muodostettu opiskelijoiden valintaa varten.

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

61.

Laki

lukiolain 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lukiolain (714/2018) 21 §:n 2 momentin 1 kohta seuraavasti:

21 §

Opiskelijaksi ottamisen edellytykset

Lukiokoulutukseen valmistavaan koulutukseen opiskelijaksi ottamisen edellytyksenä on sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, että:

1) hakija on kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (1386/2010) tarkoitettu maahanmuuttaja tai hänen äidinkiелensä on väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) tarkoitettussa väestötietojärjestelmässä muu kuin suomi, ruotsi tai saame;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

62.

Laki

kolttalain 48 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kolttalain (253/1995) 48 §:n 2 momentti seuraavasti:

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

48 §

Luottamusmiesvaali

Vaalissa ovat äänioikeutettuja Inarin kunnassa asuvat täysivaltaiset koltat sekä heidän aviopuolisonsa. Vaalilautakunta laatii luettelon äänioikeutetuista. Digi- ja väestötietoviraston, seurakunnan ja saamelaisvaltuuskunnan tulee tarpeen mukaan auttaa vaaliluettelon laatimisessa antamalla sitä varten tarpeelliset tiedot. Jokaisella Inarin kunnassa asuvalla koltalla ja hänen aviopuolisolla on oikeus tarkistaa vaaliluettelo.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

63.

Laki

kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta annetun lain (453/2002) 6 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 103/2019, seuraavasti:

6 §

Tietojen luovuttaminen tietopalveluna ja käsittelyn rajoittaminen

Otteita, todistuksia ja muita tulosteita sekä 1 momentissa tarkoitettuja kopioita voivat antaa kunnat, Maanmittauslaitos, Digi- ja väestötietovirasto, Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirasto sekä Maanmittauslaitoksen päätöksen nojalla myös muut viranomaiset, joilla on tekninen käyttöyhteys kiinteistötietojärjestelmään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

64.

Laki

vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain 31 ja 42 c §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain (617/2009) 31 §:n 1 momentti ja 42 c §, sellaisina kuin ne ovat, 31 §:n 1 momentti laissa 1009/2018 ja 42 c § laissa 533/2016, seuraavasti:

31 §

Tarkastuskertomus

Tunnistuspalvelun tarjoajan ja Digi- ja väestötietoviraston on hankittava vaatimustenmukaisuuden arvioinnista tarkastuskertomus, joka toimitetaan Liikenne- ja viestintävirastolle.

42 c §

Digi- ja väestötietoviraston tehtävät

Digi- ja väestötietoviraston tehtävänä on ylläpitää 30 §:n 1 momentissa tarkoitettua kansallista solmupistettä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

65.

Laki

postilain 38 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan postilain (415/2011) 38 §:n 2 momentti seuraavasti:

38 §

Osoiterekisteri

Osoiterekisteriin talletetaan postin saajan nimi- ja osoitetietojen lisäksi henkilötunnus sekä muut lähetysten perillemenon ja postin saajan oikeuksien turvaamiseksi välttämättömät tiedot. Yleispalvelun tarjoajalla on postitoiminnan hoitamista, lähetysten perillemenon turvaamista ja postin saajan oikeuksien turvaamista varten oikeus saada väestötietojärjestelmästä henkilötunnukset ja niiden muutokset, etu- ja sukunimet sekä niiden muutokset ja tieto muutosajankohdasta, syntyneiden, maahan muuttaneiden ja osoiterekisterissä ilman osoitetta olevien henkilöiden osoitetiedot, tiedot syntyneistä ja kuolleista henkilöistä ja postin saajien äidinkielestä sekä tiedot kaavoituksen ja haja-asutusalueiden osoitekehityksen myötä syntyvistä osoitteista ja niiden muutoksista, rakennusten koordinaateista, rakennus- ja kiinteistötunnuksista, rakennusluokituksesta sekä rakennus- ja kiinteistötietojen muutoksista ja muutosten ajankohdasta. Oikeus saada tietoja koskee kaikkia väestötietojärjestelmään rekisteröityjen henkilöiden edellä mainittuja tietoja lukuun ottamatta henkilöitä, joilla on voimassa oleva väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) mukainen turvakielto.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

66.

Laki

liikenteen palveluista annetun lain 231 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 231 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 301/2018, seuraavasti:

231 §

Tiedonluovutuksen rajoittaminen liikenneasioiden rekisteristä

Turvakiellon kohteena olevien tietojen käsittelystä säädetään väestötietojärjestelmästä ja Digitaalisen väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 36 ja 37 §:ssä. Siirrettäessä turvakielto liikenneasioiden rekisteriin luovutusrajoitus laajennetaan kattamaan myös luonnollisen henkilön nimi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

67.

Laki

siviilipalveluslain 93 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan siviilipalveluslain (1446/2007) 93 §:n 1 momentin 1 kohta, sellaisena kuin se on laissa 940/2013, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

93 §

Ulkopuoliset tietolähteet

Siviilipalveluskeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä siviilipalvelusrekisteriä varten sille laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi seuraavat tiedot:

1) väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 13 §:n 1 momentin 1—3, 5, 11, 14, 19 ja 20 kohdassa tarkoitetut tiedot siviilipalveluksen järjestämisestä ja siviilipalvelusvelvollisten valvontaa varten;

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

68.

Laki

kotoutumisen edistämisestä annetun lain 87 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 87 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 320/2016, seuraavasti:

87 §

Tiedonsaantioikeus

Työ- ja elinkeinoministeriöllä, aluehallintovirastolla, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella, kehittämis- ja hallintokeskuksella, työ- ja elinkeinotoimistolla, kunnan viranomaisella, Kansaneläkelaitoksella sekä Digi- ja väestötietovirastolla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 2, 5 ja 6 luvun mukaisten tehtävien suorittamiseksi välttämättömät tiedot toisiltaan, Maahanmuuttovirastolta, vastaanotto- ja järjestelykeskukselta, kotoutumista tukevien toimenpiteiden ja palvelujen tuottajalta sekä ilman huoltajaa olevalle lapselle määrättyltä edustajalta.

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

69.

Laki

Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 e §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 12 e §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1255/2011, seuraavasti:

12 e §

Palvelurahasto

Palvelurahastosta maksetaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetussa laissa (159/2007) ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetussa laissa (61/2007) tarkoitettujen tehtävien hoidosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat kustannukset. Lisäksi palvelurahastosta voidaan suorittaa Digi- ja väestötietovirastolle sen mainittujen lakien perusteella tuottamien varmennepalvelujen aiheuttamat kustannukset.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

70.

Laki

transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain (563/2002) 1 §:n 1 momentin johdantokappale ja 2 momentti sekä 2 a ja 3 §,

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 1 momentin johdantokappale ja 2 momentti sekä 2 a § laissa 252/2016 sekä 3 § laissa 1400/2015, seuraavasti:

1 §

Vahvistamisen edellytykset

Henkilö vahvistetaan kuuluvaksi vastakkaiseen sukupuoleen kuin mihin hänet on väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) tarkoitettuun väestötietojärjestelmään merkitty, jos hän:

— — — — —
Jos henkilö on rekisteröidyssä parisuhteessa, vahvistamisen edellytyksenä on lisäksi se, että parisuhteen toinen osapuoli on ilmoittanut Digi- ja väestötietovirastolle suostuvansa rekisteröidyn parisuhteen muuttumiseen avioliitoksi.

2 a §

Ilmoitus aviopuolisolle

Kun avioliitossa olevan henkilön sukupuoli vahvistetaan, Digi- ja väestötietoviraston on lähetettävä vahvistamisesta ilmoitus henkilön aviopuolisolle.

3 §

Viranomaiset

Sukupuolen vahvistaa henkilön itsensä allekirjoittamasta hakemuksesta Digi- ja väestötietovirasto. Kun Digi- ja väestötietovirasto on vahvistanut henkilön sukupuolen 1 §:n mukaisesti, Digi- ja väestötietoviraston on välittömästi tehtävä merkintä vahvistetusta sukupuolesta väestötietojärjestelmään.

Mitä 1 momentissa säädetään Digi- ja väestötietovirastosta, koskee Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirastoa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

71.

Laki

työttömyysturvalain 14 luvun 3 c §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysturvalain (1290/2002) 14 luvun 3 c §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1217/2005, seuraavasti:

14 luku

Erinäisiä säännöksiä

3 c §

Kuntien rahoitusosuuden perintä

Työmarkkinatuen saajan kotikuntana pidetään kuntaa, joka on 3 a §:n 1 momentissa mainittuna työmarkkinatuen maksupäivänä merkitty hänen kotikunnakseen väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) tarkoitetussa väestötietojärjestelmässä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

72.

Laki

sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) 7 §:n 2 momentti, 24 §:n 1 momentti, 25 § ja 28 §:n 2 momentti,

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

sellaisina kuin ne ovat, 7 §:n 2 momentti ja 24 §:n 1 momentti laissa 982/2010, 25 § laissa 251/2014 sekä 28 §:n 2 momentti laissa 1229/2010, seuraavasti:

7 §

Lääkemääräyksen allekirjoittaminen

Digi- ja väestötietovirasto vastaa varmennepalvelusta siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (159/2007) 14 §:ssä säädetään. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset siitä, miten lääkemääräyksen laatijan oikeus lääkkeen määräämiseen varmennetaan ja varmennepalvelu toteutetaan. Ennen asetuksen antamista sosiaali- ja terveysministeriön tulee kuulla Digi- ja väestötietovirastoa siltä osin kuin asiassa on kysymys edellä tarkoitettusta Digi- ja väestötietovirastolle kuuluvasta tehtävästä.

24 §

Ohjaus, seuranta ja valvonta

Sähköisen lääkemääräyksen ja tässä laissa tarkoitettujen valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen järjestämisen ja toteuttamisen yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain 14 §:ssä tarkoitetun Digi- ja väestötietoviraston hoitaman varmennepalvelun yleinen ohjaus ja valvonta kuuluvat kuitenkin sosiaali- ja terveysministeriölle ja valtiovarainministeriölle yhteisesti.

25 §

Maksut

Sähköisen lääkemääräyksen ja sen toimitustietojen tallentamisesta, tässä laissa tarkoitettua varmentamisesta sekä reseptikeskuksen, reseptiarkiston ja lääketietokannan tietojen käytöstä peritään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten määrää vastaava maksu. Maksun tulee lisäksi turvata Kansaneläkelaitoksen palvelurahaston maksuvalmius. Maksun perii Kansaneläkelaitos. Kunnallisen terveydenhuollon maksut peritään sairaanhoitopiireittäin sairaanhoitopiirin kuntayhtymältä. Kansaneläkelaitoksen perimät maksut säädetään valtion maksuperustelain (150/1992) 10 §:n estämättä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella sellaisiksi, että ne vastaavat palvelujen hoidosta aiheutuvien kustannusten määrää. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain 14 §:ssä tarkoitetuista Digi- ja väestötietoviraston suoritteista perittävistä maksuista säädetään valtion maksuperustelaissa ja sen nojalla.

Kansaneläkelaitoksen ja Digi- ja väestötietoviraston tulee toimittaa vuosittain sosiaali- ja terveysministeriölle selvitys edellisen vuoden kustannuksista ja kustannuksiin vaikuttaneista tekijöistä sekä arvio seuraavan vuoden käyttömaksujen perustana olevista kokonaiskustannuksista.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

28 §

Siirtymäsäännös

Lain 25 §:n mukaisia maksuja aletaan periä apteekeilta 1 päivästä tammikuuta 2012 lukien, kuntien ja valtion terveydenhuollon toimintayksiköiltä 1 päivästä tammikuuta 2013 lukien ja yksityisen terveydenhuollon toimintayksiköiltä 1 päivästä tammikuuta 2014 lukien. Digi- ja väestötietovirasto voi kuitenkin periä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain 14 §:n mukaisesti tuottamista suoritteista palvelujen tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia vastaavia maksuja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta siihen saakka kunnes terveydenhuollon palvelujen antajat ryhtyvät suorittamaan Digi- ja väestötietovirastolle tämän lain 25 §:n mukaisia maksuja.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

73.

Laki

sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (159/2007) 2 §:n 3 momentti, 8 §, 14 §:n 3 ja 4 momentti, 20 §:n 1 ja 4 momentti, 22 §:n 1 ja 2 momentti sekä 25 §:n 2 momentti,
sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 3 momentti laissa 539/2016, 8 § ja 14 §:n 4 momentti laissa 981/2010, 14 §:n 3 momentti laissa 938/2019, 20 §:n 1 momentti ja 25 §:n 2 momentti laissa 1227/2010 sekä 20 §:n 4 momentti sekä 22 §:n 1 ja 2 momentti laissa 250/2014, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

2 §

Sovelletamisala

Jollei tästä tai muusta laista muuta johdu, asiakastietojen käsittelyyn sovelletaan, mitä potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (785/1992), jäljempänä *potilaslaki*, sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (812/2000), jäljempänä *asiakaslaki*, ~~henkilötietolaissa (523/1999)~~, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999), sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003), vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa (617/2009), väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) sekä arkistolaissa (831/1994). Lisäksi asiakastietojen käsittelyssä ja tämän lain mukaisia palveluja ja toimintoja järjestettäessä on noudatettava, mitä kielilaissa (423/2003) ja sen nojalla säädetään. Jos terveydenhuollon asiakas- ja potilastietoja käsittelevä tietojärjestelmä on terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annetussa laissa (629/2010) tarkoitettu terveydenhuollon laite, tietojärjestelmään sovelletaan myös mainittua lakia ja sen mukaisia vaatimuksia.

8 §

Tunnistaminen

Asiakastietojen sähköisessä käsittelyssä asiakas, sosiaalihuollon ja terveydenhuollon palvelujen antaja, muu asiakastietojen käsittelyn osapuoli ja näiden edustajat sekä tietotekniset laitteet tulee tunnistaa luotettavasti. Potilastietoja käsittelevien henkilöiden, palvelujenantajien, tietoteknisten laitteiden sekä valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen tunnistaminen edellyttää lisäksi todentamista. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan säätää tarkemmin tunnistamisen ja todentamisen teknisistä keinoista. Ennen asetuksen antamista sosiaali- ja terveysministeriön tulee kuulla Digi- ja väestötietovirastoa siltä osin kuin asiassa on kysymys 14 §:ssä tarkoitetusta Digi- ja väestötietovirastolle kuuluvasta tehtävästä.

14 §

Valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut

Digi- ja väestötietovirasto toimii sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden ja muun henkilöstön, palvelujenantajien sekä näiden palvelujen antamiseen osallistuvien organisaatioiden, niiden henkilöstön ja tietoteknisten laitteiden vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa tarkoitettuna varmentajana. Digi- ja väestötietovirastolla on oikeus saada näiden tehtäviensä hoitamiseksi Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta sen ylläpitämästä terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteristä varmenteen myöntämiseen ja peruuttamiseen, varmenteeseen, varmenteen tekniseen alustaan ja varmenteen toimittamiseen tarvittavat tiedot. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla on vastaavasti oikeus saada lakisääteisten tehtäviensä hoitamiseksi Digi- ja väestötietovirastolta tiedot sen edellä mainituin perustein myöntämistä varmenteista.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ylläpitää rooli- ja attribuuttitietopalvelua ja koodistoja, joiden avulla terveydenhuollon palvelujen antajille, apteekkeille, Kansaneläkelaitokselle ja Digi- ja väestötietovirastolle annetaan valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden käyttöä ja varmentamista varten terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammatinharjoittamisoikeuksia ja ammattinimikkeen käyttöoikeuksia sekä niiden voimassaoloa koskevat tiedot. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tehtävänä on lisäksi antaa Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluille terveydenhuollon toimintaan sekä elinkeinon- ja ammatinharjoittamiseen liittyvää asiantuntemusta.

20 §

Ohjaus, valvonta ja seuranta

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastiedon sähköisen käsittelyn ja siihen liittyvän tietohallinnon yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta sekä päätöksenteko merkittävien tietohallintohankkeiden kokonaisrahoituksesta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Digi- ja väestötietoviraston hoitaman varmennepalvelun yleinen ohjaus ja valvonta kuuluvat kuitenkin sosiaali- ja terveysministeriölle ja valtiovarainministeriölle yhteisesti.

Sosiaalihuollon ja terveydenhuollon palvelujen antajan, Kansaneläkelaitoksen, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston ja Digi- ja väestötietoviraston on omalta osaltaan seurattava ja valvottava, että sen antamaan palveluun liittyvä tietosuoja ja tietoturva toteutuvat. Jos joku on lainvastaisesti käsitellyt asiakastietoja, tulee asianomaisen palvelujen antajan sekä Kansaneläkelaitoksen oma-aloitteisesti ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin. Seurannan ja valvonnan toteuttamiseksi palvelujen antajalla on oikeus saada Kansaneläkelaitokselta omien potilasrekisteriensä lokitiedot sekä 14 a §:ssä tarkoitettussa potilaan tiedonhallintapalvelussa olevien tietojen käsitteilyyn liittyvät lokitiedot siltä osin kuin asianomaisen palvelujen antajan henkilökunta on katsellut ja käsitellyt potilaan tiedonhallintapalvelussa olevia tietoja.

22 §

Maksut

Kansaneläkelaitoksen ja Digi- ja väestötietoviraston hoitamien 14 §:ssä tarkoitettujen valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttö on palvelujen antajille maksullista. Kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon maksut peritään sairaanhoitopiireittäin sairaanhoitopiirin kuntayhtymältä. Kansaneläkelaitoksen perimät maksut säädetään valtion maksuperustelain (150/1992) 10 §:n estämättä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella sellaisiksi, että ne vastaavat palvelujen hoidosta aiheutuvien kustannusten määrää. Maksujen tulee lisäksi turvata Kansaneläkelaitoksen palvelurahaston maksuvalmius. Digi- ja väestötietoviraston suoritteista perittävistä maksuista säädetään valtion maksuperustelaissa ja sen nojalla.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

Kansaneläkelaitoksen ja Digi- ja väestötietoviraston tulee toimittaa vuosittain sosiaali- ja terveysministeriölle selvitys edellisen vuoden kustannuksista ja kustannuksiin vaikuttaneista tekijöistä sekä arvio seuraavan vuoden käyttömaksujen perustana olevista kokonaiskustannuksista.

25 §

Siirtymäsäännökset

Lain 22 §:ssä tarkoitettuja maksuja aletaan periä julkisilta terveydenhuollon palvelujen antajilta 1 päivästä tammikuuta 2014 lukien ja yksityisiltä terveydenhuollon palvelujen antajilta 1 päivästä tammikuuta 2015 lukien. Digi- ja väestötietovirasto voi kuitenkin periä 14 §:n mukaisesti tuottamistaan suoritteista palvelujen tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia vastaavia maksuja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta siihen saakka kunnes terveydenhuollon palvelujen antajat ryhtyvät suorittamaan Digi- ja väestötietovirastolle 22 §:n mukaisia maksuja.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

74.

Laki

lastensuojelulain 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lastensuojelulain (417/2007) 22 §:n 2 ja 3 momentti seuraavasti:

22 §

Edunvalvojan määrääminen huoltajan sijaiseksi

Hakemuksen edunvalvojan määräämiseksi voi tehdä holhoustoimesta annetussa laissa (442/1999) tarkoitettu holhousviranomainen, sosiaalihuollosta vastaava toimielin tai huoltaja itse.

Edunvalvojan määrää tuomioistuin. Myös holhousviranomainen voi määrätä edunvalvojan, jos huoltaja ja sosiaalihuollosta vastaava toimielin yhdessä sitä hakevat. Edunvalvojan määrää-

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

miseen sovelletaan, mitä holhoustoimesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetään sijaisen määräämisestä edunvalvojalle.

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

75.

Laki

kansaneläkelain 85 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansaneläkelain (568/2007) 85 §:n 1 momentin 1 kohta, sellaisena kuin se on laissa 84/2016, seuraavasti:

85 §

Tiedot viranomaisilta sekä eläke- ja vakuutuslaitoksilta

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada sen toimeenpantaviksi säädettyjen etuuksien hoitamista varten salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä:

1) Digi- ja väestötietovirastolta ja Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirastolta väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 13 §:n 1 momentin 1—17 ja 20—22 kohdassa mainitut välttämättömät tiedot ja niissä ta-

pahtuneet muutokset;

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

76.

Laki

sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain (352/2010) 22 §:n 1 momentti seuraavasti:

22 §

Tiedot väestötietojärjestelmästä

Kansaneläkelaitoksella on yhteyspisteen toimintaa varten oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 13 §:n 1 momentissa tarkoitetut tiedot ja niitä koskevat lisäykset, muutokset ja korjaukset lukuun ottamatta mainitun momentin 11, 15 ja 17—20 kohdassa tarkoitettuja tietoja sekä 22 kohdassa tarkoitettua muuta yhteystietoa sekä ammattia. Kansaneläkelaitoksella on lisäksi oikeus saada mainitun lain 17 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitetut tiedot ja niitä koskevat lisäykset, muutokset ja korjaukset.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

77.

Laki

poronhoitajien sijaisavusta annetun lain 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poronhoitajien sijaisavusta annetun lain (1238/2014) 21 § seuraavasti:

21 §

Oikeus tietojen saamiseen

Paliskunta, poroisäntä, poroisännän sijainen sekä veroviranomainen, Digi- ja väestötietovirasto, Maaseutuvirasto, Eläketurvakeskus, eläkesäätiö ja muu eläkelaitos ovat velvollisia antamaan Melalle sen pyynnöstä maksutta ja salassapitosäännösten estämättä hallussaan olevat tiedot, jotka koskevat poronhoitajan tai palvelujen tuottajan yritystoimintaa taikka poronhoitajalle myönnettyjä eläkkeitä, sekä muut tiedot, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi tai siihen liittyvien toimenpiteiden toteuttamiseksi taikka Melalle tämän lain toimeenpanoa varten annettujen tietojen tarkastamiseksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

78.

Laki

sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annetun lain (254/2015) 2 §:n 2 ja 3 momentti seuraavasti:

2 §

Soveltaisala

Tätä lakia sovelletaan sosiaalihuollon ~~henkilötietolaissa (523/1999) tarkoitettujen~~ asiakastietojen käsittelyyn sekä julkisessa että yksityisessä sosiaalihuollossa. (Uusi 2 mom.)

Asiakastietojen käsittelystä säädetään lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetussa laissa (159/2007), jäljempänä *asiakastietolaki*, sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (812/2000), jäljempänä *asiakaslaki*, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999), jäljempänä *julkisuuslaki*, hallintolaissa (434/2003), ~~henkilötietolaissa~~, sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003), vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä **luottamuspalveluista** annetussa laissa (617/2009), väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

annetussa laissa (661/2009), arkistolaissa (831/1994) sekä potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (785/1992).

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

79.

Laki

maankäyttö- ja rakennuslain 147 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 147 § seuraavasti:

147 §

Rakentamiseen liittyvä tilastointi

Haettaessa lupaa rakentamiseen tai rakennuksen korjaus- tai muutostyöhön taikka rakennuksen purkamiseen hakijan on liitettävä hakemukseen tiedot, jotka kunnan on väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) nojalla ilmoitettava väestötietojärjestelmään.

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

Valiokunnan uudet lakiehdotukset

80.

Laki

saamen kielilain 2 §:n muuttamisesta annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan saamen kielilain 2 §:n muuttamisesta annettu laki (780/2019).

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

81.

Laki

saamen kielilain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan saamen kielilain (1086/2003) 2 §:n 1 momentin 7 kohta, sellaisena kuin se on laissa / , seuraavasti:

2 §

Soveltamisala

Viranomaisia, joihin tätä lakia sovelletaan, ovat:

7) **Ulosottolaitos**, Verohallinto, Kansaneläkelaitos, Maanmittauslaitos, Digi- ja väestötietovirasto ja Maatalousyrittäjien eläkelaitos;

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 2020.

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan Digi- ja väestötietoviraston laadukkaiden palvelujen saatavuuden turvaamisesta koko maassa ottaen huomioon muun muassa käyntiasioinnin tarpeet, tietoteknisen laitteiston tai käyttäjäosaamisen puutteet osalla väestöä, ikääntymisestä tai sairauksista johtuva viranomaisasioiden vaatiman toimintakyvyn aleneminen sekä kielellisten palvelujen saatavuuden tarpeet molemmilla kansalliskielillä ja saamen kielellä.

Helsingissä 23.10.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Riikka Purra ps
varapuheenjohtaja Mari-Leena Talvitie kok
jäsen Tiina Elo vihr
jäsen Jussi Halla-aho ps
jäsen Hanna Huttunen kesk
jäsen Anna-Kaisa Ikonen kok
jäsen Mikko Kärnä kesk
jäsen Aki Lindén sd
jäsen Mats Löfström r
jäsen Mauri Peltokangas ps
jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Matti Semi vas
jäsen Heidi Viljanen sd
jäsen Ben Zyskowitz kok
varajäsen Mari Rantanen ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

istuntoasiainneuvos Henri Helo